

ఉప వేదాలు

ఆరోగ్యం

మిన్ని మిన్ని - ఆయుర్వేదం

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కృష్ణ మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శిక్షవృద్ధి

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాదే

గురు గౌరమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరభ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి పరమహంస

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు తిర్తంగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు ఆరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మహాయోగస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమహంస

వందే గురుపరంపరాం...

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్చుకోవటానికి

నన్ను “నేను” చేరుకోవటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకే దాదాపు 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటి, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020120029354

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

*** సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు ***

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritTTD TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

మనిగ-మినుగ

(ఆయుర్వేదము)

కు దు రు

గ్రంథకర్త:

శ్రీ మదజ్ఞాన ఆదిభట్ట నారాయణ దాసుగారు

ఆదిభట్ట నారాయణదాస అముద్రిత గ్రంథ ప్రచురణ కమిటీవారిచే
ప్రచురించబడినది

తొలి పలుకు

శ్రీమదజ్ఞానాదిభట్ట నారాయణదాసుగారు, వేదములు, స్మృతులు అష్టాదశ పురాణములు పఠించి, ఆయుర్వేదము గురించి వ్రాయబడినవిషయములు సేకరించి, అచ్చతెలుగులో 'మన్నిమిన్కు' యనుపేరుతో రోగలక్షణములగురించి, రోగచికిత్సగురించి, మందులు తయారుచేయుటకు యుపయోగించు ఓషధులు గురించి యొక పెద్దగ్రంథము రచించినారు. అందులోనొక భాగమైన 'కుదురు' ప్రచురించగలిగితిమి. 'కుదురు' యను యీ గ్రంథములో, అధర్వనసంహిత, తైత్తిరీయారణ్యకము, ఋగ్వేదము, ఐతరేయ బ్రాహ్మణము, ఛాందోగ్యోపనిషత్తు మొదలగు వాటిలో నాయుర్వేదముగురించి చెప్పబడిన విషయములన్నియు వివరించబడినవి.

ఈగ్రంథము ప్రచురించుటకు రెండుకారణములున్నవి ఆయుర్వేదము గురించి పరిశీలన చేయువారికి యీ గ్రంథము చాలా యుపయోగించును. అచ్చ తెలుగు మాటలు వాటియర్థము తెలుసుకొనువారికి యీ గ్రంథము చాలా సహకారిగా నుండును. అచ్చతెలుగు మాటలు వాడుక చాలా తగ్గిపోవుచున్నది. నన్నయ, తిక్కన మొదలగువారి రచనలలో యెన్నియొ అచ్చతెలుగు మాటలు కాన్పించును. వారందరు, యెన్నియొ అచ్చతెలుగు పదములు ప్రయోగించినను, కేవలము అచ్చతెలుగులో యేగ్రంథము వ్రాసియుండలేదు. కాని నారాయణదాసు గారు కేవలము అచ్చతెలుగులో చాలా రచనలు సాగించినారు. తెలుగు మాటలకు తెలుగులోనే అర్థములు వ్రాయుచు 'సీమపల్కువహి' యను పేరుతో నొక నిఘంటువు కూర్చినారు. సీమపల్కువహి: మన్నిమిన్కు, రామచంద్రశతకము, కాశీశతకము, లలితాసహస్రనామము మొదలగు అముద్రిత గ్రంథముల ప్రచురించుటకు కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు మూడువేలరూపాయలు విరాళముగా నొసంగినారు. ఆద్రవ్యముతో, రామచంద్రశతకము కాశీశతకము ప్రచురణ చేయబడినవి. మన్నిమిన్కులో నొకభాగమగు 'కుదురు' ప్రచురించగలిగితిమి. సీమపల్కువహిలో కొంతభాగము మాత్రము అచ్చవేయుట జరిగినది. మన్నిమిన్కులో మిగిలినభాగము అచ్చవేయుటకు సీమపల్కువహి పూర్తిచేయుటకు, యితర అముద్రిత గ్రంథములు ప్రచురించుటకు, పదిపన్నెండు వేలరూపాయలు కావలసియున్నది.

ప్రభుత్వమువారు, ధనవంతులు, విద్యావంతులు, ఉదారస్వభావులు భూరి విరాళముల నొసంగి మా యుద్యమము జయప్రదముగావించమని వినయపూర్వకముగా మనవిచేయుచున్నాను.

వసంతనికేతనము
పన్నీరువీధి, విజయనగరం.
25—3—61.

వసంతరావు బ్రహ్మజీరావు,
కార్యదర్శి.

శ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసు అముద్రిత
గ్రంథ ప్రచురణ సంఘము.

వి ష య సూ చి క

పుట

1.	కుదురు	1
2.	సర్వవిద్యాసారేదశమః సంపుటః	14
3.	అథర్వసంహితనుంచి	32
4.	తైత్తిరీయా రణ్యకము	73
5.	ఋగ్వేదీయ తైత్తిరీయారణ్యకము	76
5.	ఐతరేయ బ్రాహ్మణము	79
7.	ఛాందోగ్యోపనిషత్తు	82
8.	అథర్వసంహిత - మందులు	87
9.	యజుర్వేదము - మందులు	90
-

మన్కి-మిన్కు [ఆయుర్వేదము]

కు దు రు.

తొల్బల్కులు (వేదములు), తలంపులు (స్మృతులు), ప్రాతముచ్చటలు మొదలగు పదునెనిమిది చదువుల (అష్టాదశవిద్యల) నెల్లబాగుగానారసి యందీ మన్కి-మిన్కు-స్థాపించి చెప్పబడిన వేల్పునుడువులనే నాతెలిసిన కొలంది నేనీ నాటుతెలుగు మాటల నెల్లడించినాడను - ఒక్కొక్కవేల్పునుడి పెక్కుతెలుగుల దినుసులఁజెప్పుటనృట్టి మన్కి-మిన్కు-ననేపల్కేది నునున్గార్చి పేర్కొనునో పైనొడవిన పదునెనిమిది చదువుల నారితీతేటనాటు తెనుగుమాటలగుట్టు మట్టె తింగిన చదువరి మొనకాఁడొక్కండే యీ మన్కి-మిన్కు (ఆయుర్వేదము) స్థాపించి తేటతెల్లముగాఁ దనసీమ తెలుగుపలుకుల న్రాయఁగలఁడు - వ్రాతలేని తొల్లింటి తఱియందున్దొలుపల్కుల స్థమతమ యయ్యవార్లు తమకెల్లనేయే తెవుల్లేట్లు కలిగి ముమ్మరించునో వానికేయేమండు రెట్టిచ్చి కుదర్చవలయునో పేర్వేరఁ జెప్పియగపర్చి చేసి చూపించుచుండువారు - కనుకఁ దొల్లింటి మందరులెంతయో పాటుపడి యెట్టియిడుమల కోర్చియైనఁ దమతోడిపాటివారికే మాఱునోరకయే మందులిచ్చి తెవుళ్లన్గుదిర్చి వానిమీఁదమ మనుగడలీడేర్చుకొనఁగల్గిరి - నిక్కముగా నెల్లవారికెల్లపుడు మేలేచేయనెంచు మంచి మందరులొరులవలనఁ బూరిపుడు కనైనఁగల్గరు లైపుచ్చుకొనక తమనుదుటి చెమటోడ్చి తమకూడుగుడ్డలన్దామే సమ కూర్చుకొందురు - పైవారి యాండ్రగ్గాని, డబ్బుగాని సుంతయునోరకే తగులు న్గాని, లేని మంచివానికొక్కనికే చదువుఁన్నియు స్థమంతఁదామువలచి వచ్చును - ఆమేటిమందరి స్థలంచుకొన్ననాటు నెటువంటిగడ్డు తెవులైన స్థబ్బునఁ గుదిరిపోవును - ఏపలకు వన్నొనక హాయిగా నూతేండ్లు బ్రతుకును - తనతోడిపాటివారి కెల్లపుడున్నేలే కోరుచుండు మంచివాఁడన్ని తెవుళ్లన్గడిచి తాఁగోరి నన్నాళ్లు పేరు పెంపులతో హాయిగా నింగినేలలసలరును - తొలుఁబల్కులు (శ్రుతులు), తలంపులు (స్మృతులు), ప్రాతముచ్చటలు (పురాణములు) చెప్పినచొప్పున మందరి (వైద్యుఁడు) తనతాతముత్తాతలనుండియున్దానుతెలిసికొన్న పడికట్లన్దప్పక, కూటికై మఱే నడువడిన్దైకొనకే తెగులున్దగుల కేకిడులంటక, తనలేమిచెప్పుకొనక, నాకదిది కాపలయుననియొరులక్షంపల నృట్టి వేల్చిలాడక, కొండెములాడక, పిసి నారి గా క, డాబులున్దొటక, యెవ్వరిమీదనైన నృగపట్టక, విసువక, తన తలిదండ్రులవలెఁ దనపిల్లలఁమాడ్కిఁ దనయక్కఱ చెల్లెండ్రన్నదమ్ముల తీరున నిరుగుపొరుగు వారల న్చొరపొచ్చెచ్చి మినుమంతయు న్లేతమచ్చిక న్గన్గొనుచు, మిక్కిలి కూర్మిన్రావించి యిచ్చిన కొంచెమైన న్గొప్పగానెంచి తనివిన్దాటుకొనుచు, దనయెల్ల యిమ్ములన్మ

అవియైన రేణువణ్ణేనుకకలెగులు గొంటులకు మంచిమాటల న్బుజ్జిగించి దీమ
 నము నోల్పాచుఁ దినతోవిహిత మందటలతోఁ దలపోయును (అతోచించుచు),
 రస చిన్నప్పటినుండియు నునుటమిన్ను (అయుర్వేదము) చదువుకొనుచు
 గొప్పపాఠశాల (వైద్యుల న్బెంబడించి వారివంనఁ దెచ్చుకన్లునుట్టువెఱపులన్నె
 చ్చుకొనుచు వాటిపఁపులన్నట్టి యడఁకువతో నడుచుకొనుచు, వేల్పునుడువు
 న్ననయూరిపల్కున్లూర వాగుగాఁజదివి చెప్పఁగలిగి, యేఁబదపపడి యీడుగలిగి
 చేసెన్నఁదై నన్నంజుడు (మాంసము) తినకుండువాఁడే మందివ్వుగను-మండితో
 నెల్ల మందటలేకన్నాకులు కనక నవ్వారల న్దక్కిన వాకందలు న్దనురమ యిలు
 వేల్పులవలె నెంచికొల్పుచు వారిచెప్పు సేరలన్నిటగుచుండ వలయును - కూటమి
 పట్ల (నిషేకసమయమున) మగవానితలంపు (చిత్తవికల్పన) తీరెట్లుండునోయట్లు
 చూలేర్పడును (గర్భసముత్పత్తియగును.) - ఉనుఁజుమేర (అయువు), పని(కర్మ
 ము), కలిమి (విత్తము), చదువు (విద్య), చావు (నిధనము) ఈమైదున్లడుపులో
 నుండఁగా నేమైతాల్పునకు (దేహికి) ఓజగా (స్వభావముగా) నేర్పర్చఁబడును
 (స్వజింపఁబడును) -

తాఁజేసికొన్న పనియంటుచొప్పున మేనితాల్పు (జంతువు) పుట్టువు (జన్మ
 ము) నొందును - పుట్టినవాఁడు గిట్టకతీరదు - నలువగ్రుడ్డున (బ్రహ్మాండమందు)
 ఏయేయోజలు (గుణములు) కలవో యొడలి యందవ్వియేకలపు - క్రిందులు
 (పాతాళములు), కొండలు మొదలగు నింగినేలదినుసులు (లోకములు). అటు
 వలె నేలంకలు (దీప్తిపములు), కడళ్లు (సాగరములు), పొద్దు దొట్టి తొమ్మిది
 మింటిమినుకులు (ఆదిత్యాది నవగ్రహములు), చూలునడుమ (పిండమధ్యము
 నందు) నిరవుకొనియుండును - విత్తనము (శుక్రము) యెక్కువైనచో మగవాఁ
 డు, నెత్తురు (శోణితము) మిక్కిలియయిననాఁడుది, నెత్తురువిత్తనములు (శుక్ర
 శోణితములు) రెండుసాఁబాళ్లగునెడలనన్నగళ (షండుడు) పుట్టును - ఒక్క
 నాటికానెత్తురు విత్తనములు చూలాలికడుపులో ముద్దకట్టును (కలిలమగును) -,
 అయిదునాళ్లకు బుడగ (బుద్బుదము) అగును, పదునాల్గవనాటికి గాలి, కిత్తి,
 తెమడలు కలిసి (మిశ్రధాతుసమన్వితమైన) చియ్య (మాంసము) అగును. ఇరు
 వదినాళ్లకు గట్టినంజుడు (ఘనమగు మాంసము) అయితల్లికడుపులోనిమైతాలుపు
 వరుసగా ముదురుచుండును -, ఇరువదైదునాళ్లకలపు (బలము), లావు(పుష్టి)తో
 నుండును, ఒక్కనెలకాఁగానే నింగి, గాలి, దిగ్గి, తడి, నేలలయోజ (పంచభూత
 తత్వము) న్దాల్పును - పుట్టినవారికెన్నటికి నావుతప్పదు - పాడిగా (స్వధర్మము
 చేత) జరుగుచున్నవానికిఁ జావునావించును - తొల్లియీల్లు మైతాల్పులకుసురు
 గాలితోతెమైమేని తొమ్మిదిగుమ్మములనుండి వెంట్రుకలనుండి దొడదొండులనుం
 డియు వైకిపోవుచుండును - మిక్కిలి పాడెగట్లకు (పాపిష్టులకు) ముడిసుండి

యునురువెడలిపోవును - ఊపిరిపోయినపిమ్మట నొడలుపడిపోవును. పెనుగాలి వలనఁబెకలింపఁబడిన చెట్టువలెఁగూలిపోవును, పారి (మన్నులో,) సీళ్లు (సీళ్లలో), డిగ్గి (అగ్గి) డిగ్గిలో, గాలిగాలిలో, నింగి (ఆకాశము) నింగిలోనంత టన్నిండు కొన్నముక్కంటిలో నణఁగిపోవును (లయమగును) - మేనితోఁగోర్కి (కామము) కినుక, కన్ను. వీను (చెవి), మేని మైదుదినుసులు (పంచేంద్రియములు) దొంగలుగా నిరవుకొనుచున్నవి, అక్కఱ (కామము), అలుక (క్రోధము), పొగరు (అహంకారము), ఇవి నడిపించు మొనకాఁడుడెందము (మనస్సు), మేల్కొడుల (పుణ్యపాపముల)తోఁగూడిన తఱి (కాలము) చంపెడునది-నింగినేలల (జగము) పాడి (స్వరూపము - స్వభావము) తనవని (స్వకర్మము) చేతఁబన్నఁబడును - తమమేల్కొడులున్నట్టి యెల్లరున్నాటిమాటి కొండుమేనులఁ (దేహాంతరముల) చాల్చుచుండురు - అయిదు మైదినుసుల (పంచేంద్రియముల)తోఁగూడి యెల్లలులుపుల (విషయముల)తోఁగూడఁ గ్రొత్తయొడలి నిల్లుతగులఁబడిన వాఁడింకొక్కయింటిలోపల నింటియాతఁడై యిరవుకొనును - ఒడలియందునెత్తురు మొదలగు నేదుదినుసులగూడి మైతాల్పుపుట్టును - తలిదండ్రులమైదినుసుల న్బట్టి పుట్టినవారి మైయేడుదినుసులు (ధాతువు) లుండును - తలిదండ్రుల మైదినుసులు (ధాతువులు) కలిగిన యీ మేనాయుకీసరుల (షట్కొశముల) న్గలిగియుండును - మేనితాల్పులకెల్లగాలులు (వాతములు) కలుగుచుండును- ఉచ్చ, పీయి యీ రెంటిచేరికన్దక్కిన తెవుళ్లొదవుచుండును - ఎముక, విత్తనము (శుక్రము), సన్నపునరము మేనితోడనే తగులఁబడును - మైతాల్పుల కందఱికిట్లు చేటుమూడును . రెండు నెలలకంట (త్వక్కు), నెత్తి కొవ్వు (మెదడు) పొడమును - ఎముకలయందలి నేయి (మజ్జి), ఎముకలు మూఁడునెలలకుఁ గలుగును - తలవెండ్రుకలు, ప్రేళ్లు నాల్గవనెలకుఁబుట్టును-అయిదవనెలకు వీనులు(చెవులు), ముక్కు, బోరతోచును- గొంతుకన్నము, కడుపొఱవనెలకేర్పడును-ముడ్డిమొదలేడవనెలకొదవును-మేను, మేనివంతులు(అంగప్రత్యంగములు) ఎన్నిదినెలలకుఁజూలునిండ్లారునుఎన్నిదినెలల పిమ్మటఁ దల్లికడుపులో నునుఱుమాటిమాటికిన్దవలాడుచుండును - తొమ్మిదవ నెలకుఁగందు (శిశువు) ముదిరి గట్టిపడును - పిమ్మటన్దడుపులోనున్న మైతాల్పునకు (దేహికి)గడుపులోని తనయున్నిగడుపు దాఁటుచుండు తఱిన్మగవాఁడా యాఁడుదా కొజ్జయాతానేది కాగలనను తలంపుకలుగును - ఆయుసుఱు తాల్పుతనకు మూఁడలవులు (శక్తిత్రయము). వెడదకన్దవ, యాఱుకీసరలు (షట్కొశకము మైదుమైదినుసులు (పంచేంద్రియములు), పదినరములు (నాడులు), పదియునుఱులు (ప్రాణములు), పదియోజలు (గుణములు) కలిగియుంట తెలిసికొనఁగలిగినయెడల నామెయి తాల్పుకలతెఱఁగెఱిగినవాఁడే మందరి, కూడికతెలిసిన వాఁడు (యోగవిత్తు) ఎముకలయందలి నెయ్యి (మజ్జి), ఎముక, విత్తనము (శుక్రము - బీజము), వెండ్రుక, నెత్తురు, చేప (బలము) యీ యాఱుపొరలు కల

చూలు (పిండము) అయిదు నింగి, గాలి, నిప్పు, తడినేలలన్నలిసిమిడుకుతాల్పు
 (జంతువు) మేనగును - తొమ్మిదవనెలనాని, పదవనెలగాని నిండిన పిమ్మట
 నినింగి మొదలయిన యెదుదినునులకూడికతో మైతాల్పు వెలువరించు గాలుల
 (స్మృతివాతముల) చేతలాగఁబడి నొప్పివలన నెల్లపట్లాడి నెలనరము (సుషుమ్నా
 నాడి) వలనఁబొదలి (పుష్టుడై) తల్లికడుపులో నిరవుకొని పైకివెడలుటకై తత్తఱి
 ట్లుచుండును - నేల, తడి, ఇగిరిక (హవిస్సు), కుడుపరి (భోక్త), గాలి, నింగి
 (ఆకాశము) వీనిచేనదుమఁబడి సన్ననరముల ముడులన్గట్టఁబడును - ఈ పిల్లన
 రములేడు పెద్దనరములలోని జేర్చు, అంట (త్వక్కు), నెమ్ము, నరములు,
 వెండుకలు. చియ్య (మాంసము) లందైదవది - ఈయెదు నేలపాడులు (గుణ
 ములు) - తడి (జలము)యొక్కయై దోజలు చొంగ, యుచ్చ, విత్తనము, నెమ్ము
 లలోని నెయ్యి, నెత్తురైదవదని మిక్కిలి పూనికనెఱుంగునది - ఆకలి, డప్పి,
 కూర్కు, బడలిక, యొప్పు (కాంతి), యెదార (అగ్ని) యొక్క యైదోజలు -
 కూరిమి (రాగము), పగ (ద్వేషము), సిగ్గు, వెఱపు, సొలపు (మోహము)
 గాలివలనఁబొదమినయైదోజలు (గుణములు) - ముడుగుట (ఆకుంచనము),
 పరుగిడుట, దాటుట, చాచుట (ప్రసారణము), అడ్డంకి (నిరోధము) యీ యై
 దు గాపాడులు (గుణములు) - మోత (ఘోష), తలపు (చింత), లోతు
 (గాంభీర్యము), వినికిడి (శ్రవణము), నిక్కుమందుచేరుట (సత్యసంక్రమము)
 ఈ యేనునింగియోజలు - వీను (చెవి), అంట (త్వక్కు), కన్నులు, నాల్క,
 ముక్కు యీయైదు నెఱిదినునులు (బుద్ధింద్రియములు). కై, కాలు కుట్టె,మాట,
 బుయ్యకామలు (గుహ్యము) యీయైదు పనిదినునులు (కర్మేంద్రియములు) -
 (ఇడ - ఎడమముక్కు చరమ, పింగళ కుడిముక్కు చరమ, సుషుమ్న రెంబి
 నడినరము, గాంధారి - నుడిపుట్టించునరము, గజజిహ్వా, పూష, యశ, అలం
 బుశకుహువు, (శంఖిని) అనుపేర్లుగల యీ పదినరములేల్ల నరములలో మేటులై
 మైపిడుచనడుమ (పిండమధ్యమున) నుండును - ఎగయూపిరి (ప్రాణము), దిగి
 యూపిరి (అపానము), మేనినెల్లనొక్కలాగుండుగాలి(సమానము), దోపెగయు
 గాలి (ఉదానము), ఒడలంతటనలముకొనుగాలి (వ్యాసము), దోకించుగాలి
 (నాగము), తెలివినిచ్చుగాలి (కూర్మము), తుమ్మించుగాలి(కృకరము) ఆవులిం
 పెంచుగాలి (దేవదత్తము), పినిగలోఁగూడ నుండుగాలి (భనంజయము) ఒడలి
 యందీవదిగాటులలేముకొని యుండును - మేనితాల్పులందఱికలపుచున్నచోడ
 లియ తుకులకంతటికన్నిన్నతిండి నడుపుగాలి (ప్రాణము), తినినవెంటనే తిండి
 గాలిచేతరెండు తెఱఁగులు కావింపుచు గుట్టియలోఁగూడ గానుదడిగాను పోలుచే
 యును - పైగాఁగిత్తివలఁదడి (జలము) నల్పి యానిచ్చుముందుండి క్రిందునుండి
 యానిప్పుస్తామెల్లమెల్లగా నొమునురుగాలి (ప్రాణవాయువు) యీతమ్మనగు
 ల్పును - ఆగాలివలన నాకడుపులోనికిత్తిరగిలిపన (రసము)గానువేలుపర్చును -

కొవ్వ, విత్తనము (శుక్లము), నెత్తురు, ఎముకలలోని నెయ్యి (మజ్జ), ఉచ్చ, పీయి, గులిమి (పింజాషము), గోళ్ళు, తెమడ కన్నీళ్ళు, కంటిపుసి, చెమ్మట, ఈ పన్నెండు ముఱుకుల (మలముల) నొడలినుండి వైకిఁబోఁగొట్టును - వీను, కన్ను, ముక్కు, నాల్క, పల్లు, బొడ్డు, మేను, కుట్టె, గోళ్ళు, ముఱుకులకండలు (ఆశ్రయములు) - పీయి, యుచ్చ హద్దులేకుండును - ఈయెడలు విత్తు (శుక్లము), నెత్తురుల యొండొంటిరూడికవలన నాఱుకీసరలు కలదని (షాత్కౌశికమని) చెప్పఁబడును - వెండుకలు మూఁడున్నఱ కొట్టులు (కోట్లు) - ముప్పదిరెండ్లు, వెండుకలేడువందలవేలు (సప్తలక్షలు). ఇరువదిగోళ్ళు, ఒడలిలోని చియ్య (మాంసము) వేయిపలములు (పలములు), నెత్తురు నూఱుపలములు. పదిపలములు కొవ్వ (మేదస్సు), అంట (త్వక్కు) కొవ్వంతే, ఎముకలలోని నెయ్యి పన్నెండు పలములు, నరముల నెత్తురు (మహారక్తము) మూఁడుపలములు, తెలుపు (శుక్రము) రెండుచేరలు, ఎఱ్ఱ (శోణితము) అడ్డెడు, తెమడయాఱడ్డలు, పీయి యుచ్చలాఱేసి యడ్డలు - మేనితాల్పునకు బులుపు (సుఖము), కస్తీ (దుఃఖము), వెఱుపు (భయము), మేలు (క్షేమము), తాజేసికొన్నపని (స్వకర్మము) నృట్టివచ్చును - తల్లకిందుగా మొదటమూతి పిదపకాళ్ళు వచ్చునట్లు కడుపునుండి గాలికందున్లాగుచుండును - మోఁకాళ్ళ వైపుల న్గేలవనుంచుకొని కడుపులోఁ బాపపెరుగుచుండును - రెండు బొటమనవేళ్ళు రెండు ముడుకులమీదఁ న్ముడుములక్రింద న్నక్కిన తైగపప్రవేశము మోఁగాళ్ళనడుమనన్గవన్ముక్కునుంచుకొని యీతీరుగా నాఁడు దాని కడుపులో నిరవుకొని మైతాల్పు (జంతువు) పరుసగా (కృనుకృమముగా) నెదుగుచుండును, ఎముకలవలన గట్టిపడును, తిండితాగుడులచేత బ్రతుకుచుండును తల్లి బొడ్డుచేరిక మాఱాకునరము (ఆప్యాయిని) చేతన్జుటుఁబడియుండు తల్లిప్రేగు కన్నమందిరికికొని మెల్లమెల్లఁగాఁ గ్రిందికి జాఱిపడును - తల్లితిని తాగినకూడు నీళ్ళనృట్టియాపెకడుపులో మేనుపెంచుకొనుచు అన్నివైపులన్నలఁగుడుపడుచుఁ బెరుగుచుండును - తావదివరకుఁగొన్నపెక్కు పుట్టువల న్నన్నమేల్కస్తుతి, స్ఫూర్చితలపోసికొనుచు బ్రతుకుపై రోతపడుచుండును - కడుపునుండి వెలువడి నతోడనే నామునుపటి పుట్టువులందువలె తప్పుపనులఁజేయక తిరిగి పుట్టి చావని తెన్నున నడిపించి మంచిపనులే కావింపఁదలకొనెదను - ఈ తీరునఁదల్లి కడుపులోనున్న మైతాల్పు తొల్లింటితెక్కకు మిక్కిలియైన పుట్టువులందెల్ల తెఱఁగులదాఁబడినపాట్లు తలంచుకొనుచుఁదఱి (కాలము) గడచుచున్న కొలఁదిన్యాతిక్రిండుగాఁదిరుగఁబడి తొమ్మిదిగాని పదిగాని నెలలునిండిన పిమ్మట నృత్తిగాతిచేఁబిసుకఁబడుచుఁవైకిఁబ్రోయఁబడుచు, నొగులు చేవనరుచు, పుట్టినతోడనే నైఁడరానిసౌముగొని నేలనృడినవెంటనే వైగాలితాఁకు నూపిరాదఁ దెలివిగొని హాయిగానుండును - అంతట నాయునును తాల్పువైరుమాళ్ళ గారడము (మాయ) తనుగ్రమ్ముఁగానద్దానికిలోనై తనతెలివి న్గలుపోవును - ఎఱుకఁదొఱఁగి

మూడేండ్లలోపునఁజంట పాపయెయెన్నిదేండ్ల యీడువఱకుఁ జిలుతయై, కోడెయై,
 ముసలియై, చచ్చుచున్దిరిగి పుట్టుచుండును - ఇట్లు పుట్టుకనుడిన్బడి తిరుగుచుఁ
 దనమంచిపనులవలన వేల్పుటెంకి (స్వర్గము) న్మలయుచుఁదనచెడుగు సేతలస్బ
 ట్టి బిస్త (నరకమున) న్నొగులుచుండును - వేల్పుటెంకి బిస్తలనుడుచు తరుణ
 ముమించిన వెంటనే కొలఁది తఱినేలపై పుట్టిమెలఁగుచుండును - తెగులు తగుల
 కుంటకై (ఆరోగ్యముకొఱకు) బగటితేని (నూర్మని) న్నొలువ వలయును - హాయికై
 (భోగముకొఱకు), జాబిలి (చందుని) న్నొలుచునది - అలపు (బలము) గాలిన్గొ
 ల్వవలయును - చియ్యలేని మోకాళ్ళవఱకు తెగులుగొంటు (రోగి) యగును -
 పొడవువట్టలవఱకుకొద్దియునురు (అల్పాయుర్దాయము) కలవఱకును - నుడుట
 మూడుగీతలున్నవఱకు పిల్లలన్గని హాయిగా నలువదేండ్లు బ్రతుకును - రెండు
 గీతలున్నవఱకు నలువదేండ్లుమనును - పగడగీర (ఒక్కరేఖ) కలవఱకుప
 దేండ్లు బ్రతుకును - ఆయొక్కగీతేపినులవరకున్నవఱకు నూరేండ్లు బ్రతుకును
 రెండుగీరలవలన దెబ్బదేండ్లు, మూడుగీటులవలన నలువదేండ్లు బ్రతుకును -
 తోచితోఁజకుండుగీటులున్న వఱకురువదేండ్లుమనును - గీతలులేనివఱకు నలు
 వదేండ్లు బ్రతుకును - తునుకయిన గీటులున్నవానికి డచ్చాటుచాపు (కాకిచాపు -
 అపమృత్యువు - ఆకస్మికమరణము) కలుగును - నుడివోనలుగు (ముమ్మినవాలుఁ
 త్రికూలము) గాని, మొహదా (ఆడ్డకత్తి - పట్టిశము) గాని నుడుటన్గన్పట్టువా -
 డొడమిపిల్లలు న్గల్గివందేండ్లు బ్రతుకును - చూపుడువేలి నడిమివేళ్ళ మొదళ్ళ
 నడుచునెవ్వని కునురుగీత (ఆయా రేఖ) కొనముట్టునోవఱకు నూతేండ్లు బ్రతు
 కును - బొటమనవేలిపాదునుండి నడిమివేలి మొదలుముట్టిన దునురుగీత -
 చిటికెనప్రేలు పాదునుండి యెగబ్రాకునదు నుగుగీత, నడిమివేలి చూపుడు
 వేళ్ళకుదునిసికాని తునియకగాని బోవునెడల నూతేండ్ల యునురుతప్పదు -
 చిటికెనవేలి మొదలునుండి నడిమివేలినొరయు నునురుగీత యలువదేండ్లు
 మననిచ్చును - కులుచకామకలవఱకు డబ్బుకలవఱకై పిల్లలన్గనును - పెద్దకామ
 కలవానికి డబ్బుగాని పిల్లలుగాని కలుగరు. వ్రేలాడు వట్టలుగలవఱకు నూతేండ్లు
 బ్రతుకును - ఇంచుకసేపేకూడికసల్పువఱకు నూతేండ్లు (పెక్కేండ్లు) బ్రతుకును
 చియ్య (మాంసము) లేనిమోకాళ్ళకలవఱకు తెగులుగొంటుగును - పసిడిమేని
 యొప్పుకెందమ్మి కయిగవగలయాడుది కొత్తడి (పతివ్రత) యగును - మలక
 (వంక) కొప్పు. గుండ్రని కన్నులున్నయాడుదానిమగడుపిల్కుమారున దెల్ల
 కస్తులన్గడుచును - ఎవతెకెళ్ళుల (పార్శ్వముల) జూచుల (పొలిండ్ల) న్గలులు
 (రోమము) లుండునో పెదవులు పొడవుగానుండునో యది దబ్బునన్దన యింటా
 తని మడియింపించును - ఎవ్వతెకాళ్ళ చిటికెన వేలిపైవేలు (అనామక) బొనట
 ప్రేలు నేలన్తోయకుండునో యదిమగనిన్జంపించి తిరుగుబోతగును - ఎవతె నడు
 చునంత నేలవడక జొచ్చునోయది తనయింటి యాతనిజంపించి రంకులాడి

యగును - చొట్టవెండుకలవాడు చాచిసీమ (ప్రవాసమున) న్నచ్చును - చాలా సేపుకలయిక (మైఖనము) నల్లు వానికుగము (ఆయువు) తక్కువగును - కడుపుపైనొక్క మడతకలవాడు నూతేండ్లు బ్రతుకును - మడత (వలి) లో బొడ్డున్నవానికి గడుపునొప్పియుండు నామడత యెడమవైపునకుఁ దిరిగియున్న యెడల నానొప్పి కునుక్కుటకుపీలగును - ప్రేశ్వగనుపులు (పర్వములు) పొడవుగా నున్నవాని కుసురు (ఆయువు) పొడవుగానుండును -, వాడు నొసరియగును - చిటికెనవేరి మొదచీనుండి గీత (రేఖ) జుట్టవేలిదనుక నున్నయెడల నూతేండ్లు బ్రతుకునది - కొనతునుకలైనయెడల వానికిఁ జెట్టునుండి వెలుపు కల్గును - వెండుకలనిండిన పినులవాని కుసురుకుఱచయగును - చప్పిముక్కువాడు దబ్బునఁజచ్చును - మిడిగ్రుడ్లవాని కుసురు తక్కువ - నుదుట మూడు గీతలున్నవాడు నూతేండ్లుబ్రతుకును - ఎండుముక్కువాడు పెక్కేండ్లు బ్రతుకును - నుదుట నాలుగీతలున్నవాడు దొరయైతొంబదేండ్లు బ్రతుకును - నుదటగీతలులేనివాని యుగము (ఆయువు) తొంబదేండ్లు - తలవెండుకల నొరయుచు నొసటి గీతలున్నవాని కెనుబదేండ్లు సురుండును - నుదుట నైదుగాని, యేడుగాని, యాఱుగాని, పెక్కులుగాని నొసలు గీతలున్న వాడేబదేండ్లు బ్రతుకును - నుదుటఁబెక్కు సొట్టగీతలున్నవాడు నలువదేండ్లుమనును - కనుబొమ్మలనొరయుగీతలవాడు ముప్పదేండ్లు బ్రతుకును - నుదిటి కెడమవైపు సొట్టయో గీతలున్నవాడిరువదేండ్లకు మించి మన్నఁడు - చిన్న చిన్న గీతల నుదిటివానికుసురు మిక్కిలి తక్కువు - చప్పినరములవాడు తనతండ్రి నోబ్బకార్చును - వ్రేలాడు నుదురు కలయాడుది మఱఁదిన్మడియించును - వ్రేలాడు కడుపుకలది మామన్దంపును -

కదలాడు పిలుదములు కలయాడుదిమగనిన్దంపును, మిట్టపండ్ల యాడు దింటియాతని న్బొలయించును, ఒడలిసడుమన్నలు తీరుల నరములు (నాడులు) పెక్కులుండును. బొడ్డుక్రింద నరముల న్మొలకెత్తించు దుంపయుండును. డెబ్బదిరెండువేలనరములు బొడ్డునడుమ పాదుకొనియుండును. చుట్టుకొనియున్న యా నరములెల్ల నుసురునోబ్బగొట్టఁగలవవ్వానిలోనెల్ల కుడియెడమ నడుములందుండు నవి నేటులు (శ్రేష్ఠములు). ఎడమదిజాబిలి, కుడిది పగటివేల్పు, నడిది డిగ్గి (అగ్గి) తఱి పొడన్బంటన్బండించును (కాలరూపిణియై ఫలించును) ఎడమది బ్రతికువెరవై మేనితాల్పునెల్లన్దనియించును, (అమృతమైకాపాడును). కుడిదిడిగ్గి వలె నేలనెల్లనెండించి బుగ్గియొనర్చును. ఈమూడింటిలోనే రెండైనఁగలిసి యాడు చున్నపుడన్నిపనుల న్జెఱచుబొలియిక (మృత్యువు) కలుగును. చిలుమునోబ్బగొట్టుటకై (విషాపహరణముకై) నోరుముక్కులన్మొలఁగు నూపిరినడ్డు మూడునరములలో మొదటిది (ఇడానాడి) పనికివచ్చును. పగతురనిల్వెడలించుటకు న్దంపు

టకున్దుదినరము (పింగళానాడి) న్వాడవలయును, మాఁగుడునుప్పొణికల పూసల (మణుల-ముతైముల) న్దాల్పువారెల్లకన్తులకులోనై చచ్చెదరు. నిక్కపుకిరీటిపచ్చ (గరుడపచ్చ) తాఁకుడువలనఁ జిలువకాటుచిలుము పోవును. (హరించిపోవును) తక్కిన మఱియేవెరవులనైనకుదరని పాముకాటు - ముగాని చిలుమువలనఁ బుట్టినతెవుళ్లేవియైనన్గాని కిరీటిపచ్చ (గరుడ) పచ్చన్దాల్చు - వానిన్నిడిచిపోవును.

[ఇప్పటితఱియందు (కలికాలములో) గలగల్పు (సాంకర్యము) లేక దినుసులుగాని మైతాల్పులుగాని కలుగని కతమునఁబూమలు (రత్నములు) కూడ కలగల్పులేక నిక్కమైనవిదొరకవు. కనుకమందు దినుసులుగాని మఁదరులుగాని తెవుళ్ళనుదుర్జాలకుంటచే నెల్లయిడుమలన్వడి మైతాల్పులుబోమున (బలత్కారముగా)ఁ బెన్దడపు బ్రతురఁజాలకున్నారు, ఇప్పుడిక్కలికాలమునందు పెరుమాళ్ళనొల్పుటకన్న నెల్లతెవుళ్ళన్మాన్చి యెప్పటికి న్నాయగా బ్రతికించు వెరవింకేది యున్నేదు.]

మిక్కిలి యెఱ్ఱగానున్న పూసయేదో యదేతమ్మికెంపు (పద్మరాగము) దాని న్దాల్పునాఁడుదికొడుకులన్దనును. పచ్చపూసలు(కిర్రేతనములు) బంగారుతీగెతో గుచ్చి కిత్తి(అగ్ని)లో నుంచినయెడల మెఱపుపాచ్చునవి తెవుళ్ళనోబొగొట్టును. జగడమున్మాన్పును, ఉసురు (అయువు) న్బొడిగించును. పదుగు (వంశము) న్వెలయించును ఇమ్మ (సుఖము) నిచ్చును. మంచుకొండకు (హిమవత్పర్వతమునకు) డాకడ (ఉత్తరదిక్కు) నిక్కునొక్కరకపు తెల్లరాపూసలు (భీష్మరత్నముల) పేరుమెడన్వేసికొన్నవాని కనయము కల్మియలరుస్తేరువ నున్నప్పటికి దానినూచి యెలుగొడ్లు,వఱుడులు, ఏనుగులగొంగనూఁడు (శరభము) మొదలగు చంపెడు నాల్గుకాళ్ళ కారుమేని తాల్పులు (హింసకము) పాటిపోవును. చిలువ, ఉడుము, తేలు మొదలగువాని చిలుముతగ్గిపోవును. నీళ్ళు (సలిలము), నిప్పు, వగఱు (వైరి), దొంగలనుండి యెక్కువు జడుపుపోవును. మకిలలేక, మెఱుగై, నునువై, చెన్నుమీఱు గసిరా - సిరాజి (పగడము) డబ్బుతినుబడి దినును (ధనదాన్యముల) సమకూర్చును, చిలుము తెవులువెఱపులనోబొగొట్టును. పగటివేల్పులన్బండెండుగుర (ద్వాదశాదిత్యుల) న్నొల్చిన నెల్లతెగుళ్లునోబొవును. చిలువతేండ్లనొల్చి పాముకాటు చిలుముతగ్గిపోవును. కలపతాల్పు (బలభద్రుడు) న్నొల్చిన నలవునెమ్మదులలరును. నిట్టపుట్టువు (నారసింహుని) న్ముట్టుకొని మ్రొక్కినఁ బోరిలో గెల్పందును. తెగులుగొంట్లయెద్దన్సూర్చుండరాదు.

తన యొడలిన్బొడమినప్పటికి నైగులు తనకింపుకాదు, కారునందు (అడవిలో) గలిగినప్పటికిన్మందు మేలే. అఱిగిపోయిన తిండి తెవుళ్ళకుఁ జూపుచెట్టు

ఉసురుమిన్ను (ఆయుర్వేదము) రెల్లపుడరయుచున్నవాడు, అందరికిన్మంచి వాడు (ఇష్టుడు - ప్రియదశర్తుడు) గొప్ప ఉగము (ఆయువు), దొడ్డనడక (శీలము) కలవాడేమందరి (వైద్యుడు) గా నుండదగును.

చొల్లివీ పుట్టువందువాఁ జేసికొన్న చెడుపనులన్నట్టి కల్గినమేని యుల్లముల తెపుళ్లు గట్టివింట నెగిసిన ముల్కులవలెదగులక మానవు. ముసిలియాడు వారల పొందు, కొత్తరోపు (నూతనమద్యము), ఎండిపోయినచియ్య (మాంసము) ముగ్గడ్డలు (త్రిమూలకము) నీరుల్లి, వెల్లుల్లి, మొల్లంగి మాపుపెరుగు, పగలు పడక, చదువరి (విద్వాంసుడు) ఈ యాఱున్నిడిచి పెట్టవలయును. అరకువ (అజీర్ణము) పట్ల తిండిచిలుము (విషము) అగును. మందరి (వైద్యుడు) లేని యూరన్నెలకొనరాదు. ఏఱులేని యూరిలోనిరవుకొనఁగూడదు. మిక్కిలి నీళ్లు తాగుచుంట, గట్టి వంటరముతినుట, నెత్తురు మొదలగు మేనియేడు దినుసు (సప్తధాతువులు) తఱిగిపోవుట, పీయి, యుచ్చ, తుమ్ము, మొదలగువాని పడినాపుకొనుట (వేగవిధారణము), పగలు పడుకొనుట, రేయి మేల్కొనుట యీ యాఱిటి చేత నెవరికైన (నరులకు)దెగుళ్లుదగులును. లేయెండ, యెక్కువు కూటమి (అతిమైధునము), ఒలికిపొగ (శ్మశానధూమము) కయి కాచుకొనుట (కరతాపనము), ముట్టు దానిమూతి చూచుట, యెంత గొప్పయుగము (దీర్ఘాయుధ్యాయము) నైనదగ్గించును. ఎండిపోయిన నంజుడు (శుష్కమాంసము) ముసలియాడువారి పొందు, లేఁగటిఱేడు (బాలార్కుడు), లేఁగటి పెరుగు (తరుణమగుదధి), తెల్లవారినపట్ల గూడిక, (ప్రభాతము) కూర్కును, వెంటనే యీ యాఱు నునుఱునోఁగొట్టును. అప్పుడే కాచిననెయ్యి, అంగూరు (ద్రాక్ష) పడుచుది (బాలస్త్రీ), పాలబువ్వ (క్షీరభోజనము) వేడినీళ్లు, చెట్టునీడ, వెంటనే చేవ చేయును. నూతినీళ్లు, మఱినీడ, గుబ్బెత గుబ్బలు, చలితఱిన్వెచ్చగా వేస విస్తల్లఁగానుండును. పడుచుదాని పొందు, తలగడుగు (అభ్యంగము), మంచి తిండి, ఈమూఁడున్వెంటనే యోపిక (జలము) నిచ్చును. దవ్వుతోవడచుట, కూటమి (మైధునము) వేకి - కాక (జ్వరము) ఈ మూఁడు వెంటనే లాపు (జలము) తగ్గించును. లేయెండ, పీనుగుపొగ, ముసిలిదానితోఁగవగూడుట, లేఁగటి పెరుగు, చీపురుదుమ్ముమనురుకొరు వాడుకొలువఁగూడదు. ఏనుగు, గుఱ్ఱము, తేరు (రథము), వడ్లు ఆవులతుమురు (ధూళి) మేలు. గాలిగాడు (గాడిదె), రాటిపిట, మేక, గొట్ట కాళ్లదుమ్ము (రజము) కిడు. లేయీడున నోర్మికలవాడే, యొర్పరియని చెప్పదగును గాని నెత్తురు మొదలగు మేని యేడు దినుసులు తగ్గిపోయిన పిమ్మట నెవనికీదాల్మి కుదురకుండును. కఱద (మనసు చిత్తము-బుద్ధి) న్బట్టియు నెత్తురు మొదలగుమైదినుసుల (ధాతువుల) వ్బట్టియు నొకలితీరుండును. కఱద (చిత్తము) చెడినయెడల నెత్తురు మొదలగు

మేని దినుసు లేడునైడిపోవును. కాపిట్టి కఱద (చిత్తము) నెల్లపుడున్నాపాడు కొన
 పలయును. కఱద (చిత్తము) నెమ్మది (స్వస్థము) గా నున్నప్పుడు నెత్తురు
 మొదలగు చేనిదినుసులు (ధాతువులు) కొన సాగుచుండును. ఎల్లపుడు (దిమ్మ
 పుటమైతొల్పలకు ముదిమి (జర) కొండలకు నీళ్ళుముప్పు. చెలవలకుఁగలయిక
 లేమి ముసలితనము. వలువలకెండకారు (జర). కల్మికతము, పరువున్నవాని
 పుసురెలాపోయిన వాని తెగులు తగులకుంటవంత (దుఃఖము) మొదలంట బెరికి
 వైచును. పుట్టుకతోడనే యునురు (ఆయువు జీవితకాలము) యేర్పాటు కావింప
 చావు (నిధనము) లేర్పడియుండును. ఉనురు నిల్కడలేనిది (అస్థిరము) కోడె
 యాడు (యౌవనము) నిల్కడలేనిది (అస్థిరము). నూజేండ్ల యునురు మిక్కిలి
 తోలెము. దానిలో రేయిసాఁబాలుచెల్లిపోవును, తక్కినవంతు తెగులు (వ్యాధి)
 పుట్టు (శోరము). ముదిమి (జర), అలసటలతోఁదుదముట్టునది కూడ వట్టిదే
 (నిష్ఫలమే). ఎవ్వరికైననుగము (ఆయువు) నూజేండ్లమేర (పరిమితి). అందు
 లో సాఁబాలుమాపు (రాత్రి) పోవును; దానిసాఁబాలులోనించుక యెక్కువువంతు
 చిన్నతనమైపోవును. కొంత చుట్టాలయెఱుక యేడ్పు, చావులతోడను, దొర
 కొలువు చేతనోపును; మిగిలినది నీళ్లపిల్లయలవలె గదలాడునది. పొగరు
 పోతులకడదేలా (గర్వమేలా). రేఱవళ్లయడ (రూపమున) న్ముదిమినేలన్దిరుగ
 వలయును. పోతు, గుఱ్ఱము గలాఁడు యముఁడు (మృత్యువు) ఉనురుతాల్పుల
 (భూతముల - పోఁబుల) న్గాలిన్నామువలె మ్రింగివేయుచుండును. తెగులు
 మిగులుండిన యెడల మాటిమాటికెదుగు చుండున్నావున దెవులంచఁగూడదు.
 బ్రతుకునకుఁజావేతుద (మరణాంతంహి జీవితమ్). తెగులు పోయినవాఁడు
 పోయిగా బండుకొనును. ఒడలేతిండినైలుపును. ఆకలి తీతిన వానికిఁ దిండి
 వమ్ము (వ్యర్థము). మూతిమాలుపు (ముఖభంగము), డగ్గుత్తిక - దిగులు గొంతు
 (దీనస్వరము) మేనిచెమ్మట, మిక్కిలి వెఱపు చావు గుఱుతులు. మంచువేడి
 నోగొట్టును. కట్టడన్నస్తిల్లినవాఁడు (ఉపవాసము చేసినవాఁడు) తళియ (భోజ
 నము చేయుటకుఁబల్లెరము), మినుము, చిఱుసనగలు, బొడనగలు, ఆళ్ళు,
 కూర, తేనె, పైవారియింటితొడి (ఎరాన్నము) మానవలయును. పోసనము కడిలి
 చిలుకుతఱి (క్షీరసముద్ర) మధనకాలమునందు) పెరుమాళ్లు (ధన్వంతరి) యను
 పేరుగల మందరియై (వైద్యుడై) చావురానివ్వకెప్పటికే తెగులగలనివ్వకెప్పటికి
 న్బతుకనిచ్చుమందు (అమృతము) నిండిన జారీ పట్టుకొనిలేచి యెనిమిది వంతు
 లుగా నున్న మందులతోలు చదువు (ఆయుర్వేదము) శుశ్రూషను వానికి (విశ్వా
 మిత్రుని కొడుకు) జెప్పి చెలువ నిలుపు (స్త్రీరూపు) తాల్చి యాబ్రతుకు మందు
 పాకము (అమృతము) న్వేల్పుల న్నావించెను, అఁడుది నెలతప్పకుంట, పుట్టిన
 బిడ్డ దబ్బునఁ జచ్చుచుంట, సోకు (ప్రేతము) వలనఁ గలుగు వీడఱ (పీడ)
 అబ్బాటుగా (అకస్మాత్తుగా) జీవన వృత్తికాటంకము కలుగుట, అందఱిలోనగ

దారు (అప్రతిష్ఠ) వచ్చుట, డబ్బాటు - అవచాటము (ఆకస్మాత్తుగా) నున్న యిల్లు దబ్బునఁగాలిపోవుట, తనయింట్లో జగడము, నేరముత్తగాఁదనమై మోషఁ బడుట, దొరయఱుతెవులు (రాజయక్షి) చెలరేగుట, తనంతఁదాఁదనడబ్బు న్దోవలోఁబోఁగొట్టుకొని యెంత వెదకినదిరిగి యది చిక్కకపోవుట, దెత్తితనము (ప్రేతత్వము) నోఁగొట్టియునురు (జీవుని) నెబ్బదోవ (మోక్షము) నొందిం పఁదగు పెరవులు.

ఎనుబది నాల్గువేవేల లెక్కమేర (చతరసీతి లక్షలు) నెన్నఁబడిన మేని తాల్పుల (జంతువుల) లోని నాల్గు తెగలు గుర్తిండు కానుపులు (అండజములు) చెమటపుట్టువులు (స్వేదజములు), నేలనెల్లగించి మొలుచుచెట్లు మొదలయినవి (ఉద్భిజములు) మావివలనఁ చొడము నునురులు (జరాయుజములు). గుర్తిండు పుట్టువులిరువదొక్క వేయి వేలు (ఏకవింశతిలక్షలు) నొక్కొక్క తెగ లెక్క తేలును. మేని తాల్పులకెల్ల మందితనము (మానుషత్వము) మిక్కిలి లెస్స (దులభము) అంట (త్వక్కు), కన్నులు, వీస్సు (చెవులు), నాల్క; ముక్కు, పలుకు, కయి (చేయి), కాలు, కుట్టియ (పాయువు), బుయ్యకామలు శిశ్న భగములు - ఉపస్థము) ఈపదిమేని దినుసుల కుదిరిక గొప్పయాదట-పొడి-మేళ్ళ (మహాపుణ్యముల) వలనఁగల్గును. పాములు (పాహ్మణులు), దొరలు (క్షత్రియులు), కోమటులు (వైశ్యులు), కాపులు (శూద్రులు) నాల్గు తెగల వారు మాముపుట్టువు (పునజకన్మము) వేల్పునఁచుచిస్తలు (స్వర్గనరకములు) కలవని నమ్మితోలుఁబుల్కులు (వేదముల) కట్టుపాట్లన్నట్టిరడుచుకొనుచుందురు. చాకలి, గొడగరి, మేళఁగాడు, ముండలనాడించువాఁడు, బొమ్మలాటవాఁడు, దొమ్మరి, తాళగిరి (నటుఁడు) మేదరి (బురుడుఁడు), బోయి (కైవతుఁడు) ఎర్కు (ఖిల్లుఁడు-చెంచు) ఈ యేడుగురు కడజాతివాండ్ల (అంత్యజులు). ఆనంజుడు (గోమాంసము) తినుచుఁదెగలవాసి (జాతిబేదిము) లేక తేటతెల్లముగా, బల్కఁజాలని పచ్చెకాండ్ల (ప్లేచ్చులు) మొదలగు చిలుపులు (క్షుద్రులు) పెక్కు తెగలు. లెక్కమిక్కిలియగునన్ని మైతాల్పులందఱు కలవు. తిండి, కూటమి, చూర్కు, వెఱువు, కినుక, మైతాల్పులకెల్ల నొక్కటియేగాని యెఱుకయే (వివేకము మాత్రమే) పొంద వలను పడదు (దుర్లభము), పసివారుగాని, యీడు వచ్చినవారుగాని, ముసలులు (వృద్ధులు) గాని యిమ్ముగలవారు, వంతనలగు వారుగాని, గొప్పవారుగాని, కొద్దివారుగాని యెవ్వకుఁజూపునోర్వఁజాలక మఱల మఱలఁ బుట్టుచున్దచ్చుచుందురు.

మంచికూడు పెట్టిన యావికాఁడు వేలిమిన్లు పుట్టుడు (ఆగ్నిహోత్రము) చేయువాఁడు) మినుకులతల తెలిసినవాఁడు (వేదాంతు), వేయినెలలు బ్రతికిను

వాఁడు, నెలకొక్కసారిపస్తీల్లినవాఁడు (మాసోపవాసి) తొత్తడి-బిల్లాలు (పతివ్రత) మందిలో నీయాలుగురు దండము పెట్టఁదగుదురు.

ఒడలులేని యెడల మందిచేయఁదగినపని (పురుషార్థము) పాడి (ధర్మము), ఒడమి (ధనము), కోర్కి (కామము), పెంద్రోవ - విడుపు-ముక్తి (మోక్షము) కలుగదు. కావున మేనిని, డబ్బును, గాపాడుకొని మంచిపనుల (పుణ్యకర్మముల) నొనర్చవలయును. ఎల్లపుడు న్దనుచాఁగాచుకొనవలయును. తొనయొడలే యన్నిటికాసరా (భాజనము) మేనిన్గాపాడుకొనుటకై మిక్కిలి తలకొనవలయు (యత్నమాచరింపవలెను) బతికియుండిన నిమ్ములు పడయవచ్చును. మఱల సూరు మఱలఁబొలము, మఱలనిల్లు, మఱల మంచిచెడ్డ పని కలుగునుగాని మఱి మఱి యీ యొడలురాఁబోదు. ఒడలిన్గాపాడుకొనఁదగిన పెరపులు చదువరుల చేత నెల్లపుడున్గావింపఁబడు, పులుము మొదలగుతెగుళ్లు తగిలినవారు (పశ్చాదిరోగులు) కూడ నొడలు విడుచుట కొప్పుకొనరు. ఇచ్చటనే బిస్త తెగులు (సరకవ్యాధి) నెవఁడుకుదుర్చుకొనఁడో యట్టి తెగులు గొంటు మంటు దొరకని సీమరువెళ్లి యేమి చేయఁగలడు? ఈనిన పెద్దపులి వలె ముదిపొరయుండును, ఉసురు (ఆయువు) పగిలిపోయిన పనఁటిలోని నీళ్ళవలె తఱగి పోవుచుండును, పగతుని మాడ్కిఁదెవుళ్లులోఁబర్చుకొనుచుండును. కనుక నెవ్వఁడు తనకు మేలు మఱి మఱి చేసికొనఁజాలును. నొప్పి (దుఃఖము) చెలరేగకముందే, యిడుములురాక మునుపే, మైవంతులు (ఇంద్రియములు) చెడకముందే (వికలర పొందకమునుపే) మేలు కావించు కొనుటకలవాటు చేసికొనవలయును. గాలిస్టుట్టుచుట్టవీలగును, మింటిన్ముక్కల చేయవలనుపడును, అలలన్ముడి వేయవచ్చును, ఉసుఱున్నిల్పుకొని పూనిక హోదా (అస్త) పనికిరాదు. తఱిచేత నేలకాల్చఁజేడుచున్నది, వేల్పుల యిల్లు (మేరువు) కూల్చఁబడుచున్నది, కడలి నీళ్లింకింపఁబడుచున్నది, యొడలిమాట చెప్పనేలా? రేపటిపని నేడు చేయవలయును, మలిపూటపని తొలి పూటచేయవలయును. పనియైనదాలేదాయని చావెదురు చూడఁడు. ముదిమిత్రోవచూపు చున్నది. ముమ్మరించిన తెగులు మూఁకముందేగుచున్నది, చావు పట్టిలోఁగొనుచున్నదింకనైన నేడ్గుగడను (రక్షకుని) గనఁదేమి? పూరిపుడుక దబ్బనముతోఁ గ్రుచ్చి పొడిచి, ఇమ్ములమీఁదికోర్కు నేతితో దడిపి మక్కువ (రాగము), పగ (ద్వేషము) దిగ్గినుడికించివేచి మంది (మానవుల) నోపుతు తట్టువముగలాఁడు (యముడు-మృత్యువు) నినుచుండును. పిల్లలను, ఈడు వచ్చిన వారలను, ముదునళ్ళను, కడుపులోనిచూలు స్కాడనందఱినోపుతు గుఱ్ఱముగలాఁడు పొదవుకొని యుండని నేల (జగత్తు) యిటువంటిది. ఘండి చేరికకు (సంగమునకు) మంచి చదువరి మందు.

ఇట్లు గరుడపురాణములోఁజెప్పఁబడిన తీరున మన్ని మిన్ను (ఆయుర్వేదము) తెలిఁగింపబడెను.

మన్నిమిన్నుల కుదురు - ఆయుర్వేదపీఠిక

ఒక్కొక్కదినము పెక్కు తెఱఁగుల లెక్కింపనలవిగాకుండును. చోటు తఱియిడులన్నటి (దేశకాలపాత్రాను సారముగా) యెచ్చటి యేయిడుగల యే తెగులు గొంటునకు (రోగికి) దగునట్లేరకము మంచివ్వవలయునో యట్లు తెలిసిచేయఁగల మందరియున్నచో నూట యిరువదేండ్లవరకు బ్రతుకదగి జంజాటము (సంసారము) నఁదగులు రెండుకాళ్ళ కన్నాకులు (మనుష్యులు) తెగులు గొంతై (వ్యాధిగ్రస్తులై) యబ్బాటు చావులకు అపమృత్యువులకు లోనగుదురు కావున మందరి (వైద్యుడు) కాదగిన వాఁడెల్ల ప్రాణిజదువుల నారి చీరి పెండ్లి మానుకొనియేయుసులుల (జీవుల) నైనన్గారింపక కలనైనన్గల్గ వలుక తెప్పటికి న్నిగెఁబోండ్లజోలితలపెట్టక నేల నెల్లచోట్ల నెల్లమందులన్వెతకి తీసి తెచ్చి కూర్చు కొని యందందఁ దనకన్నఁ బెద్దలవలన నేర్చుకొనుచు నెవ్వరి వలననైన నెద్ది యున్నోరకెల్లపుడు న్నెలుఁగుతేనికి మొక్కుకొనుచున్దలంచినంత నెల్లతెప్పళ్ళ నోగొట్టుమిడియల (వేదమంత్రముల)ఁ జదువుచు మన్నిమిన్ను (ఆయుర్వేదము) లచొప్పున మందు దినము లందఱికగపర్చి తనవలె మందరులన్ వేన వేలన్వెలయించుచే కీడైన నంటక పగటివేల్పు లాగుననింగి నేలల నెల్లచోట్ల నల రారు చెప్పటికొప్పు మీఱఁదిరుగుచుఁ జెడుగులన్నిద్దుచు మంచివారల బ్రతుకు హాయిగాఁ బెంచుచుండవలయును.

సర్వవిద్యాసారే దశమః సంపుటః మన్కి-మిన్కు [ఆయుర్వేదము] కుదురు.

పడుచు (కన్య) తనకంటె బెద్దవానిన్నాని తన యీడు వానిన్నాని తనతెగవఁ
(జాతికి) జెందినవాని పెండ్లాడవలయుననకన్న చిన్నవానినెట్టవట్టకాలు దొక్క
(వివాహమాడ) రాదు. కూతురునకుఁగాని కొడుకునకుఁగాని తలిదండ్రులెంత....
సీమ (దూరదేశము) నెరవుకొన్నవారికి బెండ్లిచేసిన నంత హాయి కలుగున్నాని
చేరువనున్న వారితో బెండ్లికావించిన యెడల జగడము వచ్చును. తేడు (క్షత్రి)
యుడు - రాజు) గాని యయ్యవారు ఓజ్జ - పురోహితుడు (బ్రాహ్మణుడు)
గాని యెట్లోడళ్లు తెగుళ్లు తగులకుండునో (ఆరోగ్యముగానుండునో) యట్లెల్ల
తెలుగు మంది నడువడినొండొరుల న్నాపాడుకొనవలయును. ఆడువారున్నగ
వారలు నూడన్దొలు తన్నుంచి నడువడి నలరా..... స్నానజదువునారి చీటి మేటి
చదువరులై పిదప నింటికాపులై (గృహస్థులై) కలిమి (ఐశ్వర్యము) న్గాంచి
పిమ్మట న్నాటున నిరవుకొని (వానప్రస్థులై) కారక (తపస్సు) సలిపి తఱవాత
బోడలై (సన్యాసాశ్రమమున్దాల్చి) తొలుఁబలుకుల పాడి న్నెల్లడింపవలయును.
ఎట్లుపగటితేడు (సూర్యుడు) వేల్పుచే బుట్టింపఁబడి మెఱపు (విద్యుత్తు) వలె
నెల్లదినుసుల (లోకముల) లాగుకొనుచు నింగినేలల నంతట నిండార నలము
కొన్న మెఱపు (విద్యుత్తు) వలె నన్నిదినుసుల నణగియున్న యుసురులు జీవులు -
పుట్టుక కలవారు (జన్మవంతులు) అని తెలుసుకొనవలయును.

ఓ యుసురులారా ! (ఓ జీవులారా !) మీరెపుడొడకన్విడిచెదరో యామే
నులు తగుల బెట్టి బుగ్గియై నేలమొదలగు దినుసుల న్గలియ వలయును. మీయంత
మీరు తల్లులమేనుల యందలి కడుపు తిత్తులఁ దూటి (ప్రవేశించి) తిరిగి మేనుల
తోఁగూడుచుందురు. చెడుతిండి (కుపథ్యము) కుడుపుల న్మానుకొనుటచేత
నొడలుల్లములఁ దెగులు దగులసేర కాపాడుకొనుచున్నవారి మంచి కోర్కులెల్లఁ
దప్పక నెఱవేఱును. ఎల్లవారున్దను పెద్దలు నేర్పినతెన్నునఁ బాటుపడి సేద్యము -
కమతము (కృషి-వ్యవసాయము) చేసికొనవలయును. ఊపిరినె గాదిగ న్నిందు
మీదులనరములనుండి మలపుకొనఁ గలిగిన యొంటికాడు (విన్నాణి-యోగి)
తనయుల్లములో వేల్చున్గనఁగలఁడో యట్లేకమతము (కృషి) సల్పువాడన్ని
యిమ్ముల (సుఖముల) నొందఁగలడు.

అరకాండ్రారా ! కమతకాండ్రారా - కమతీండ్రారా - కమృతీండ్రారా -
కాపులారా దుక్కిముచ్చలారా - పంఁకకాపులారా - రయితులారా - రహితులారా

615.53
NAR

Acc. No. 7226

15

రైతులారా - సేద్యకాండ్రారా : యేరుమేడిక మొదలగు నెల్లపైరుపెటు పని ముట్లు చేకూర్చుకొని కమతము - కమ్మతము - కినుక - జిరాయితి - దుక్కి - తెగుబడి, పంట - పాటు - పొలము - సాగు - సాగుబడి - సేద్యముచేసి, ఉల్లము నరికట్టుకొను నలవాటొనరించుకొనుడు. (యోగాభ్యాసము చేసికొనుడు) అందు వలన నేది పండునోయద్దానినైకొని హాయిగాగడుపుడు. నేర్పరులగు కమత కాండ్రాపులెట్లన్నాపాడుకొనుచుఁ దెలివితేటలతో సేద్యము చేయుచుండురో వారికి మిక్కిలి యిమ్ము (సుఖము) కలుగును. పొలములో నంటరాని (అమేధ్య మయిన అపవిత్రమయిన) ఎరివి - ఎరుపు - గత్త - గత్తము - గొబ్బరము వేయఁ గూడదు. కాని కమ్మతావితోఁ దొదగిన విత్తనముల బాగుగా దున్నిననేం న్బదనెఱిగి చల్లవలయునందు వలన నొకట్లకుఁ దెపుట్లతగులని తీరుగా (ఆరో గ్యకరముగా) బండిన పంటలన్నడిచినంత నలపుసులులేపు చెందును. నేర్పరి యగు నాడుడిగాని మగవాడుగాని తెలివితేటలతో నోపికపట్టి పండిన పంట తిను చు నెల్లతెపుళ్ళున్దప్పుగా (మూరముగా) బాఱఁదరుమవలయును. ఎవ్వరైనట్లాని యాపులు మొదలగు తొడుకుల - తొట్టుల (పసరముల) న్నొటఁగూడదు చంప దగదు. పొద్దుపొడుచుట వలన (సూర్యోదయమువలన) నెట్లు రేయి తొలగి పోవునో యట్లే మందుల చదుపు (వైద్యశాస్త్రము) చెప్పిన తీరుగా తగిన కూడు (పథ్యమగునన్నము) కుడుచుటచే తెపుళ్ళన్వెడల గొట్టిచవలయును. అందరిలో నొందొరులకు (సోహదకము) కూరిమి కొనసాగుటహాయి (సుఖము). కంటు - పగ (దోహదకము) చెలరేగుటయేవంత (దుఃఖము) కనుక నాడువారు మగ వారలెల్లకొందొరువులకు మేలుగా నడుచు కొనుచుండవలయును. నేలనుండిగాని నీళ్ళనుండిగాని మూఁడేండ్లకుఁబైగాఁబుట్టి పెరుగు మందు దినుసులన్నమ కూర్చు కొని యుసులు చదుపు (ఆయుర్వేదము - వైద్యశాస్త్రము) చెప్పిన చొప్పున పుచ్చుకొనుచున్న యెడల నామందులోడలి యనరు (మర్మము) లెల్లనలముకొని (వ్యాపించి) తెగుళ్ళనోబొగొట్టి వెంటనే మేనికిమ్ముల (సుఖముల) న్గావించును. ఎల్లవారు న్దొలుదొలఁ జేయవలసిన పని మందుపుచ్చుకొనుట, మందుపని చేయ దగునట్లు కుడుచుట (పథ్యము) చేయుచుఁగట్టడితో (నియమముగా) నడుచు కొనుచు, మేనికిఁదెవులులేని కలిమి ఆరోగ్యసంపద స్వేకూర్చుకొనుటయే. తెపులు లేమి (ఆరోగ్యము) చేగాని పాడి (పర్మము), ఒడమి (అర్థము), ముచ్చట - అక్కఱ (కామము), పెందెరువు - విడుపు (మోక్షము) సమకూర్చుకొనదగు చేప (శక్తి) యెవ్వరికైనన్గలుగనేరదు. ఎటుల హరద్ది (యశనాశ్వము) నెక్కిన రేకలు (జోదులు - భటులు) పగతుఱనోర్చి గెలుపొంది వేడ్కనోలలాడుదురో యట్లే తెల్లపుడున్మందు పుచ్చుకొనుచుఁదగిన కూడుకుడుచుచు (పథ్యము చేయుచు) మందచినడువడిన్గొని (బితేంద్రియులై) న వారలే తెగులున్దగులక (ఆరోగ్యవంతులై పెక్కేండ్లు మంచి జ్రితుకు హాయిగొందురు, (ఆనందించు

చుందురు. ఎటుల కాలువడ్లు (యవలు) మొదలగు మందు దినుసులు వాడుకొనఁబడి యొడళ్ళనొంచునో యట్లే తల్లులు తమ పిల్లలకుఁజదువు చెప్పి మంచి సడత మప్పిసొక వలయును. ఎటుల మొనగాండ్రి (సేనాపతులు) మేటి నేర్పురులై దవ్వైన లాతి సీమలకు (దూరదేశమలకు) వెళ్ళిపగవారలన్గల్చి తమ డేండ్లకు (రాజులకు) ఆయావిలాతుల (దేశముల) దొరతనము (రాజ్యము) న్సమకూర్చెదరో (అప్పగించెదరో) అలాగుననే మీరు మేటి మందరులచేత బాగుగానేర్పఁబడి మందు చదువు (ఓషధివిద్య) లో నారి పీఠవలయును. ఏ మంచినాడున (దేశమున) మంచి మందు దినుసులు దొరుకునో తెలిసికొని తెచ్చుకొని తెవుళ్లు మాన్పుటకు వాడుక చేయవలయును. (ప్రయోగింప వలయును) మీ యిరుగులకుఁ గూడ చుప్పవలయును. మందిలోనందఱును మొట్ట మొదటఁజేయవలసిన పని తెవుళ్ళన్గుఱితించుట (నిదానము చేయుట), తెగుళ్ళ న్నాన్పసమకట్టుట (చికిత్సచేయుట) తగిన తిండి (పథ్యము నేర్పఁజేయుట). మందు దినుసు యోజయెఱుక (గుణజ్ఞానము) కలిగియుండుట, తగునట్లు మందులు వాడి (ఉపయోగించి) యెట్లు తెవుళ్ళనోబొగొట్టు వెరవునఁదమ బ్రతుకునఁజేయదగిన పని యెల్లపుడు (పురుషార్థము) న్నొనసాగించు కొనుటన్గాదగును. కాపాడఁబడిన మొదవులు పాలతోఁదమలేఁగలన్మంది మొదలగు నెల్లమైతాల్పుల న్నొంచి చేవనలరించునో యాలాగుననే మందులు (ఓషధులు) ఓరెండు కాళ్ళ కన్నాకులారా ! (మనుష్యులారా !) మీయొడళ్ళన్దలంపులన్గూడ బాగుపర్చి విచ్చల విడి నెల్ల పట్లన్నెగ్గించును. ఎవరైనన్గాని మందులతోగూడు మొదలగునవి కుడువ కుందురో వరుసగా (క్రమక్రమముగా) నలవు తెలువుల తగ్గుదల (బలవిజ్ఞాన హాసము) న్బొందును గనుక మందులు చేవయెఱుకల న్బొదలించుకతము (బల విజ్ఞానాభివృద్ధి నిమిత్తము) మందులెల్ల తెవుళ్ళ నోబొగొట్టి పిల్లన్దల్లులవలె నెల్లర న్గాపాడును. కట్టుపాటు (శాస్త్రము) చొప్పున మందు పుచ్చుకొన్నవారు వారల యొడళ్ళ వంతులన్నిటి నుండి (ప్రత్యంగమునుండి) తెగుళ్ళన్బాఱఁదఱుమఁబడఁగాతెవుళ్లులేని వారగుదురు.

అడువారు మగవారలు గ్గూడగొప్ప మందులు వాడు కొనుచున్దట్టడ (నియమము) తోఁగవగూడ వలయును. చదువరులకు (విద్వాంసులకు) మందుల యెఱుక (ఔషధ విజ్ఞానము) సమకూర్చుకొనఁదగినది, ఎల్లవారును దవ్వలన్గాని చేరువన్గాని దొరికెడు మందులనీసితెచ్చుకొని వాడుకొని తెగుళ్ళన్మాన్పుకొని చేవ న్బొదలి హాయిగాఁబెక్కిండ్లు బ్రతికెదరుగాక. మందుప్రమాకులు వేళ్ళమోయఁ ద్రొవ్విబెరికివైచి విత్తనము లేకుండ జేయరాదు. ఏ మందు మొక్కలెంత పని పడునో (ఉపయోగించునో) యంతే తీసి తెచ్చి వాడు కొనవలయునొరులకు మఱిచిక్కని తీరున మంచుచెట్లన్మచ్చమాపఁగూడదు, మందు మొక్క తెగలమిగుల్చువలయు. తక్కినవారామందులు వాడుకొని తమతమ తెగుళ్ళన్బాపుకొందురు.

మందరులు పైమ్యలు ఏయేమందు లేయేపని చేయగలవో యేయే తెవుళ్ల న్మాన్పగలవో ముండుగాఁదమలోదాము బాగుగా నడుగుట చెప్పుట (పశ్చోత్తరములను) నరసికూడఁబల్కుకొని యందఱోకేయేపాఁటు (నిర్ణయము) నకు వచ్చిన పిమ్మట తెగులు గొంటుల తెగుళ్లన్మాన్పి నెమ్మదిన్గావింప వలయును. మందరులలో నెవ్వఁడెక్కువ చదువరియో (విద్వాంసుఁడో) యతఁడందఱి కును టు తొలు చదువులు (అయుర్వేదము) న్నేర్పవలయును. ఎల్లవారెన్నిరకముల తెవుళ్లుండునో యన్ని దినుసుల మందులుకూడ కలవని తెలిసికొనవలయును. ఇదెఱుఁగని వారు తెవుళ్లన్ముడురఁబెట్టెదరు. తెవుళ్లన్మాన్పఁదగు మందుల నెఱిఁగినవారలాతెవుళ్లనోఁగొట్టుకొని హాయిగామనెదరు. కొన్ని మందుమొక్కలు వేశ్మతోఁ గొన్ని కొమ్ములు మొదలగు వానితోఁ గొన్ని పువ్వులతోఁ గొన్ని యాకులతోఁ గొన్ని పండ్లతోఁ గొన్ని తమ వంతులన్నింటితో (సర్వాంగములతో) తెవుళ్లన్విడిపించును గనుక నాయామందుదినుసుల న్దగునట్లు వాఁడుకొను తెఱఁగందఱు న్దెలిసికొనవలయును. మందులు వాడుకొనుట వలనఁదమచేవనేపు (అభివృద్ధి) కావించుకొని తమకున్దమ నారికి న్నూడపగల (శత్రువుల) న్దుండ గిండ్ర (పాపాత్ముల) న్లోఁగొని (వశపర్చుకొని) మేనితాల్పు లెల్లరికి న్నాయి కలిగింపవలయును. ఓ రెండు కాళ్ళకన్నాకులారా ! (మనుష్యులారా!) మీరు మందుపుచ్చుకొనుటవలనఁ బెక్కిండ్ల యుగము కలవారై (దీఘకాయువులై) హాయిగామనుఁడు. మంచి నడువడి నొప్పారుఁడు. మీతోడిమైతాల్పులన్నూడ మిమ్మువలె హాయిగా బ్రతుకనిండు. ఎవ్వరైన న్గానితమపగవాఁడగు మందరి (వైద్యుని) మందుగాని తమపగతుల చెలికాఁడగు మందరి (వైద్యుని వెఱ్ఱు వేల్పు వెఱ్ఱు) మందుగాని పుచ్చుకొనఁగూడదు. కాని యెవ్వఁడునుఱుతొలు చదువుల (అయుర్వేదమందు - వైద్యశాస్త్రమున) నారితీరిన చదువరికన్నాకునకు నెచ్చెలియో యెవ్వరిపైన న్గంటు (ద్వేషి) కానొల్లఁడో యందఱికిన్మేలే నల్పు చుండు పొత్తుకాడో (సహృదుఁడో) యట్టి దొడ్డవాని వలన మందుచదువు (ఔషధ విద్య) న్నేర్చుకొనవలయును. ఎల్లవారెప్పటి కలరారు ఆదట - ఆది - పాడి న్బొందుటకై (సత్యధమఁపొత్తి) కొఱకున్మందులు మొదలగు వాని న్దెలిసి కొనుటకున్గొప్పవేల్పు (పరమేశ్వరు) నెల్లపుడు న్గొల్పుచుండ వలయును. అందఱున్దిగ్గి..... మొదలగు వానితో గూడినయునికి (అగ్నియొక్క శుక్లాది స్వరూపము) కలదో దానిచేత న్దెగుళ్ళనోఁగొట్టవలయును. మేనులనవ్వాని వంతులన్గూడ (శరీరముల నిందియములన్గూడ) న్దెపులుతవులక కుదిరికనుండు నట్లు చేసి పనికతముల న్దెలుపుచదువు పల్కులనేర్చుగన వలయును. మేర మీఱక తగిన తీరుగా తిండి మెలఁకువల (యుక్తములయిన యాహారము) న్గాఁగింపవలయును. ఊడ - ఊసి వానము - ఎరుసు - ఓర్వము - కడుపుమంట - కడుపూడ - కనుకుట్టుదగుము - కాంతాశము - సూడు (ఈషణ్య) లేకెల్లరికి

నేలేసల్చుచుండుండే తెవుళ్ళన్దవులక హాయిగాఁదను కోరినన్నాళ్ళు బ్రతుకఁ గలడు. ఇరుకుతోవలందు కాలుడొంకలందు పగలు పొంచుండు దొంగల పాము పులి మొదలగు కట్టడియునురుల (కూరజంతువుల) స్తండులచేత నడిదములచేత నొలయించ వలయును. ఎల్లవారలెపుడామని (వసంతఋతువు) వచ్చునో యపుడు పువ్వులు మొదలగు చెట్టుదినుసుల కమ్మతావిన్నా.. చుండునవి. డిగ్గినీళ్లు నేలలునిండుకొని యుండును, గనుక నెల్లెడల నిరుగుచుంట (విహారమునల్పుట) యొడళ్ళకు మంచిది. పూదటి వేసవులనడుమ (వసంతగ్రీష్మతులమధ్య కాలమున) నెల్లరు నీళ్ళతోనిండిన చల్లనిచోట్లఁజేరుకొనవలయు, నెచ్చట నొడళ్లు డుకెత్తవో యెచ్చటి వేల్మి (యజ్ఞము) వలన వానకురిసి యందఱికిమ్మగునో యచ్చోటు నొల్వవలయును. ఆ మని (వసంత ఋతువు) యని (యుద్ధము) చేయుటకనువగుతఱి ఆడువారు మగవారు వెలుగులఱేని (సూర్యుని) నలరించు కమ్మతావి దినుసు వేల్పుట వలన నీళ్ళన్నానిన్నాగుపచిఁ తెవుళ్లు లేనివారై తమ పిల్లలు నూతేండ్లు బ్రతుకునట్లు పెంచవలయును. ఆడుది మగవాడు నొండొరు లన్వలచి తమలోదాము మాట్లాడుకొని పెండ్లికావించుకొని (స్వయంవరనూడు కొని) యొండొరులపై మిక్కిలి మక్కువ పెంపొర నొండొరులకు నేల్చుల్చు కొనుచు చదువుల విన్ని (శాస్త్రశ్రవణము) మందులు పుచ్చుకొనుచుంట (ఔషధసేవనము) యొప్పారఁజేయుచుండునది. వేల్మినొనర్చి వానన్గరి యింపించ వలయును. పుల్లఱిగె (సోమలత) మొదలగు మందుదినుసుల నైచ్చి వాడు కొనుచు (సేవించుచు) దెగుళ్ళన్నాన్చుకొని హాయిగాఁబెక్కిండ్లు బ్రతుకుడు. ఆమని (వసంతతుల), వేసవి (గ్రీష్మఋతువు), వానతఱి (వషతుల), చల్లనితఱి (శరదృతువు), మంచుతఱి (హేమంతతుల), చలితఱి (ఔషఠతుల) ఈ యాఱు తరుణముల (సమయముల) కనువగు కూడుకూర్కు కూటములపట్లఁదగిన మందులు వాడుకొనుచు దెవుల్దవులకహాయిగాఁ బ్రమద వలయును.

మందిలోనందఱున్నాడ (మనుష్యులెల్లవారును) కడుపులోని కిత్తి (జఠరాగ్ని) నొద్దలించుకొని (వృద్ధిచేసికొని) హద్దుమీఱక కూడుకూటముల కట్టడి న్నావించుకొని గడుపుకొనుచు నెల్లపుడు స్థమయోపిక (బలము) నేర్చుకావించు కొనవలయును.

రెండుకాళ్ళకన్నాకులు (మనుష్యులు) చదువరి మిన్నలన్వెంబడించి నింగి నేలల నుండి మెఱగు (విద్యుత్తు) గ్గాచుకొని వింతపనుల (అద్భుతముల) న్నెఱవేచు వలయును. ఉల్లములోనిది మేని వెలుపలిదిగాఁగిత్తి (అగ్ని) రెండురకములు. కడుపులోని డిగ్గి (జఠరాగ్ని) తగునట్లు కూడు కుడుచుటచేత వెలుపలియైదార (బాహ్యగ్ని) స్త్రచ్చుటరగుల్పుట (మధించుట) చేతను దిన్న పచుకొని (యుక్తము కావించుకొని) చదువరులెల్ల వాడుకొందురుగాక.

అందఱున్మంచి పొత్తునన్మంచి పొసఁగియేమఱియక (ప్రమాదమునల్పక) తమమేని వంతులనోచుకొని (జితేంద్రియులై) బ్రతుకుహాయిగా బొడిగించు కొని దొడ్డనడువడినైలఁగుచు నొండొరులకు మేల్గుల్పుకొందురుగాక. ఎవ్వ డును మిన్నుమందు చదువు (ఆయుర్వేదము - వైద్యశాస్త్రము) తిన్నగాఁ జదువుకొని కొండ మొదలగు చోటులందలి మందుదీనుసులు నీళ్ళు బాగుగానరసి (పరీక్షచేసి) యెల్లవారికి నేమిలునల్పుటకై పొరనొరయక (కపటముమాని) తెవులున్గుదిర్చి మంచిమాట లాడుచుండునో యట్టిమందరినందఱాదుకొందురు - పాటింతురు (సత్కరింతురు) శివేనవచసా య పాదుసా మొదలగు దొరకొల్వ నందలి వారందఱిలో మొనగాఁడు తెవుళ్ళన్మందు దీనుసులన్బాగుగా నరసి గుఱితింప గలవాఁడగు మందరి నేలుబడి (రాజ్యమున) న్నౌజులో (సేనలో) పెత్తనము చేయుచుఁజేవ (ఐలము) ఇమ్ము (సుఖము) నైఱుచు తెవుళ్ళను అంకుఁబోతులగు నాఁడువారిన్మగవాండ్రొ నడ్డవలయును. (నివారణచేయ వల యును). “ఆద్యవోచదధివక్తాః” పిన్నతనమందే పెండ్లిచేసికొని కూటమిన్దేలుట చేతను అంకునల్పుటచేతనుసులు (ఆయుదాఁయము) న్నోఁగొట్టుకొనఁగూడదు. “మానస్తోకే” కారు - లొంక - కొండలోయ - ఎడారి - తోఁటకాఁపులకుఁ గూడ విడి మందు మ్రోకులన్బెరిగింప వలయును. “నమోరోహితాయః” మొక్కల కారుతోటల (వనముల) నఱికివేయరాదు, “నమఃకృత్స్నాయత యా” దొరమందరులు (రాజవైద్యులు) మొదలగు చదువరులెల్ల మంచి నడత, తగిన మందులు వాడుకొనువెడవు, ఉగ్గడ (నీతి) నందఱికిన్మిప్పి, కైమెలపు (హస్తక్రియా కౌశలము) చేతఁగోత (శత్రుచికిత్స) చేసి తెవుళ్ళన్మాన్విమేలు కావింపవలయును. (“యాతేరుద్రశివాతనూః” ౭) నిక్కమువారలెల్లప్పుడున్ హాయిగా నుందురు. “ఋతంచమే మృతంచ” ఎఱ్ఱవడ్లు (ప్రీతి) మొదలగు తిండిదీనుసుల బాగుగాఁబొగచిన (స-స్కరించిన) వంటలు తగునట్లుతాముతిని తమవారిన్దీని పించవలయును. “ప్రీహయశ్చమేయవాశ్చమే” వడ్లు, కారువడ్లు, మినుగులు, నువ్వులు, పెసలు, కొబ్బెర (ఖల్వము) సనిగలు, కొఱ్ఱలు (ప్రియం గువులు) సన్నబియ్యము, గడ్డివడ్లు (చామలు), (నివ్వరి), సైదము (గోధుమ పిష్టము). చిలుసనిగలు (మసూరములు) ఈ తిండి దీనుసులు తిన్నఁగావండు కొని తినవలయును. ఉసులు (ప్రాణము) మెఱపు (విద్యుత్తు) నింగినేలలందెల్ల నుడి కూర్చుని పెక్కెండ్ర బ్రతుకున హాయిగానలరారవలయును. “మిత్ర శ్చమ ఇంద్రశ్చమే” నేనేలాగున మందుల చదువు (వైద్యశాస్త్రము) న్బట్టి యాఁకలి దప్పికలు తీర్చుకొనుట కూడు నీళ్ళు కూచుకొనఁజాలుదునో యట్లో వేడి వేల్పానన్ను నడుపుము. “సంమాన్మజామి” ఎవరుబీళ్ళనుండి, నేలనుండి, మంచిపన (రసము) న్దీసికొని తినుచుఁద్రొగుచుండురో వారలు తెగులు తగుల కెల్లచోట్లఁదమపనులు నెఱవేర్చు కొనుటకై రాకపోకలు సల్పుకొనఁజాలి.

పెక్కెండ్లు హాయిగా బ్రతికెదరు. “షయఃపృథివ్యాంఘృతః ఓషధీషు” ఎవడి నిప్పు (అగ్ని) వలెఋగతుఋగైగఁ గాల్చునో మందులాగున హాయి నల్పునో యట్టివాఁడే యేలుబడి నెల్లఁగాపొడఁజాలును. “ఋతాషాఢృతధామాఽగ్నిః” అందఱునృగటి వేల్పు మినుకుల (సూర్యకిరణముల) తగునట్లు కొలిచి చదుపు (విద్య) మగటిమి (శౌర్యము) పెంపొరఁదమపనులు నెఱవేచుకొనవలయును. “సంహితో విశ్వసామాసూర్యోగంధర్వః” అందఱు న్నాబిలి గుఱ్ఱపు చుక్క మొదలగు నిరువదెన ముండువేల్పువెలయాండ్ర (అచ్చర) మినుకులన్చనివడఁ గొలుచుకొనుచు నిమ్ము (సుఖము) నైకొనవలయును. “సుషుప్తః సూర్యరశ్మి శ్చంద్రమాగంధర్వః” ఒడలితో నెంతపని నల్పుకడిమితెంపులు పొడమునో యంతయున్గాలివలనఁగలుగును. గాలులే యసుఱుపొడలు (స్వరూపములు) హాయిగా బ్రతుకు నడుపుచుండునని యందఱునైలిసికొనవలయును.

“ఇషిరోవిశ్వవ్యచాహితోగంధర్వః” అఁడువారుగానిమగవారలుగానివెలిచఱి (వ్యభిచారము), తగని తిండి, కూడనితిరుగుడు (విహారము) హద్దుమీరినకూటఱి కోర్కి (అతివిషయాసక్తి) మొదలగు చెడుగులకులోనైతమ ఉగము - ఉసులు - మనన (అయువు) న్దగించుకొనఁజనదు.

“తత్త్పాయామిబ్రహ్మణౌ” ఎవఁడుతగవరియై (న్యాయవంతుడై) ఓర్పరియై (క్షమావంతుడై) తగినమందులు పుచ్చుకొనుచు, మంచితిండి తిరుగుడుల తలవడి, చెడుకోర్కులనుండి యుల్లమునరికట్టి (జితేంద్రియుడై) యొప్పారుచుండునో యట్టివాఁడు సూతేండ్లు హాయిగా బ్రతుకఁగలడు.

“దివోమూఢాశాని” కమ్మనితావిగల యావునెయ్యి మొదలగు మందుదినుసులు డిగ్గి (అగ్ని)లో వేల్చుఁగా గాలిలో నామంచితావి గలిసి చుట్టుపట్ల నుండు వందఱి తెవుళ్ళనొడలంట నోబొగొట్టు నట్లెల్లరున్దలకొన (ప్రయత్నించ) వలయును.

“అగ్నిరస్మిజన్మనా” అందఱున్మందు చదువునృట్టి మందులుచేసి పుచ్చుకొని తెవుళ్ళనోబొగొట్టుకొని నెమ్మదిన్బొందిపాడి, యొడమి, కోరు, పెంవోవల (ధర్మార్థకామమోక్షముల) నొందవలయును.

“స్వాద్వీంత్యాస్వాదునా” మంచి మందుదినుసులు నీళ్ళఱుఱిగించి తీసికొని గుచ్చుచుకొని యందఱున్దమ కడుపుకిత్తి (జతరాగ్ని) భాగుచేసి కియలపు నెమ్మదుల (బలారోగ్యముల) హెచ్చు కావించు కొనవలయును.

“పరితోషించతా” ఏయేమందులు నేలలో, నీళ్ళలో గాలిలో బుట్టుచున్నవో క్రొత్తప్రాంత తెవుళ్ళ నన్నిటిన్నడువడినో గొట్టగలవో యవి యన్నియు స్వార్పు కొని యనుంగుల (మిత్రుల) వలె నెల్లపుడు న్నాడుకొనవలయును.

“వాయోపూతఃపవిత్రేణ” ఎవడుగాని చదువు (విద్య), చేప (ఖలము) కఱద (బుద్ధి) యేపారుటకై పసలేనికూడు (నీరసాన్నము) నెచ్చుడున్నడువరాదు. గొప్పమందుల నిగ్గే పుచ్చుకొనవలయును.

“బ్రహ్మదుక్షతశ్రింపవతే” ఎంతవఱకెవ్వరైన దబ్బుననఱిగెడు తిండి తినుచు, మంచి మందులు పుచ్చుకొనుచు గూటమిపట్లగట్టుడిన్నడుచు కొనుచు (బ్రహ్మచర్యమున్నలుపుచు) ఒడలు, చేప (ఖలము), కఱద (బుద్ధి) హెచ్చించు కొనఁజాలరో యంతదనుక నెల్ల యిమ్ముల (సర్వసుఖముల) స్థననేరదు.

“దేవాయజ్ఞమతస్వత” పడుచులెల్ల (కన్యలందఱు) కూటమినొల్లక (బ్రహ్మచారిణులయి) తంత్రము (వ్యాకరణము), పాడి చదువు (ధనువిద్య) మన్నిమినుగు (ఆయుర్వేదము), లెస్సగాఁ జదువుకొని తామెంచుకొన్న కోడె గాండ్రవెల్లడిగాఁగోరి పెండ్లాడి (స్వయంవరముచేసికొని) మంచి తినుబడి దిను సులు మందులు న్వండి పానకములతోఁగల్గి పెనిమిట్లు మొదలయిన వారికిఁ గుడిపి తాము కుడిచి చేప నెమ్మదుల (బలారోగ్యముల) యేపు (వృద్ధి) న్నావింప పలయును. ఏ చదువరులు (విద్వాంసులు) గొప్పమందుల నిగ్గు న్దాముకుడిచి తమ వారలకిడుచెల్లపుడుబ్బుచుందురో (ఆనందించు చుందురో) వారే మేలైన వారు (ధన్యులు).

“యస్తైరసః” ఉసులుతాల్పుచే (ప్రాణిచేత) యేది తినఁబడునో యది వరుసగా (పరంపరగా) విత్తనమై (శుక్రమై) యొడలికతమగును. (శరీరకారణమగును). మగవానికామ (ఉపస్థేంద్రియము) ఆడుదాని కలయిక వలన (స్త్రీసంయోగముచేత) విత్తును (రేతస్సును) విడుచును. వేలుచోటన్గాల్మడి (మూత్రము) నోబ్బును. దీనినృట్టి మేనిలోనుచ్చ యున్నచోటికి వేలుతావున విత్తనము (రేతస్సు)ండునని తెలిసికొనవలయును. ఆవిత్తనము మేని యెల్ల పంతులనుండి (అన్నియంగములనుండి) పొడమున్ననక నొడలి యన్నివంతుల పోలిక (సర్వాంగాకృతి) న్వలయించును గావుననే యెవని యొడలినుండి విత్తు రలుగునో యాపోలికగానే బిడ్డలు కలిగెదరు.

“రేతో మూత్రాంధి జహతి యోనింప్రవిశదింద్రియమ్” ఎవడు ముందుల చదువు (వైద్యశాస్త్రము) బోధున మంచి మందులు చేసి తరుణమునకుఁదగునట్లు

(యధాకాలము), పుచ్చుకొనవలసిన తీరుగా (యధాయోగ్యము) ద్రాగునో
వాడుతెవుళ్ళంటక తనమై యుల్లముల యలపు (శరీరాత్మబలమును) హెచ్చు
చేసికొనగలుగును.

“దృష్ట్యాపరిస్ఫుటోరసం శుక్రేణ” మందరి ముందుగాఁదనకున్న తెగులు
న్దాను మాన్పుకొని యేతెగుళ్లున్నేనివాడై తరవాత నొరుల యొడలి తెగులున్నెలిసి
కొని వారలకు నెమ్మది - నిమ్మళము (ఆరోగ్యము) న్లగింప వలయును.

“ఇంద్రీయత్రామా” వేపుడు (ధానములు), పెరుగులో నానవేసిన
పేలలు - పేలాలు (కరంభము), జాజాము - జాజము (పాలిక - పరీవాపము)
పాలు, పెరుగు ఇవిడిగ్గిలో (అగ్నిలో) వేల్చుదగిన యిగిరిక (హవిసు) జున్ను
గడ్డ (ఆమిక్ష), మీగడ - మీవడ (వాజినము) ఇవన్నియు న్నినుబడిదినుసులనిగ్గు.

“ధనాకరంభః” మంచుచదువు (వైద్యశాస్త్రము) తెలిసిన పెనిమిటులాండ్ర
నాండుపెనిమిటల మందిచ్చి తెగుళ్లు మాన్పి బాగుచేయవలయును.

“తదశ్వినాభిషజా” ఎవరు చెడుగుల పొత్తుమానుకొని వెలిచవి (వ్యభి
చారము) లేక తమవిత్తనము (వీర్యము) హెచ్చించుకొందురో వారు బిడ్డలన్లసి
తమ పదుగు (కులము) న్లెస్సకావించుకొందురు.

“పయసాశుక్రప్రమృతమ్” మూతితోమూతి (ముఖమునకు ముఖము)
కన్నులతో గన్నులు, డెందమున డెందము (మనస్సునకు మనస్సు) మేనికి
మేను (శరీరమునకు శరీరము) ఒండొరులు బిగియగలుపుకొని తప్పక రెడు
పగునట్లు కూటమినోలలాడ వలయునట్టి నమ్మకమగు కలయిక వలన పుట్టిన బిడ్డ
మిక్కిలి యందముగ నుండు సుంతయురోత (కురూపము) గా నుండదు.

“ముఖం సదస్యశిరబ్జత్” తగిన తిండి నడతలచేత నెల్లపుడొడలిడెందముల
నైగులు తగుల నివ్వక తమపుట్టువీడేర్చుకొనుటకై పెరుమాళ్ళ గుఱించి పాట.
(హరికథాగానము - ఈశ్వరగుణగానము) పాడవలయును.

“బృహదింద్రాయగాయత” మందరిమిన్న (వైద్యరాట్టు) మంచిచోట్ల
బుట్టి మందులు తెచ్చి నిల్వచేసి తెగులు గొంటుల (రోగుల) కిచ్చి వారి తెవుళ్ళ
నోబ్బగొట్టవలయును.

“అధ్వర్యో ఆదిభిఃసుతమ్” అడువారుగాని మగవారలుగాని ముందు
చదువు (వైద్యవిద్య) నెఱుగకుందురో వారు తెగుళ్ళన్మాన్పుటకుగాని మంచి
నడువడి నెల్లపుడు నొనుటకుఁగాని చాలరు - పనికిరారు.

“తనూపాఖిషజా” మందరులు (వైద్యులు) రెండు తెఱగులందొక్క తీరు వారు వేకి మొదలగు (జ్వరాదులగు) మేని తెవుళ్ళనమ్మందుల వలన న్మానెదరు. రెండవరకమువారు డెందము తెలివిలేమి (మానసావిద్య) మొదలగు తెవుళ్ళనోగ గొట్టునయ్యవార్లు (అధ్యాపకులు) మంచి తెలుపువారు (ఉపదేశకులు) ఎచ్చట నీరెండు తెఱగుల మందరులుందురో యచ్చట నైవుళ్ళలేమిచే నెల్లయుసులు లందఱు (సర్వప్రాణులు) మేని డెందమునలుకువలనొందక హాయిగా నుందురు.

“ఇంద్రామేందుగుం సరస్వతీ” పురువుపట్టిన కీడు చేత న్దక్కిన తెవుళ్ళ చేత న్నొడగును.

“ప్రజావతీరనమీవాఅయశ్మే” మీగడ పెరుగు విత్తనము (పీర్బము) న్బొంచును.

“సోమేనత్వా ౭౭ తన పీఠ్రిద్రాయదధి” ఎగయూపిరి (ప్రాణము) దిగ యూపిరి (అపానము), ఒడలంతటనలమిన యూపిరి తిన్నగానాడుచున్నవాడు పెక్కెండ్లు బ్రతుకును.

“ప్రాణాయత్వా౭౭పానాయ” మందుదినుసులు బాగుగాబొడి కావింపఁ బడిమంచినిశ్శలోగలుపఁబడినపుడు కోరినట్లుపని చేయును.

“సంకసామినమాబో అద్భిరగ్మత సమోషధయోరసేన” కొద్దై మొదలగు వంటకములు బాగుగా నుడికించవలయు, మాడ్చఁగూడదు. చవురూఱ పంక వలయును.

“అగ్నేహవ్యంరక్షస్వ” మందుమ్రోతులు మఱిచి గుర్చుటకు పీయలేనట్లు వేళ్ళనుండియున్మొదలంటఁబెఱికి వేయఁగూడదు.

“జివ్యోషధ్యాస్తేమూలం మాహింసిషమ్” అపు పాలన్ని మందులలో మిక్కిలిమేలు.

“మహీనాంపయో౭స్తోషధీనాంరసః” పగటి వేల్పులు చీకటిన్మోగొట్టి యుసులుతాల్పుల (ప్రాణుల) కు హాయి సల్పునో యట్లు చదువరులందఱ కెల్ల తెగుళ్ళనుదిర్చి యిమ్ము (సుఖము) కావింపవలయును.

“శన్నోభవంతువాఙినోహవేషు” చదువరులు తమ నేర్పు (విద్య) చేత నెల్ల వారి యుల్లముల (ఆత్మల) నలరించి ప్రకాశింపఁజేసి పెక్కెండ్లు బ్రతుక గల వారిన్గానల్పవలయును.

“సమిధో అగ్నిః” ఎవరు మంచినడువడికలవారో యెవరి పల్కు చదువు న్బట్టి మేలైయుండునో యట్టివారలు పెక్కెండ్లు బ్రతుకఁదగుదురు.

“తనూనపాచ్ఛుచివ్రతః” ఎవడైన న్గానిమింటనున్న గాలి మొదలయిన దినుసులు లేక బ్రతుకఁజాలడు.

“దురోచేదివిశ్వా” మందరు (వైద్యు) లెట్లు తమ యొక్కయుదక్కిన వారియొక్కయు నైపుశ్శనోగొట్టి తమకున్దమవారలకు స్నాడ నొకమి కలిగించె దరో యటులేయందఱుస్నాడ నడుచుకొనవలయును.

“దైవ్యాహూతారాభిషజా” ఎవడెల్లతెవుశ్శనాన్పు మందులు పుచ్చు కొనుచు మంచి దుస్తుల న్నాలుచు చుండునో యతఁడు హాయిగాఁ బెక్కిండ్లు బ్రతుకును.

“శమితానోవనస్పతిః” ఎవరు దబ్బుననఱెగెడు తిండి (సుపథ్యము) తినుట చేతను మంచి మందు పుచ్చుకొనుటచేత నైపుశ్శనాన్పు కొందురో వారల కోరిన కలిమియును (ఆయువు) స్నాచుకొని హాయిగమన్నెదరు.

“స్నాహాయజ్ఞంవరుణః” ఎవరు సిగ్గలుల (సిగ్గులేనివారల) నదల్చుచుఁ దగువారల న్నొందాడుచు మంచి నీళ్ళతో మందులు పుచ్చుకొందురో వారలలవు నింపాదుల (జరారోగ్యముల) న్నొంది కలిమి (ఐశ్వర్యముతో) నలరెదరు.

“హూతాయక్షన్నరాశనమ్” అందఱున్దమ విత్తనమున్నాపాడు కొనుటవలన (బ్రహ్మచర్యముచేత) నొకలి యుల్లముల చేవనలిగి చదువరుల న్నొల్పుటచేత తెలివి తేటల కలిమిగొని మంచి తిండి మందులన్గుడుచుటనబట్టి తెవుశ్శనాన్పు కొని నెమ్మది (ఆరోగ్యము) నొందవలయును.

“హూతాయక్షదిడేడిత” రెండు కాళ్ళకన్నాకులు (మనుష్యులు) చదువు నేర్చులతో నెల్లదినసుల వలన మంచినిగ్గు నీసి కొని గాలిడిగ్గుల (వాయ్వగుల) పలె నెల్లచదువుల నిమ్ముల (విద్యానుభముల) పంచిపెట్టవలయును.

“హూతాయక్షద్బహిః” అందఱున్నివైపులగుమ్మముల న్గలిగి యెల్లతఱుల (ఋతువుల) నిమ్ములిడునిండ్లన్గట్టుకొని నిండు హాయిగనవలయును.

“హూతాయక్షద్దురోదిశః” ఓరెండు కాళ్ళకన్నాకులారా : (ఓమనుష్యులారా !) ఎట్లు రేఱుగలు వెలుగుతేఁడు జాబిల్లులన్నిటి నలరించు చుందురో యొప్పులేయాడుల (రూపయౌవనముల) నలరునాండు మగలన్గొల్పుచుందురో, వంట నేర్చుకలవాడు వంటనేర్చుచుందురో యటుల మంచి నెల్లడించి యందఱికి న్మేలు చేయుడు. తిండి దినుసులాయితపెట్టుడు (సిద్ధము చేయుడు).

“హూతాయక్షద్దుపేత సోషేనక్తందివా” ఓచదువరులారా : (విద్యాంసులారా !) మంచి (వెజ్జారాండు) ఉసులుతొలుచదువుల (ఆయుర్వేదము) నేర్చిన పాఠకులు (ప్రీలు) తగినపనుల నెఱవేర్చుటకెట్లు పూనుకొందురో మందరు లెట్లు తెగుశ్శనాన్పు యొకళ్ళ చేవనైచ్చు కావింతురో యట్లు నడుచుకొని మీరందఱు స్నాయగొనవలయును.

“హోతాయక్షదై వ్యాహోతారాభిషజాశ్వి నేంద్రం” ఎత్తైముక, మూలగ (మజ్జ) విత్తనము (వీర్యము)లు మేనిపనులన్నడుపుచున్నవో, యేలాగునఁ బగటి వేల్పు మొదలగుమింజీ వెలుగులు న్బలుకుచెలి (వాణి) యెల్ల యునులు (ప్రాణుల) నైలుపుచున్నవో ఓరటులేయగుచు నిగినేలల పన్నుగడ చదువు నేర్చుకుని (సృష్టివిద్య) నైలిసికొని యచ్చుకుప్పలు (శ్రీమంతులు) కండు.

“హోతాయక్షత్రిస్తో” ఎవ్వరు చదువు, పనినేర్చు, పూనిక (ప్రయత్నము) ల చేత డిగ్గి మొదలగు (అగ్న్యది) పలుకు (విద్య) నైలిసికొని యావులు దొట్టి (మొదలగు) పాడి తొడుకు-తొట్టుల (పసరముల) న్నాపాడుచునందఱికి నేమీలే చేయుచుందురో యట్టివారలు మందరుల (వెజ్జుల-వైద్యుల) పలె నెల్లయిడుమల (దుఃఖముల) న్నోగొట్టెదరు.

“హోతాయక్షద్వనస్పతి” ఎవరుతొట్టులలెక్క (పశుసంఖ్య) న్బెంచి యొట్లు పెట్టించెదరో (బలియఁజేసెదరో) వారు తాముగూడ మిక్కిలి లావరు (బలిష్ఠు) రౌదురు. ఎవరాల చిక్కనిపాలు నెయ్యిపుచ్చుకొనుచుందురో వారలు మవ్వపు పాడి (కోమలప్రకృతి) కలవారగుదురు. ఎవరు కమతము (కృషి) మొదలగు పనుల కెడ్లస్పాన్చుచుందురో వారలు డబ్బుగింజలు (ధనధాన్యములు) కూర్చు కొందురు.

“హోతాయక్షదాశ్వి నౌ” ఎవ్వరు మంచివారి పొత్తుచేతఁజెనఁటుల (దుష్టుల) నడ్డగించి (నివారించి) తగిన తిండి నడువడులకలవడి నెమ్మది - తెవులులేమి (ఆరోగ్యము) న్గొని పాడి (ధర్మము) న్గొల్పుచుందురో వారు చేయఁదగుపనిజేసి నవార (కృతకృత్యు)లగుదురు.

“హోతాయక్షత్సరస్వతీం” మంచిమందరులు (సద్వైద్యులు) తషయొక్క యు నైవారలయొక్కయు నొడళ్లన్నాపాడి యెట్లువుంచెదరో యేలాగున నెల్లరు నొడమి (ధనము) కూర్చి హెచ్చుకావించవలయు నందువలన నీపుట్టుక (సంసారము)లో సాటిలేని యిమ్ము (సుఖము) కలుగును.

“దేవీజ్ఞాహుతీ” ఎట్లుచదువరులలోఁ జదువరు లిరువురువేల్పు మందరికవ (అశ్వులు - అశ్వినీదేవితలు) తగినపని (సత్కీర్తియ) చేతనెల్లరి నైగుళ్ల న్మాన్ని నెమ్మదిన్నావించి తెలివితేటల నెరించుచుందురో యట్లందఱున్దమతోడి పాటివార లకు జదువొడము (విద్యాధనంబు)ల గూడఁబెట్టవలయును.

“దేవాదేవానాంభిషజా” ఎవరు మందులు కలుపు నేర్బుగల మందరులై కుట్టియగాలి (అపానము) కొఱకు మేకపాలు, గొంతు (వాక్కు) హెచ్చుటకై గొట్టె పాడి, కలిమి (ఐశ్వర్య) పెంపునకై యావుపాలు, తెవుళ్లన్నాన్చుటకు మందులపన న్నూర్చుకొని బాగుగాఁ గూడు (అన్నము) వండుకొని తిని యలపు

మించి (బలముకలవారై) చెడుగుపగఱ్ఱట్టి పెట్టెదరో వారల గొప్ప యొక మి (పరమైశ్వర్యము) నొనెదరు.

“అగ్నిమద్యహోతార మశ్వశితాయం యజమానః” ఎవరు చదువరుల పొత్తుచేతఁ జదువరు (విద్వాంసు) లై నిక్కమేవినెదరో నతే (సత్యమే) కనెదరో సింగినేలలేలెడు వేల్పుతేనిన్గొనియాడెదరో వారుహాయిగా బెక్కిండ్లుబ్రతికెదరు. (దీఘాఞ్యువులయ్యెదరు).

“భద్రం కణేభిఃశృణుయామ” చదువరులైనవారు (విద్వాంసులు) ఎండ గాలి తగులునటుల వచ్చుతీరున నెత్తుగా నిండ్లుకట్టుకొని యందునెలకొని చలసిన తిండిదినుసు నిల్వచేసికొని హాయిగా బ్రతుకవలయును.

“ఉచ్చాతేజాత మంధసా” ఓరెండుకాళ్లకన్నాకులారా! (మనుష్యులారా!) చెలికాఁడు, తెగుళ్లనోబొగొట్టువాఁడు, మంచి (శ్రేష్ఠమైన) మందిచ్చువాడు, అస్తి సాదరుల (ధనైశ్వర్యముల) హెచ్చుకాపించువాఁడు నగుమందరి (వైద్యుని) నొల్చియొడలు, దీమసము, డెందము, మేనిచెలుపులు (ఇంద్రియములు) చేవహెచ్చునట్లొనరించుకొని యెక్కువ కలిమి (పరమైశ్వర్యము - సంపద) నైకొనుడు.

“హోతాయక్షత్వష్టారమింద్రమ్” అన్నివైపులనుండి బాగుగాగాలివచ్చు తెఱగునఁబెక్కు గుమ్మములున్నయింట నిరవుకొన్నవారికి బ్రతుకు, మడి, చేవ, నెమ్మది (జీవనము, పవిత్రత, బలము, ఆరోగ్యము) పొదలుచుండును (వృద్ధి యగును). గనుకఁబెక్కు గుమ్మములు - గుంభములు - వాకిట్లు - సరబడులు (ద్వారములు) గల పెద్దయిండ్లు కట్టుకొనవలయును.

“దేవిర్ద్యారోవయోధసం” ఎవరు తమకోర్కెలన్నెఱవేచుకొన నెట్లుపూను కొందురో యట్లే తమతోడిపాటివారి కోరికలు కూడ కొనసాగనెంచుచు దమకు మేల్కలుగఁగోరునట్లు పైవారికిఁగూడ మేల్కలుగనెంతురోయట్టివారు తమకోరిన న్నేండ్లు హాయిగా దప్పక బ్రతికెదరు.

“అన్విదనుమతేత్వం మన్యానైశంచనస్కృధి” ఎవరుతమవలెఁ దమతోడి పాటివారలనెల్లఁజూచుకొందురో చదువరుల పొందుకల్గ నిక్కముల నరసియేపఁ అచెదరో వారలు గొప్పయునులు (దీఘాఞ్యువు), నిండుచదువు, కొనసాగు కలిమి (సమగ్రైశ్వర్యము), ఎల్లెడల న్నెలుపునొనుచుండురు.

“ఆయుష్యంవచశ్శం” ఎవరు తమతోలియిడు కూటమినొల్లక (బ్రహ్మ చర్యముచేయుచు) నిండుచదువు నేర్చుకొందురో వారి చదువును దొంగలు దోచు కొనఁజాలరు. వంతువుచ్చుకొనలేరు. (దాయలుండరు) మోపికకానేరదు (భారము కాఁబోదు), ఈతీరుగానే చదువరులు మంచినడువడిన్గొందురో వారుచదువరులలోఁ బెక్కిండ్లయుగము ఉనులు (ఆయువు) నొనితామెల్లపుడునొంఁగారుచు నొరుల

నలరింతురు.

“నతద్రక్షంసినపిశాచాస్తరంతి” ఎఱ్ఱయుత్తను. ఉత్తరేణిమొక్క (అపామాగణము) దొట్టిమందుదినుసులెట్లు తెవుళ్ళనెల్లఁబోఁగొట్టియుసులుల (ప్రాణులకు) హాయిగొల్పునోయటుతాము దొసంగుల (పాపముల)కోసరిల్లి నొరులన్నాడ దొసంగుల (పాపముల) నుండి మళ్ళించిన వారేమందిన్నడి కా విం చు వారు (పవిత్రీకరులు).

“అపాఘమపకిల్చిషమపకృత్యామపోరపః అమాగణ” తగులము (రాగము), పగ (ద్వేషము) మొదలగు అయిపు - ఆగడము - ఎగ్గు - ఐపు - ఒప్పమి - ఒళరు - కల్లు - కీడు - గొడవ - డొగరు - తప్పితము - తప్పిదము - తప్పు - తీపురము - దుండగము - దుండఱికము - దుడుకు - నెరసు - నేరమి - నేరము - సొంటు (దోషము)ల న్విడిచిపెట్టి తమ్మున్వలెనెల్లరన్నాచుకొందురో యట్టిమంచి వారికి నీళ్లుమందులు దొట్టి (ప్రభృతి) దినుసులు (పదార్థములు) హాయి (సుఖము) నిచ్చును. తమయందున్నార్మి (స్వాత్మప్రీతి), యెరులపట్లఁగిట్టమి - పగ - (ద్వేషము) కలవారికిఁదప్పకకన్తి (దుఃఖము) చేయును.

“సుమిత్రయాన ఆపభౌషధయఃసంతు” వేలుపేర్చచిఁనతీరున మంచిచేయఁదగినది (ధర్మాచరణముకార్యము) చెడ్డమానవలసినది. (అధర్మాచరణము త్యాజ్యము) అనిహద్దుమీఱక తగవు - తీరు - తీరుపు - తీర్పు - నెఱి - పాటి - పాడి - సొటిక (న్యాయము) మానిపైవారి ఇస్తువుహక్కు (సొత్తు) తీసికొనకుండురో యట్టిమంచివారు తెగులు తగులకనూజేండ్లు బ్రతుకఁజాలెదరు.

“ఇమంజీవేభ్యః పరిధిందధామి” ఎవరుచెడ్డచేయక చెడుగులతోఁ గూడకుండురో వేల్పుకొల్పు సల్పుచుందురో వారుకావలసినంతడబ్బు (ధనము) తినుబడి దినుసులు - గింజలు (ధాన్యము) కలిగి పేక్కేండ్లు బ్రతికెదరు.

“ఆయాంషిపవస” అందఱున్వేల్పు పంపునట్టి నడచుకొనుచు న్దగుతిండి నడుపడులతోఁ బేక్కేండ్లు హాయిగా బ్రతుకుచుందురుగాక.

“దృతేదృహమాజోక్తేసందృశి జీవ్యాసంజోక్తే” నీళ్లుమొదలగు మందులాయొచ్చోట్లు తఱులకుఁ దగునట్లు పుచ్చుకొను చున్నవారికి మేలుచేయునట్లు చేయనివారికిఁ గిడొనరించును.

“సుమిత్రీయన ఆపభౌషధయః” మందియందఱునోమరులుగా కంతయు న్గనిపెట్టు తగవరివేల్పు (న్యాయాదీశుఁడగు పరమేశ్వరు) నతనిసెలవు (అనుజ్ఞ) నైకొని మన్నించి మంచిపనులు సల్పుచు న్నెడుగుల న్విడనాడి కూటమిన్దగులక (బ్రహ్మచర్యవ్రతముతో) చదువునేర్పులనారితీఱి విత్తనము (ఇంద్రియము) న్నాపాదుచునుచుఁ దటాయనఁగలుగు చావు (అపమృత్యువు) న్దగిన రెండినడువ

దుల వలన నడ్డుకొనుచు నూతేండ్రయునురు (ఆయువు) న్బిందవలయును. ఎల్ల వారలేయే దొడ్డచేతల నెట్లెట్లు నడుచుకొందురో యట్లట్లు చెడ్డతోవలనుండి కలుష (బుద్ధి) మళ్ళిపోవును. గొప్పచదువుగము (ఉగముఆయువు) కొనసాగుచుండును.

“కుర్వన్నేవేహకమాణిజిజీ విషేచ్ఛత సమాః” తేదెల్లతెలుగుల మంద రుల (వైద్యుల) న్నాపాడుచుండవలయును. వారిలోఁగొందఱుకిమ్మతావిగల దిను సులన్నిగి - నిప్పు - కిత్త - కిత్తి - ఐదార - వరుపు - కణకు - తెఱ-తెఱ్ఱ-నిప్పు నిప్పుక - మల్లె - వయిరవులు - వయిరాలు - వైరవులు - వైరాలు (అగ్ని - ఇంగ లము - ఇంగిలము-చిచ్చు - అగ్ని) వేల్పుటచేత గాలివాన మందుల న్బాగుచే యుదురు. తక్కినమందరుగొప్పచదువునేపులతోతెగుళ్ళనుఱితింతుట(సిదానము) మొదలగు నాఁడెముచేతలనారిఱితి యెల్లమైతాల్పుల (ప్రాణుల) తెగుళ్ళన్మాన్ని యెల్లపుడున్నాచెదరు. పనివలనన్నాని మొత్తముపైమందికందఱికిన్హాయికలుగ నేరదు. “ఆపోదేవీరుపస్సజ”

వెల్లవేల్మితోలుఁబలుకులందలి మందులన్గూర్చినమిడి
(వేదవాక్యములు)

మందులుపొడిచేసినిళ్ళలోఁ గలిపిపుచ్చుకొనుటమేలు.

“సంవసామి సమాపఁషధీభిః. సమోషదయోరసేన” అప్పుడేపితికినయావు పాలు (ప్రతిభుక్కు), ఆపాలేవెచ్చగానున్నవి (శృకము), పాలమీఁగడ (శరము) పెరుగు, మీఁగడ (మస్తువు,) చేమిరి-తోడుపెట్టినపాలు (ఆతంచనము) జున్ను - జున్నుగడ్డ - జున్నుఁబాలు - ముఱు - ముఱు - ముఱుఁబాలు (ఆమిక్ష - స్పటిత గుగ్గము), వెన్న, మిసిమి (నవనీతము) నేయ్యి - నెయి - నే-నేయి - చేచమురు (ఘృతము), పెరుగునీళ్ళు (దధిరసము), గోఁకుడు (వాజినము) రుపది పాల దినుసులు మేనికిఁజేవ హెచ్చించును.

“అంధస్థాన్తోవోభక్షీయ” తెగుళ్లనోగొట్టుమందరి నాకొడుకుకావలయును.

“యోరేవాన్యో అమీవహః” ఓవేల్పా (రుద్రుఁడా) ఓజగా (స్వ భా వ ముగా) నీవే మందుపొడ (స్వరూపము) కనుక మాకు మాయాపులకు గుఱ్ఱము లకు గూడ నెల్లతెవుళ్ళన్మాన్పుటకై మందిమ్ము.

“భేషజమసిభేషజగల్పేశ్వాయ పురుషాయభేషజమ్” మంగలిపని (క్షౌరము) చేయించుకొనుటచేతఁ దెవుళ్ళంటవుసులు (ఆయువు) హెచ్చు, నొడమి (ఐశ్వ ర్యము) పొదలు (అభివృద్ధియగును)

“శివోనామాసిస్వధితిస్తేపితా” ఒకలంతట న్వెన్న పూసికొనుటచేత మైటిగి మించును. ఒక్కరకమైన రాతికాటుక పెట్టుకొనుటవలన జూపు పెంచారును,

“ఘహీనాంపయోసివరోచ్ఛదాఽసి” ఆవుపాలు త్రాగుచున్నయెడల నరుఁ దెవులు (క్షయరోగము); తక్కిన తెగుళ్లంతవు. తాగినవెంటనే యఱిగిపోవును (జీణకామగును). చావునడ్డును (మరణమునమ్మింతును).

“శ్వాత్ప్రాఃపీతాభవత” పుల్లతీగె (సోమలత) కొండమీద రాళ్ళ సడును పరియలో మొలుచును.

“వనేషువ్యంతరిక్షంతతాన”

పెసలు, చిఱుసనిగలు మొదలగు పప్పుదినుసు బియ్యము నైదము (గోధుమ పిండి మొదలగు ధాన్యపుదినుసులతో) గలుపుట మందులొండొంటితో గలిపి పుచ్చుకొనుట యొడలికి మంచిది.

“కాషీకారసిసముద్రస్య - సమోషధీభిరోషధీః” చూలుతగిలిన పదినెలలకుఁ బురుడువచ్చును.

“ఏజతుదశమాస్యోగభోజరాముణానహ” వేలిమి (యజ్ఞము) చేతఁగోరు కొన్నట్లొడలిద్దాల్చియును నొడిగించుకొనవచ్చును.

“ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం” గోయిత్వవ్వి నీళ్లుపోసినయెడలఁ దెవుల్గులని వ్వకొడలి కోపిక (ఆరోగ్యము) నివ్వజాలిన మందుమొక్కలు మొల్చిపండును.

“ఆపోదేవీరుపసృజ” బంగరుపూసల పేరు మెడన్దాల్చినవారి కు ను టు (ఆయువు) మెండగును (అదికమగును).

“దృశానోరుక్త ఉర్వ్యావ్య ద్యౌద్ధుమశ్చమాఽఽయుః” ఓడిగి (అగ్ని) మందు మ్రాకులలో, నీళ్ళలో, నెల్లమైతాల్పుల (దేహభారుల) కడుపుల నీవలరు చుండువు. వేడినాపాడుకొన్ననాని యూపిరి (ఆయువు) పోవును.

“గభోఽసోషధీనాం, గభోఽవనస్పతినామ్,
గభోఽవిశ్వస్యభూత సాగ్నోగభోఽపామసి”

కారువడ్లుయవలు (యవలు) మొదలయినవి బంగారుతీగెలు మొదలయిన యూరి (గ్రామ్యము) గింజలు (ధాన్యము) లేడుఓషధులు. వీనులు మొదలగు తలయందలి యేడుకన్నముల (సప్తప్రాణముల) న్నాపాడుచుహాయిగా నూతేండ్ల యును టు (ఆయువు) నిచ్చును.

“యాభౌషధీః పూర్వాజాతా” ఓతల్లులారా! దినుసలారా! మీపుట్టుకలు, మీ రకములు, మీపుట్టుచోట్లు, మీమొలకులు, మీచేయు మంచిపనులెన్ని రకములొ రెక్కింపనలవికాదు. కనుకనో కొలతమీఱినచవులారా! (జీవగణ్ణలారా!) మావాని యిలుదొరను (యజమాను) నేతెగులున్దగులనివ్వకాకలి, డప్పి,వనట(శోకము), సొమ్మ (మూఛకా-మోహము), ముదిమి, చావులను నాటునుళ్ళలో (షడూ ర్ముల) నీలోఁజిక్కనివ్వక కాపాడు.

“శతంవో అంబధామాని సహస్రముత వోరుహః” పగఱగెలువననికి పచ్చెడి దొరవలెనో మందులారా! తెగుళ్ళనోతోలుటకై మందఱి పాఱుని (వైద్యుఁడగు విప్రుని) చెంతకునొప్పండు.

“యత్రైషధీసుమగ్మత” ఒడలంతట నొగులు పెట్టెడి యఱుదెవులా : (క్షయరోగమా! రాజయక్షమా - రోగరాజమా!) కికియని కుత్తుకన్దప్పుడు చేయు తెమడతెగులు, కలతపెట్టు కిత్తతెగులు (పిత్తరోగము), కిళ్ళనొప్పుల న్నావించు గాలితెగులు (వాతరోగము) ఈమూఁడు తెవుళ్ళతోఁగూడ న్దొలగి మచ్చ మాసి పొమ్ము (నశించిపొమ్ము).

“సాకంయక్షప్రపత” ఓమందు దినుసులారా! మీరొండొండతోఁగూడి (అన్యోఽన్యముతోఁగలిసి) యొండొరిమికతో (ఏక్యభావముతో) నొండొరున్గాచు కొనుచు (పరస్పరము న్సంరక్షించుకొనుచు) మొత్తముగా నొండొంటనైరి మాతెవుళ్ళనోఁగొట్టవేడెదను.

“అన్యాయో అన్యాయవత్స్వన్యన్యస్యో ఉపావత” పండ్లు పండునవి, పండ్లు పండనివి, పూయనివి, పూచునవి మొదలగు మందు మ్రాకులన్నియు నుడువు తేని పంపునంది (బ్రహ్మస్పతి ప్రేరితములై) మాతెవుళ్ళనెల్లఁ బోడుల్చున్గాక.

“యాఃఫలినీయాఃఅఫలా అపుష్పా యాశ్చపుష్పిణీః” మందు మ్రాకులు తమదొరయగు జాబిల్లితో (చంద్రునితో) నిట్లుపల్కెనేమనఁగా మమ్మేపాఱుఁడు (బ్రాహ్మణుండు) వాడుకొనుచుండునో యతనికోరిక చొప్పున మేమెల్లతెవుకుల న్దప్పక మాన్పెదము.

“ఓషధయః సమవదంత సోమేనసహరాజ్ఞా” తొలుఁబల్కులు మందులకై మొక్కలనే (వనమూలికలనే) యేర్పరెచ్చెన్గాని మఱిగట్టిదినుసులనైన (లోహములు, రసము, గంధకము, పాషాణము) మొదలగు దినుసులలోనేదియున్జెప్పలేదు. ఓమందా! నీవఱుదెవులు (బలాసము-క్షయవ్యాధి) నోఁగొద్దెదవు. మొలకతెవులు (అశోకరోగము) న్మాన్పెదవు. మేనినుబ్బించు కణిఁతి - ఆణె-ఆణెము-ఆనియ-ఆనె (కంతి) కడఁతి-కణఁతి-(దద్దు-దద్దురు) బొరుసు, ఏనుగుకాలు - బూరకాలు మొదలగు వాఁపుతెవులు (ఉపచిత్తము) న్గుదిరెచ్చెదవు, శుఱి వందలకొలఁదిన్దక్కిన తెవుళ్ళ నడంచెదవు. నోటికంపు (ముఖపాకము), అఱకము - అఱుకువ-అఱ్ఱియము - అఱ్ఱె - మఱ్ఱి - మఱ్ఱెయ - మఱ్ఱె (అజీతిక - అరువు - మందాగ్ని) న్మచ్చ మాపెదవు.

“నాశయిత్రి బలాసస్యాశీఁస ఉపచితామసి” ఓమందువేరులారా! మిమ్ము వేలుపుపాటకాండు - పాటరులు - బయకాండు - లయకాండు - సీకారులు (వేలుపుగాణలు - గంధర్వులు) వేల్పుఱేడు, ఇంతికొపుంజు - ఒడలిచూపొడయఁడు - కఱి - కొండపగటుఁడు - కొండలెక్కలుగొట్టినదశి - జేడే - కలఁపు

తాయి సంతరించినదొర - తూరుపుదణి - తూరుపుతేడు తెలుగంటితేడు, నిలువెల్ల చూపులైవెలయువాడు - మ ల గొంగ - వినుప్రోల్దొర - విప్పుతెప్పలతేడు వేగంటి - వేల్పుతేడు - సురతాణి (ఇంద్రుడు), నుడుగుతేడు (బృహస్పతి) మిమ్ము స్త్రీవ్యతీసిరి. మాకడిమి (శక్తి) నైలిసికొన వెన్నెలతేడు - జాబిలి - నెల (చంద్రుడు - సోమరాజు) మిమ్మువ్యాడుకొని (ఉపయోగించుకొని) తన యలుఁ దెవులు (రాజయక్షము) న్మాన్పుకొనెను.

“త్వాంగంభర్వా అఖనంస్త్రామింద్రస్త్రామి బృహస్పతిః” ఓమందు మొక్తా నిన్నుద్రీవ్వునేను, నెవ్వరి. తెగుళ్ళుమాన్చుటకేనుని స్త్రీవ్వుచుందునో వారలను వేశ్యమోయనిస్త్రీవ్వనినైకల్చి నిన్మచ్చమాపన్గనకమాటిమాటికినిగురించుటవలన, బొదలుచు నీవునైకేండ్లు హాయిగా ఒద్రీకి యుందువుగావుతను.

“దీఘాన్యస్త ఓష ధేఖనితాయస్మై చత్వాఖనామ్యహమ్” చేవ (ఓజస్సు) పగతుఁగ్నెల్వఁదగుకడిమి (సహము), దీమసము (ధైర్యము-ఆత్మ), మేనిసొగసు- అందము (తనువు) హాయి (శమము), కత్తళము- తొడుపు-బొందళము-సమకట్టు (వర్మము), కాలేక్మలొదలగుమైవంతులు (అంగములు) ఎమ్ములు (అస్థులు) వ్రేళ్ళకణుపులు (పరుస్సులు) పైఁజెప్పినవిగాక మిగిలినమేనిదినునులు. ఉగము- ఉసులు (ఆయువు), ముదిమితుదవఱకు బ్రతుకు (జర) వ్రేల్మి (జన్మము - యజ్ఞము) వలన నాకుజేకూర్చున్నాక.

“ఓజశ్చమే సశశ్చమ ఆత్మాచమే” వడ్లు (ప్రీతులు), కారువడ్లు (యవలు), మినుములు (మాషములు), కందులు (ఖల్వములు), కొఱ్ఱలు (ప్రియంగువులు) చిలువడ్లు (అణువులు), అక్కుళ్ళు (చామలు-శ్యామాకములు), ఆమడలు - బర పటలు (నీవారములు - నివరి) సైదముపిండి గోధూమములు - గోదుమలు) చిలు సనిగలు (మసూరములు) వేల్పు కొల్పు వ్రేల్మి (జన్మము-యజ్ఞము) చేత నాకు మెండుగానబ్బున్నాక.

“ప్రేహయశ్చమే యవాశ్చమే” డిగ్గి (ఆగ్ని), నీళ్ళు, పొదలు (కోరుధ ములు, మందులు (బొషధులు), వడ్లుమొదలగు నూడుపు పంటలు (కృషపచ్యములు) తమంతదాము పండుపంటలు (అకృష్టపచ్యములు), ఆవు, గేదె, గుఱ్ఱము, మేక గొఱ్ఱ, గాలిగాడు (గాడిదె) ఒంటెమొదలగు నూరినాల్గు కాళ్లమైతాల్పులు (గ్రామ్యపశువులు), ఏనుగు. నెరసరి (సింహము) చొగంటి (శరభము) గొఱ బోతు (గవయము), జింక (మృగము) కోతి మొదలగు కారుటుసులులు (ఆరణ్యపశువులు). ఇదివఱకున్న యొడమి (విత్తము) ఇరకముందు కలుగఁబోవు కలిమి (విత్తి), పుట్టినకొడుకులు మొదలగువారు (భూతము), నాంయతనేబడయు నాస్తి (స్వాజితము) వ్రేల్మివలన నాకుండున్నాక.

(అధర్వ సహితనుండి)

మన్నిమిన్కులకుదురు - [అధర్వవేదము]

సీసపుబిళ్ళయొడలన్దొల్చినయెడల నల్లత్రాగుడుదెత్తులు మొదలగునవి (రక్షఃపిశాచాదులు) చేరకుండును. (సీసాయాధ్యాహ....) మేనితాల్పులకే తెవులయిన న్నగులకుండును.

గుండెనుండి నూటయొక్కనరము లొడలంతట న్నాక్రికుచు మేసినడుమ నైదుపలవల (పర్వములు) గల (నుషుమ్న) యను నరమునుండి పిన్నపెద్దజెడ్డకొమ్మలవరుస మూడువందల యేబదివేల (లక్షత్రయము పైనధృవం) లెక్కనాక్రికుచున్నవీనరములలో నడిమినరములు నెత్తురు చిమ్ముతెగులు న్బట్టించుచుండును. నరముల నెత్తురు కారుతెవులు “(తిష్ఠాన రేతిష్ఠ పరఉతత్త్వం తిష్ఠమధ్య మే! కనిష్ఠికా చతిష్ఠతి తిష్ఠాద్దిద్ధుచునిమహీ)” అనుమంతరము (మంత్రము)చదివినయెడల, దప్పక కట్టిపోవును.

ఉచ్చపడుతోవకడ్డముగా రాయిన్బట్టించు తెవులు (అశ్మరి) నకాటపట్టగు నిసుకనరము (సికతావతి) (కిగడుపు) (బస్తి) యందువిల్లువంపయి యుచ్చపడ నివ్వ కడ్డుఁజుట్టుముట్టు పెద్దనరము (ధనుర్నాడి)లారా! మీరునెత్తురు కార్చకుండుడు (పరివఃసికతావతి....)

లేడికాళ్ళవలెఁగాళ్లు, ఎద్దుపండ్లు (దక్షిణముల) లలాగునఁ బెద్దపండ్లు ఆపు నడకవలెనడక, బున్ బున్మనుచప్పుడు (పూతారధ్వని) గల యూపిరి, యాడుదానికి నుదుటి పెండ్లకలసుడి (రోమావర్తము) యాడుదానికి మగవానికిస్తూడఁ జెడుగుఱుతులు (దుర్లక్షణములు)

ఓతెగులు గొట్టా సీగుండెజబ్బు (హృద్రోగము), నీపచ్చతెగులు (కామిలాది రోగజనిత శారీరహారి ద్వణము) ఈరెండు తెవుళ్ళన్బగటితేడు (సూర్యుడు) చుఱుకుటెండపోగొట్టు న్నాక. ఆవునెత్తురునిదీసి నీయొడలితెక్కించి నీమేనిమంచి యెఱుపు తక్కున్బట్టించెదను “అనుసూర్యముదయతాం...., పరిత్వారోహితైః” నిన్నునూతేండ్లు హాయిగా బ్రతికించెదను, నిన్నెప్పటికిన్బడుచువానినావించెదను. “యారోహిణీదేవత్యా” తెల్లపొడలయులు (శ్వేతకుష్టురోగము) నోగొట్టుటకై మాపులనబట్టి పెరుగు గుంటగలిజేరు (భృంగరాజము), పసపు (హరిద్ర), పెద్ద పాఁపర (ఇంద్రవారుణి) నల్లవావిలిచెట్టు, నల్లగోరంట, (నీలిచెట్టు - నీలిక) యీ దినుసుల పసరాపుపేడ పిడుకలో గలిపి నెత్తురు చిమ్మువరకా బొల్లిపొడలకుఁ బూసి ప్రాముచున్న నెరసిపోయిన తలవెండుకంకునూడఁ బట్టించినయెడల నత్తె

పుట్లు రెండున్నానిపోవును ("నక్తంజాతస్యోషదే") ఓ (నీలిచెట్టా) సలుపునీపుట్టుకపాడి (జన్మస్వభావము) కనుకబొల్లియులుపు (శ్విత్రిము) నెరుపును (సతితరోగము)ను నొడలికిఁ బ్రాముటముచేత నారెండు తెపుట్లు మఱెన్నటికి న్దలచూపనివ్వక మొదలంటన్మచ్చమాపుము. "అసితంతే" ఆబొల్లియులు పెముకలనుండి యుగాని చియ్య (మాంసము) నుండిగాని తైతోలు (త్వక్కు) నుండిగానిమఱెట్లయిననాని పొడమి నొగిలించుచున్నప్పటికా తెగులున్మంపరము ("అస్థిజస్యకిలాసస్య") చేత దుదముట్టుమాపెదను.

ఓనీలి మొదలగు మందు మ్రాకులారా! మీచిలువతిండి - చిలువమే తరి - చుక్కను దిటిపిట్ట - తల్లివేసటఁబాపినడంట - తుట్టెపురుగు గుంపుగొంగ-తొడలు లేనివాని సైదోడు - పాఁపమేవరి - పాఁపమేపుడు - పాములమేతరి - పాముల వేటగాఁడు - పురుగులదొర - పులుగుబొల్లఁడు - పులుగుతేఁడు - పెందిరువడి - మేలిచ్చుపులుగు (సుపణుఁడు - గదుత్మంతుడు) కిత్తి (పిత్తము) వలన నిరుపుట్టినారు గనుక నంతటి తిరుగులేని గొప్పచేవ (అమోఘవీర్యము) మీకుఁగలదు. (సుపణోఽజాతం) నల్లత్రాగుడుచేవ (ఆసుతీమాయ) యీ (నీలి) మొదలయిన నాల్గుమందుదినుసులు వాడినయెడికచేత నెల్లమందరులకుఁ దొలిమేల్బంతియైబొల్లి మొదలగు పులుముల నెల్లఁగుదిచెఁను.

ఓ (నీలి) నీవుసలుపు, నీతల్లి నేలనలుపు. నీతండ్రినింగి (ఆకసము)యును నీవిత్తున్నాడ నలుపు. నీముద్దనొడలికిఁ బాము కొన్నవారికి బొల్లి తెగులుగొంట్లకు తెగులుఁబోఁగొట్టి పండువెండ్రుకలన్నాడ నీవలెనలుపుతక్కుననలరించుమా "సరూపానా మతేమాతా"

ఓ చలివణకుకాఁక (కాఁక - పులకరము - వెక్క - వెచ్చ - వేడి (శీతజ్వరము - తక్మా) నీవు తిండి నఱిగింపఁజాలని కడుపుడిగ్గి (జాతరాగ్ని) వలనఁ బుట్టితివికనుక నెఱ్ఱఁగాఁ గిత్తిలోఁగాల్పఁబడిన యినుపగడ్డ పొలునుడికిన వేడి వేడినీళ్లొడలిపైఁ జీలకరించుటవలనఁ దెదులు గొంటున్విడిచినీకతము (జన్మపాతువ)గునైదార - ఐరుపు - కిత్త-కిత్తి-కణకు-డిగ్గి - తెఱ - తెఱ్ఱ - నిప్పు నిప్పుక-గుల్ల - వయిదపులు - వయిరాలు (చేతనాచేతనాగ్ని)తోఁగూడఁ దొలఁగిపోము. "యదగ్నిరాపోఅదహత్" ఓ చలిపులకరమా! (శీతజ్వరమా) మిక్కిలి యొడలి నొగిలించుదానా! నీవెంతయో వేడిన్వేడి నొడలుడికించెదవు, నీవు నిప్పువలనఁ బుట్టినప్పటికొడలిన్నచ్చఁ బాఱించెదవు. నీకు బెక్కు పేర్లుకలవుగాని మొదటి పేరు చలిపులకరమే (శీతజ్వరమే-దుక్తమే) "యద్యచియదివాసి శోచిః" ఓచలిపులకరమా! (శీతజ్వరమా) నీవొడలిలోపలవ్పయిన్నాడ మంటలెత్తించెదవు. మేనంతయు నెండించెదవు. కల్లుపల్కువారలకు తగునట్టిదుమవిడు. ఏటిబోదమగల

యెకిమీడు, కడలిజేడు - త్రాడుదాలుపు - నీళ్లజేడు - పడమటిచొర-మొయిలు
జేడు - వల్లెతాలుపు - వల్లెత్రాడుగలాడు - వాననెచ్చెలి. (వరుణునకు) నీవు
కొడుకువు (పుత్రుడవు) “యదిశోకో” చలిగొలిపి వడకించు చోర్వరానియిడు
మలిడునో చలివేడినీకుదండము. చలివేసినపిమ్మట నొడలుడికించు కాకారూరా-
జ్వరమా) నీకుఁ గయిచాపు (నమస్కారము)లు. పూటవిడిచి మలుపూటపచ్చు
వేడి (అన్యేద్యువా) నీకెరఁగుడు. రెండునాళ్ళకువచ్చుపులకమా (ఉభయేద్యువా)
నీకుఁగోపులు. మూడేసినాళ్ళకు నాల్గేసిపూటలకునద్దగులు చలివేడికి గిడిగిల్లితైడ
పెట్టిపలుతెఱఁగుల దగిలినొగిలించుచలివేడి! మాసలుపు గుంజిళ్ళగొని మమ్మెడలి
పోవుదువుగాక “నమఃశీతాయ” నేనింగినడుమలన్ముత్తావుల (భూమ్యంతరిక్ష
ద్యునామకలోకత్రయముల) మందు మ్రాకుల పులనీళ్ళనడుమఁ జెలగుడిగ్గిగాలి
వెలుగుజేండ్లను ముత్తీరువేల్పుల వేణువేణుమాటులగు ముప్పదిమువ్వురు వేల్పు
లునుతెడపు తప్పని చావుతో (కాలమృత్యువు)తోఁ గలసి తక్కుచిల్లరనూఁటు
గిట్టింపు (అపమృత్యువులు) మమ్ముజేరనివ్వకవండయేండ్లవరకు హాయిగామము
బ్రతికింతురుగావుతను. “యేదేవా “యేదేవాదీవిష్టయే వృధివ్యాం” వానకత మై
నింగిమీదనెప్పటికొనవేల్పులకైనఁ దెలియఁబడకుండు నీళ్లెల్లదడుపుట మొదలగు
పనులచే మాతెవుళ్లనన్నియునోగొట్టి మాకు హాయి నొనంగుఁగాక. “వారణ్యవ
ణాఁ శుచయః పాపకాయానుజాతాః” వేల్పుజేడు మొదలగు చదలకాపులెల్ల
రేసిళ్ళనిగ్గగు (సారమగు) చవి (అమృతము), పుల్లతీగ (సోమలత) పసనానుట
చేనింగివైచోట నెప్పటికలరెదరో యత్తడిమాతెవుళ్ళనుడిపి హాయిగా మమ్ము నూ
జేండ్లు బ్రతికించుగాక.

తేనెపలనఁ బుట్టిన యోయిప్పతుప్పా! (యష్టిమధుకము) తీగెపొదాః
(మధుకమా) మాయొడళ్ళన్బలుకుల నుల్లముల పనులనెల్ల (కాయికవాచిక మాన
సమాపకమకము లన్నింటిని) మిక్కిలి యింపుకావింపుము. “ఇయంవీరున్మధు
జాతా” నాల్కొనన్దేనెయునాల్క మొదట (యష్టిమధుకము, అతిమధురము)
నీజీప్పవువ్వు! కొండయిప్పపూవువలె నోపుల్లతీగరో! (సోమలతా) నావేల్మిపను
లందు (కృతుకమకములందు) నాయొడలు కావించు పనులయందు నెలకొని
నన్నెల్లతెఱఁగుల నందఱికింపు కావించుము, “జిహ్వయాఅగ్రేమధు” పూచిన
యోనీరిప్పతీగరో నిన్ను నేవాడుటచేత నేను నాతోఁగూడినవారు నందఱి కెల్లతెఱ
గుల మంచి యింపుసొంపులనొచనిమ్ము, “మధోరస్మిమధుతరో”

ఒడలిమీదఁ జన్నిదము - పయిడి - పసిడి - పుత్తడి - పైడి - పొన్ను
బంగరము - బంగరు - బంగరుపు - బంగారము - బంగారు-పంచము - హొన్ను
(హిరణ్యము) నగలు పెట్టుకొన్నవాడే తెగులున్దగులక హాయిగా నూజేండ్లుతప్ప
కబతుకఁగలఁడు “నైనంరజ్జంసి”

అయిదు గుంపులు - గనుపులుగల వెదురుకట్టగాని (వేణుదండము) కంపిల్లచెట్టు కొమ్మలజంట (కాంపీలవృక్షశాఖాద్వయము) గాని మిఱ్ఱపల్లములులేక చచ్చొకము నున్న నేలన్నిలిపి విడిచినపుడా కట్టతాదలచుకొన్నవైపు (దిశ) పడిపోయినయెడల దాననుకొన్న పని నెఱవేఱునట్లుగాక వేఱుకెలఁకున (దెస)యందుపడెనేని తనపనికాదు. విల్లెక్కిడియమ్ముతోడిగి “వేనస్తతత్ పశ్యత్” అను మిడియ - పనస - మంతరము (దేదసూక్తము) న్నదువుచెగచినపుడత్తూపుగుఱికి దగిలినయెడల దాదలంచిన పనితప్పక నెఱును. నీళ్ళతోనింపిన పెద్దచెంబులో పాలుచిలకరించి యానీళ్ళనడిగినపుడెక్కువిచ్చిన నెక్కువుగా, దక్కువిడినన్దక్కువుగా, దనకోర్కి సమకూరును. చీపురుకట్ట (దభణస్తంభము) న్నెకొని ముందు చెప్పిన మిడియననుచు లెక్కించినపుడాపుడుకలు (సరి) లెక్క (సమానసంఖ్య) యైనపుడు తాదలంచిన పనినెఱవేఱును. ఎండుపుడుకన్మంతరించి నిప్పులన్నడ వేసినపుడెడమవైపునుండి కుడివైపుగామంట (జ్వాల) చుట్టుకొనుచుండెనేని నీకు గెల్పువచ్చును. సొగటాలు (అక్షముల) న్నొర్లించివైచినపుడు నీతలంచినలెక్కగల కాయ వెలికలఁబడునెడనీకోర్కిడేరును. మంతరించి నీచాచిన రెండువేళ్ళతో నీతలంచినవేలెవరైనఁ బట్టుకొన్నయెడల నీవనుకొన్న పనియగును. ఇరువదొక్క చిన్నముక్కలపోకలోనుండి నీకైకివచ్చి నన్నిముక్కలుతీసి లెక్కించునపుడవి సరియైన గెలిచెదవుబేసియైననోడెదవు. నీళ్ళనిండిన చెంబున్నాని నాగలిన్నాని సొగటాలన్నానిమంతరించిక్రొత్తగుడ్డలోఁజుట్టబెట్టి సమతాడని పడుచులనిరువురన్నట్టుకొని పొండనవారేవైపుకవిపట్టుకొని పోయెదరో యావైపునఁ దాఁబోగొట్టుకొన్న సరుకుండును.

పొలము పారి (మన్ను), పుట్టపారి (మన్ను) నాల్గుతోవలు కలసినదారిలోనిబెడ్డ (చతుష్పథలోష్ఠము), ఒలికిబెడ్డ (శ్మశానలోష్ఠము) ఈనాల్గుబెడ్డలన్మంతరించి యుంచి నేదియైన బెడ్డనీకుఁ దోచినది ముట్టుకొమ్మని పెండ్లికానిపడుచుతోఁ జెప్పు మామె పొలముబెడ్డన్నానిపుట్టబెడ్డన్నాని ముట్టుకొన్నయెడల నాపెకుఁ బెండ్లియగును. దక్కిన బెడ్డలలో నెయ్యది పట్టుకొన్నప్పటికామె పెండ్లికాకమునుపే గిట్టును. పెండ్లికానిపడుచుదోసిలి (అంకలి) నిండమంతరించినీళ్లునించి చల్లివేయు మనఁ దూర్పువైపున కాపెయానీళ్లుచిమ్మివేసినయెడల నామెకుఁబెండ్లియగును.

అదోయత్ “ఆను మంత్రము చెప్పుచుఁగాఁక (జ్వరము) పారుడు (అతిసారము) నీరుడి (అతిమూత్రము) నారికుఱుపు (నాడివ్రణము) అన్గుధుర్చుట కొఱకు ముంజిగడ్డి కొసలఁబేసినత్రాడుకట్టుటచేతను, పొలముపారి (క్షేత్రముత్తిక) పట్టువేయుటచేతను, నెయ్యిపూసి తోలుతిత్తిమూతితో (చమదృతి ముఖము) ముడిలోను గమగుఱి (శిశ్నము) లోను, నారికుఱుపు సెలలోను గాలిగొట్టవల

యును. పొన్నగంటియొక్క (జింగడమను పేరుగల) మొక్క నేవ్వళ్ళతోఁ గూడ బెకలించితిని జనపవారత్రాడు (శణ్ణూత్రము)తో గ్రుచ్చికట్టి “దీఘాఁముత్వా య బృహతే॥” అని మంతరించి మేసన్దాల్చినయెడల హాయిగా బెక్కెండ్లు బ్రతికించును (కాశీ) యనువీడు (పట్నము) నందీపొన్నగంటి (జింగడము) అనిపిల్వ బడును. ఈ (జింగడమణి) న్దాల్చినవారి కెట్టితెవుల్కైనన్మానిపోకతప్పదు. అడవి నుండి తీసికెచ్చిన పొన్నగంటి జనపవారత్రాడులకూచిఁ ముంగేలకట్టుకొన్న మిక్కిలిమేలుచేయును. “శణ్ణచ్చమాజింగిడళ్ళ॥” గగికజనపవారతో ముంగయి న్దాల్చినయెడలఁ బాఁపడుతిట్టు చిల్లంగిచూపు మొదలగు చెడ్డలు తగులకుండ “యళ్ళసాపత్నః॥” తరములబడివచ్చుచున్న పులుమరుఁదెవులుపారుడు మొదలు తెగుళ్ళ (కులాగతకుష్టక్షయ గ్రహణ్యాదిరోగముల) నడంచుటకై నీళ్ళనిండిన యలకి (ఉదకఘటము) నుంచి “ఉదగాతాం భగవతీ॥” అని మంతరించి యిల్లు వెలుపలఁ దెగులుగొంటు (వ్యాధితు) మీదఁ జల్లవలయును. (ఆపేయమ్॥) అను చుమంతరించి కాల్యఁబడిన పూటమాపున (దగ్ధదినరాత్రియందు) మునుపటితీరు గా నీళ్ళుచల్లవలయును. వీఱుమద్దిపుడుక యూకను నువ్వులు నూలిచుట్టకలిపి “బభ్రో॥” అని మంతరించి యా తెగులు గొంటునకుఁ గట్టవలయును. నాల్గు త్రోవలు కలియుచోట నందలిబెడ్డ, పుట్టపారి (వల్మీకమృత్తిక) బ్రతికియున్న యెద్దుతోలుతోఁజుట్టి మునుపటివలె మంతరించి కట్టవలయును. “నమస్తేలాంగలే భః॥” అని నీళ్ళనిండిన బిక్కినంతరించి యెద్దుపూన్చి నాగలిక్రిందఁ దెగులుగొంటు నుంచి యానీళ్ళన్నిలకరించవలయును. పాడింటిలోనీళ్ళ నిండినయలకి - వనఁబడి - పరఁబడి - ప్రివ్వ - మఱువ (ఉదకఘటము) నుంచి యాయంటికొన న్పాఁతగొ య్యిత్రవ్యతిసి యాగోతిన నప్పాడింటమొలచిన గడ్డితోఁ గప్పిపుచ్చి యచ్చటనై గులుగొంటు నేరవేసి “నమం సనిసాక్షేభ్యః॥” అని యప్పనంటి నీళ్ళనంత రించి యెత్తెగులు గొంటునకు గ్రుక్కెడునీళ్ళుపట్టి యతనియొడల నించుక చిలక రించవలయును.

“ఉదగాతాం భగవతీ॥” అను మంతరమును జదువుచు(మూలానక్షత్రము) అనఁబడు మక్కపొద్దునఁ దరతరమునుండి యున్నట్టుకతోడనేయోజమై (స్వభా ముగా) వచ్చునంటు తెవుళ్ళ (క్షేత్రియరోగములఁ) దగిన తెగులుగొంటునకు మందివ్వవలయును. మోచగు, మేడి, చేరేడు, జువ్వి (కంపిల్లము), బొడ్డ, రావి, ఉసిరిక, మావిడి, మద్ది, మట్టిమొదలగు పదిరకములచెట్లపూలముక్కలు (లక్క) బంగారముతోఁజేసిన తామెత్తులోవేలి జబ్బునట్టినయెడల పాఁపసడగర (బ్రహ్మ రాక్షసగ్రహము) పట్టినవాఁడాకిడు నెడసి హాయిగాఁ బెక్కెండ్లు బ్రతుకు నీతా యత్తువలన వేరికొలదిమందరులు (వైద్యులు) వేయిరకములమందు మ్రాకులిచ్చి నవ్వుబీక న్నుడురనిపోడు (గ్రహపీడ) తప్పక తొలఁగిపోవును.

నేలమీద నెల్లరి తెవుళ్ళన్మాన్పుమందరులందఱు నిక్కిముగా మొదటి
మందరియగు వేల్పుటచ్చుమచ్చులే (అదివైద్యుడగు దేవునిరూపులే).

“యశ్చకారసనిష్కరత్ సవీవ సుఖిషక్తమః।

సవీవతుభ్యం భేషజాని తృణవదేభిషజా శుచిః”

“క్షేత్రియాత్ త్యానిజా త్యాజామిశంసాద్ ద్రుహోముంచామి వరుణస్య
పాశాత్, అనాగబ్రహ్మణాత్వాకృతో శివితేద్యావాప్రథీవీ ఉభేస్తామ్.”

గీట్లులేకున్న వ్రాలకన్న మీద నిలువుగీట్లుగల వ్రాలు హెచ్చురవళిగాను
గ్రంద నడ్డగీట్లుగల వ్రాలు తగ్గురవళిగాను బలుకవలయును. ఈ మిడియ (వేద
మంత్రము) న్మందరిబా(వడు చదివినంతవరతరములనుండి పుట్టుకతోడనే యొ
కలి నిరవుకొన్నపులుము మొదలగు తెవుళ్లెల్ల బటాపంచలై మచ్చమాసిపోవును.

బొడ్డుగు - బొట్టువు (తిలకవృక్షము) పెచ్చులోపలవేసి చేసిన తాయెత్తు
మనికట్టున(దాల్చినయెడల నెల్లచెఱుపుచేతలు మొదలగు నలుకువలెల్ల (కృత్వా
దినమస్తపిడలు) తొలగిపోవును. అన్నిరకముల తెవుళ్లంటకుండును. పగవారం
దఱున్మచ్చమాయుదురు.

పన్నెండుపూటలు పూనికన్నాడు కుడువనినోముపట్టి తన పగవాడు పలవై
పుగా (దక్షిణదిక్కుగా)బర్విడుదారిలో వానియడుగులు తాకునట్లు పచ్చిమేడి
యాకులువేసి కాలిదుమ్మంటిన యాయాకుల న్నొడవలితోగోసి ముక్కలుచేసి
యాముక్కలస్థుంపటితగులబెట్టి తానోముతఱిగ్గేలదాల్చి వెదురుకణ్ణనెప్పిక్కుతు
నుకలుగాజిదుక మొత్తవలయునట్లు నేసిసతోడనే తనపగతకుడద్యాటునేలన్విఱు
చుకొని పడిమడియును.

రెండుకన్నులు, రెండువీనులు, రెండుముకుచెరములు, నోరు పెరసి యేడు
చిల్లులేయేడుసురుల (సప్తప్రాణముల) కుత్తుకయందలి యెనిమిది నరములన్మాపి
“సప్తప్రాణానష్టామన్యస్తాంస్తే॥” అను మంతరము చేవవలన నోనాపగవాడా
నిన్దెగవార్చెదను.

ఓ గోచికట్టా - గోచికాడా - గోచిబా(వడా - తడుపుదాల్చా తడుపు
దాలుపా - ముంజికాడా - మెణకరి (మాణవకా) యిటకురమ్ము, ముందుగానీ
కుడియడుగిడి యీ రాతిపై నిలుపుయు నియొడలెల్ల రాయిలాగట్టిపడును. నీకే
తెగులైననగులకుండును. వేల్పులెల్లరు నిన్నుహాయిగా నూతేండ్లు బ్రతికించెదరు
గాక. “వీహ్యశ్శానమాతిష్ఠాశ్శాభవతుతేతనూః, కృణ్వంతువిశ్వేదేవా అయిష్టే
శరదః శతమ్”

ఓ నాయునుతా నీవు పగఱవలసఁగాని తెగుళ్ళనుండికాని వెరుపకుము. ఈ మంతరము చేవచేతనీ వెన్నటికిన్జేటులేక నింగి నేలలవలె నిల్కడగా హయి నలరుచుండుము.

యథావ్యాశ్చప్రతివీచన బిభీతోనరిష్యతః ఏవామేప్రప్రాణమాబిభేః" బాఁపన తెగఁ, దొరపదుగున్సుంతయైన వెఱవులేకుండునో యెట్లుపుయిలోడకుండునోయ ట్లేసీవోనాయునుతా కొంకకుము.

“యథాబ్రహ్మచక్షత్రం చనబిభీతో నరిష్యతః

ఐవామేప్రాణమాబిభేః" పోయినది రాగలదెట్లడలకుండునోయ ట్లేనీవు బెడ రకుడిలు పడకుమోనాయునుతా.

యథాభూతం చభవ్యం చనబిభీతోన రిష్యతః ఏవామేప్రప్రాణమాబిభేః"

నెయ్యి (ఆజ్యము) చితుకులు (సమిధలు) ఇగిరిక (ఫరోడాశము) పాలు (పయస్సు) కూడు (ఓదనము). పాలబువ్వ (పాయసము), తొడుకు - తొట్టి (పశువు), వడ్లు (పీఠి) నివ్వరి (యవలు) నువ్వులు (తిలలు) బొరుగులు (ధానలు), పెరుగుతోఁగలిపిన పేలపిండి (కరంభము), చక్కిలము (శమ్కులి) ఈ పనుమూఁడు దినుసులు వ్రేల్చిడిగ్గిలోవేల్చి యాపొగపీల్చినవాఁడు తనయు సులు, ఉగము (ఆయువు)ను హాయిగాఁ బొడిగించుకొనఁగలఁడు.

ఓ కోలపొన్నా! కడుపున్దొలుకు తెగులున్బొగొట్టుము. “ఆరాయమస్మక్వా వానంయశస్వాతింజిహిషణ్తి, గభాదం కణ్వంనాశ యపృశ్నిపణిణహస్వచ” కోలపొన్న - నక్కతోఁక పొన్న - నేలపొన్న - పొర్లుగాడి - రోకటిబండ (పృశ్ని పణి) చిగుళ్లుతినుచున్నదాని యాచిగుళ్ళముద్దయొడలికి బూసికొనుచున్నదాని కడుపులోని యెల్లతెవుళ్ళ నడంచును. ఈ నేల పొన్నమందు మ్రాకులకెల్ల మేల్బొంతిగా ముందువాని కెక్కెనిది నూటి యాముద్ద నొడలికిరాసికొను టచేత అణియ - ఆజే - ఆజేము - ఆనియ - ఆనె - (కంతి) - కడఁతి - కణఁతి - (దుద్దు) - (దద్దురు) - కడిఁతి - బొరుసు, తామర దామర - పడదామర - పొడ తామర - పొడదామర (వినర్చి), తెల్లపులుము (శ్వేతకుష్మరోగము) మొదలగు నొడలిమీద నలము తెగుళ్ళన్దుదముట్టమాపెదను.

“సహమానేయం ప్రథమాపృశ్నిపణ్యణ్ జాయత” బలియఁగోరినవాఁడా పునుమాడకుడిచినవెంటనే చొంగనుఱుగుతోనుండిన “ఏపాయంతుపశవో” గుమ్మ పాలు మంతరించి త్రాగుచుండవలయును.

చిఱుబొడ్డి వేళ్ళనమలుచు మణిదాని యాకులేడు తలన్దాల్చి (నేచ్చత్తులు).

అను (మంత్రము) అచుకొనుచున్నవాఁడు దొరకొలుపునందలి తనయెదిరిచదువ
రుల (ప్రతివాదుల) నెల్లనోడించును. (విష్ణుక్రాంతము - అపరాజిత) వ్రేళ్లుగల
తాయెత్తుకట్టువాఁడెదిరి చదువరులకుఁ దలవంపుకావించును.

మందరులు చెప్పినచోప్పున చిఱుబొద్దివేళ్లునూఱి త్రాగినయెడల కుత్తుక
యెలుఁగు (కంఠధ్వని) బాగుపడును. గాలికిత్తులవలన వచ్చుతెవుల్లెల (చాతపిత్త
దోషజరోగములన్నియు) డుల్లిపోవును. ఓ చిఱుబొద్దీ! నిన్ను జబ్బుకుఁగట్టుకొను
టచేతఁ దొల్లివేల్పులఁజేడు నల్లఁద్రావుడుల (రాక్షసుల) నెల్లనోరిలో గెలువఁ
జాలెను. “పోరామిన్దో॥”

బాగుగాఁ గిలకొట్టిన పేలపిండినీళ్లు తెల్లవారినచోడనే యెన్నినీళ్లుత్రాగినను
డప్పిటిఱక వేఁగు తెగులుగొంటు (తృషాతుః) స్థూర్చుండఁబెట్టి త్రాగింప
వలయును.

రీ. రి.
“అత్రివధ్వః క్రిమయోహాన్మికణ్వవజ్జ మదగ్నివత్
నీ ని ని

రి. రి. రి. రి.
అగస్త్యస్య బ్రహ్మణా సంపి నష్టహంక్రిమీన్.”
ని ని

క్రింద ‘ని’ యను గుఱుతుకలది [యనుదాత్తకాకలి నిషాదస్వరముచేతఁ
బల్కవలయును. క్రిందగాని మీదఁగాని యేగుఱుతులేని వ్రాయిస్వరీతము షడ్జ
స్వరముచేతస్పల్కునగి. ‘రి’ యను గుర్తుదాత్తము చతుశ్శ్రుతి ఋషభముచేతఁ
బల్కవలయును, ఈ మంత్రము పఠించినంతమున మేనిలోఁగల పురుగులెల్లమడి
సిపోవును. పురుగులు తెగులుగొంటు హాయిగాఁ బెక్కిండ్లుమన్నును.

ఓతెగులుగొంటా! నీకన్నులందు, ముక్కుచరమలందు, తలయందు, నీనెద
డునందు (మస్తీష్కమునందు), నీనాల్కయందు న్దగిలిన తెగుళ్ళనోఁగొట్టెదను.
పదునాల్గు చిన్నయెముకలతోఁగూడిన నీకుత్తుకయందు, నీతలకెగఁబ్రాకు నర
ములందు, మాఁపుల యిటుకులతుకు కొంకులయెముకలందు నృట్టినతెగులునోఁ
గొట్టెదను. “గీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః॥” నీగుండెతెగులు న్మాన్చెదను. నీ గుండె
చెంతనున్న చియ్యయుండ (క్లోమము) న్దగిలిన యక్కినొరసిన నంజుడుముద్ద
(హలీక్షము) నత్తుకొని యద్దాని కుడియెడమవైపుల నొరసిన యరుచిముద్దల
(మాంసపిండముల) నంటియున్న నంజుడుబుడుపుల (దృక్యముల) చెంతనున్న
కత్తి (పిత్తము) న్వెలుపుచియ్యగుబ్బ (స్లిహము), కడుపునిరువైపుల న్దేగ్దేక్కల

వలెనున్న సంజుడుముద్ద (యక్ష్మిము), గుండెదగ్గరనున్న నురుగ దబ్బ (కాల
ఖండము) ఈయన్నిచోట్లన్దగిలిన తెగుళ్ళనడంచెదను. “హృదయాత్ తేపరిక్ష్ణో
మోహవీక్షత్ పాశ్వాభ్యామ్, యక్షంమతస్నాభ్యాణం స్త్రీహోయక్ష్మస్తే వివ్రా
హామసి”

ఓ తెగులుగొంటా: (యక్షగృహీతుడా) పేగుల (ఆంత్రముల), పిల్లప్రే
గుల (పురీతత్తుల), మూడుల (గుధముల), ప్రేవులచెంత నుచ్చపీయిన్గార్చుత్రో
వల, కడుపులోనిప్రేగు లన్నిటికన్ననెద్దపేగు (వనిష్ఠము) నందెల్ల ముదురపేగు
(స్థవిరాంత్రము) ఈ యన్నింటికండయగు కడుపు - కరువు (జరరము) నృష్ట
తెగుళ్ళనోగొట్టెదను. కడుపు కుడియెడమల బొజ్జవంతుల (ఉదరభాగముల),
పెక్కు చిల్లులుగల ముఱికిబోలె (ప్లాశిమలపాత్రము); బొడ్డు (నాభి)ఈయన్ని
బిన్దగిలి నీతెగుళ్ళన్మాన్పెదను.

“అంత్రేభ్యస్తైగుదాభ్యో వనిష్ఠోరుదరాదధి,
యక్షం కుక్షిభ్యాంష్టాశేనా భ్యావివృహిమితే”.

ఓ తెగులుగొంటా: నీతొడలనుండి, మోకాళ్ళనుండి, ఎముకలయతుకుల
(అష్టివత్తుల) నుండి, మడమలనుండి మీఁగాళ్ళ (వ్రేపదముల)నుండి తెవుళ్ళనోగొ
ట్టెదను. మొలతెగులు (భసద్యరోగము), తులుగుల - తుంట్ల (శ్రోణుల)
తెగుళ్ళ ముడ్డినొప్పి (భాసము) నోగొట్టెదను.

“డిశరుభ్యాంతే అష్టివద్భ్యాంపేష్టిభ్యాం ప్రపదాభ్యామ్”
యక్షంభసద్యంశ్రోణీభ్యాం భాసదంభసనోవివృహిమితే”

పిల్లయెముకల, మూలగల (మజ్జల) పిల్లనరముల (స్నావల), పెద్దనరము
(ధమనుల) కైగవన్. ప్రేళ్ళ, గోళ్ళన్దగిలిన తెగుళ్ళ, న్మాన్పెదను.

“అస్థిభ్యస్తమజ్జభ్యః స్నావభ్యోధమనిభ్యః
యక్షంపాణిభ్యా మంగులిభ్యోనభేభ్యో వివృహిమితే”.

ఓతెగులుగొంటా: నీమేని తక్కినవంతుల (అవయవముల) న్నిటి, నెల్లవెం
దుకలకుదుళ్ళ, గనుపుగనుపుల (పర్వపర్వముల), ఎల్లయతుకు (నందుల)
అంట (త్వక్కు) నుండి పుట్టిన తెవుళ్ళనెల్లబోగొట్టెదను. కన్నులు మొదలమేని
పంతుల (అవయవముల) నలముకొన్న తెవుళ్ళ (కశ్యపుడమ మహాషి)గని
పెట్టిన మిడియచేప (వేదమంత్రప్రభావము) చేతనతనిన్గొని యాడుటవలన
నూడదప్పక పోగొట్టెదను.

“అంగే అంగే లోమ్ని లోమ్ని లోమ్నియస్తేపర్వణి పర్వణి
యక్షంత్యచన్యంతేవయకశ్య పన్యవీఖ హేణ విష్వంచం వివృహమసి”

మొదటజాబిలి (సోముడు), పిమ్మట వేల్పుపాటకాడు (గంధర్వుడు) తరువాత వేలిమిడిగ్గి (వివాహాగ్ని-అర్యముడు) కూడికనోలలాడిన పిదప, బడు చున్ (కన్యకన్)న్నాలవవాడు పెండ్లికొడుకు కవగూడును. “సోమజుష్టమ్మొ” మోదుగుపుడుకతాయెత్తునా మున్గయిన్లెల్లప్పుడు న్దాలబడి నామేని యొప్పునల రించుగాక.

“అయమగన్మణః మణీఖవీమొ” చండ్రచెట్టు తొట్టులోఁబుట్టి యోరావి చెట్టుపుడుకగల తాయెత్తా (మణి) నాపగవారల నందఱన్పాఱ దఱుముము.” తానశ్యత్థనిఃశృణీహిమొ” ఓకొమ్మువలెనుండుమందుదినసా (అతివిషా-కటురోహి ణీ-శృంగీ) నినుతాయెతులో వేసి ముంగయిన్దాల్చినఁ బగవారలెల్లనడంచెదరు. అరుదెవులు, పులుము మొదలగు తాత తండ్రుల తరములనుండి వచ్చు తెవుళ్లు మాన్పించును.

హరిణస్య రఘుష్యదోధి శీషణి భేషజమ్
సక్షేత్రియం విషాణ యావిషూచి నమనీనశత్

ఓతెగులు గొంటా నీ తెవుళ్ళనెల్ల మున్గుటచేతను (స్నానమాడుట) చేతను, త్రాగుటచేత మంచినిశ్శే కుదుచును.

అపఇద్వా ఉభేషజీరాపో అమీవచాతనీః
అపో విశ్వస్యభేష జీస్తాస్త్యా ముంచస్తుక్షేత్రియాత్

తెల్లభాతినతోడనే చుక్కలు జుణిగినంతనే మునిగెడు ప్రాతః స్నానము చేసెడివానికిఁ బులుము (కుష్టు-పెద్దరోగము) మొదలగు తెవుళ్లెల్లదప్పక మాని పోవును.

అపవాసే సక్షత్రాణామపవాస ఉషసాముత
అపాస్మత్ సర్వంధుభాః తమపక్షేత్రియముచ్చతు

కూడుబాగుగా నమిలి పల్చనకావించి (ద్రవముచేసి) (మింగిన వారలు తరతరముల న్దాత తండ్రులతరబడి న్వచ్చు నులుపు మొదలగు తెవుళ్ళు (క్షేత్రి యరోగములు) దుల్లిపోవును. “యదానుతేః క్రియమాణాయాః క్షేత్రియమ్మొ”

మాతండ్రినింగి, మాతలి నేల మమ్ముడెక్కలులేని పాము, పులి, డెక్కలు గల పగమూక, యెదువోతు గుఱుము మొదలగు కట్టడిమేని తాల్పువలన నెట్లు కమాడ్లు కావించెదరో యట్లే యాయదుములనెల్లఁ జొంగించి కాపాడెదరుగాక.

కశఁఫస్య విశధస్యద్యౌః పితాపృథివీ మాతా
యథాభిచక్రదేవాస్త ఛాపకృణుతాపునః

దుంగపుచెట్టు - పెనుమాను (అరలువృక్షము) వేరు తాయెత్తు జబ్బకు గట్టుకొనియు మఱియా పెను మానికట్ట నేను నడుచునపుడూతకోల కావించు కొనియు నైమడ శ్లేష్మలక్షిత త్రిదోషదూషిత (శరీరము) మొదలగు ముక్కిడులఁ జెడిన యొడలిన్నాగుపచుకొనెదను. ఈతాయెత్తు నందఱికి న్మోదటివాడగు (మనువు) నాఁబడునతడు తాల్చెనిందువలన వట్టుకొట్టిన కోడెముక్కు తాళ్ళనట్టఁ బడునెట్లు లొంగుబడికివచ్చునో యత్తేయరుదెవులుపనచెడును (నిర్విర్యమగును)

“అశ్లేష్మాణో అధారయన్ తథా తన్మను నాకృతమ్
కృణోమివధి౧ విష్కంధం ముష్కాబహో౧ గవామివ”

ఉసులు - బ్రతుకునకు నూటయొక్కయడ్డంకులు (విష్కంధములు-విఘ్నములు) తెవుళ్ళు - చావులుకలవు. ఈయడ్డల నొలగించుటకై తొల్లివేల్పులు తాల్చినటుల నేను న్నూడ నీపెనుమాను - దుండిగము తాయెత్తు (అరలు వృక్ష మణి) నాజబ్బనట్లు కొనెదను.

ఏకశతం విష్కంధానివిషితా పృథివీమను
తేషాంత్యామగ్రీ ఉజ్జహరుర్మణిం విష్కంధదూషణమ్

ఈ తెగులు గొంటుయొక్క యుగము (ఆయువు) తగ్గిపోవుచున్నప్పటికిని తడినేల న్విడిచిపోవుచున్నప్పటికి మఱి యితడు నిక్కముగాఁ జచ్చిపోయినప్పటికి మఱిమందులిచ్చి యేవెరవులు చేసిననెత్తెనన్నాని బ్రతుకకున్నప్పటికి న్నప్పకితని నేను మఱల నూతేండ్లవరకు హాయిగా బ్రతికించెదను.

యదిక్షితాయుయఁ దివాపరేతో యదిమృతోరన్తికం నీతవీవ
తమాహరామినిఱు తేరుపస్థాదస్పాశఁ మేనంశత శారదాయ”

ఇగిరిక - ఇగిరికె - నిగిరిక (హవిస్సు) చేత తెగులు తొలంగి నెమ్మది గన్నవాఁడ! పూటపూటకు న్నెంపండుచు బ్రతుకుము. నీకు నూలు చల్లతలులు (శరదృతువులు), నూలుమంచుకారులు (హేమంతములు), నూలు ననకారులు - పూదలు - మందునెలలు హాయిగా బ్రతుకిడున్ గాక. వేల్పుతేఁడు (ఇంద్రుడు), దిగ్గి (అర్హి). అన్నిటిన్నుట్టించు పగటితేఁడు (సవిత), నుడుగుతేఁడు (బృహస్పతి) నీకు నూతేండ్ల యుసుతోసగెదరు కావుతను.

శతం జీవశరదో వరఁ మాను శతం హేమస్తాన్తము వస్తాన్

శతంతజ్జ్యోతిగ్నిః సవితా బృహస్పతిః శతాయుషాహవిషాహుషఁ మేనమ్

ఓ (మిత్రావరుణులారా): ఈ చెల్వయల్లమునుండి తెలివి నోగొట్టుడు. పిమ్మట మంచిచెడ్డల స్థితికొంపజాలక నాకేలోకువ కానిండు.

“వ్యసేమిత్రావరుణౌ హృదశ్చిత్రాన్యన్యతమ్
అదైనా మక్రతుంకృత్వామమైవ కృణుతం వశే.”

అవుల తెవుళ్ళు మాన్పించేవపుట్టించి కాపాడుటకై

“బ్రహ్మజ జ్ఞానం ప్రపురమస్తా దేవిసీమతః సురుచోవేన ఆవః
సబుధ్యా ఉపమా అన్యవిష్టాః నతశ్చయోనిమనతశ్చ వివః”

అనిమంతరించి చెరువు నీళ్ళన్నాని బావి నీళ్ళన్నాని యుప్పుకలిపి పట్టవలయును. కొలువులోని తన యెదిరి చదువరుల న్గలుచుటకై కూడ నామంతరమునే యనుకొనుచుండవలయును.

ఉదితస్త్రియో అక్రమన్ వ్యాఘ్రః పురుషోవృకః

హిరుగ్ధియన్తిసిన్ధతోహిరుగ్ దేవో వన స్పతిహిరగ్నమన్తు శత్రవః”

అనుమంతరము న్జెప్పుకొనుచు నడుచునపుడా త్రోవనుండి పులిగాని, దొంగవాడుగాని తోడేలుగాని తప్పుకొని మాయము కాకతీరదు. మణియున్దమతమ పగఱచే (శత్రువులచేత) నలువైపుల న్సారఁదఱుమఁగొట్టఁబడక తప్పదు.

వెలఁగచెట్టు వేరుత్రవ్వితీసి నూటిపాలలోఁగలిపి మణిగించి యాచిక్కని పాలు త్రాగి యెక్కిడిన విల్లు తొడపైనుంచుకొన్నవానికి వ్రేలఁబడిపోయిన మగగుఱి (శిశ్నము) విగితగిలి మిక్కిలిపైకి నిక్కును.

“యాత్వాం గన్తర్వో అఖనదేవరుణాయమృత భ్రజే

తాం త్వావయం ఖనామస్యోషధిం శేపహషణీమ్.”

ఓ వెలఁగవేరు నూటిన ముద్దకలిపి మణిగించిన చిక్కని పాలమందాఁ నిన్నునేను ద్రాగినతోడనే గుఱ్ఱము, కంకరగాడిద - కంచరగాడిద - వేనడము (అశ్వతరము), మేఠపోతు, పొట్టేలు, అబోతులకు వలె నాకామ-బద్ధ-మగగుఱి విత్తనము (వీర్యము) నిమ్మని గుడించుము.

“అశ్వస్యాశ్వ తరస్యాజన్యపేత్వన్యచ

అధఋషభన్యయేవాజాస్తావస్మిన్ దేహి తనూవశిన్.”

ఉలిమిరి - ఇసుకనూను - ఉలిమిడి-మావెలగ - మొగలింగ (వరుణావృక్షము) వేరునూటి కలిపిన మంచినీళ్ళు తాగించినయెడలఁ బెట్టుమందు చిలుము (కందమూలాది జనితవిషము) నోగొట్టెదను.

“వారి దంవార యాతైవరణౌవత్యామధి

తత్రామ్మత స్యాసిక్తంతే నాతేవారయేవిషమ్”

సౌమ్యసిల్లింఱు (మూర్చన్గింఱు) నోఱిలుమా! యెగఱినతూపుఱేత వలెన్ని
నృఱగొఱ్ఱెదను. మేనంతట నిరుగుఱగపఱని కుంఱెనకాని (ఱూత) వలె నున్న
నిన్ను నా మంతరమువలన వెఱల గొఱ్ఱెదను.

“ఱితేమదంఱదావతి శరమివపాత యామసి
పఱిత్వాఱరు మిఱయేషన్తం వఱసాస్థాపయామసి”

కొండలలో వెల్లముఱిఱిన కొండమంఱు కొండమీఱ ముమ్మాఱ పురముల
మెట్ట (ఱ్రికకుత్పర్వతము - ఱ్రికూట పర్వతము) యామెట్ట - అంజనాఱలము -
కాటుక కొండ - యందుఱుట్టిన కాటుకాఱ (అంజనమా) ఱిసుఱుల (ప్రాణముల)
న్దప్పకఱియువేఱి తక్కుమనఱడు (ఱ్వరము), ఎండుతెగులు సన్నిపాత ఱ్వరవిశేష
మైన ఱలాసము, పాము (సర్పము) ఈమూఱుమ గులాములే (దాసులే) అనఱ
గా నాకాటుక (ఱ్రికకుత్పర్వతఱనితాంజనము) వాఱుటవలన నొండువెరపుల
న్మాన్పింప నలవికానికాఱ (ఱ్వరము), ఎండుతెవులు (ఱలాసము), పాముఱిలుము
(సర్పవిషము) తప్పకపోగొట్టఱడుట నిక్కమని తలంపు (తాత్పర్యము)

“తఱియోదాసా అఱ్ఱనన్యతక్మాఱలాస ఆదహిఱఱః

వషిఱ్ఱఱః పర్వతానాంఱ్రికకున్నామతేపితా”

ఱికాటుకాఱ నీవు (తైకకుద) మనుపేరఱరఱగినప్పటికి (యమున) అనెడు
నేటిలోఱుట్టుటవలన (యామున) మనుపేర నొప్పారినప్పటి కో మే లా న ర్చు
మందా నీరెండుపేర్లనిన్గొనియాడు మమ్ముఱగాపాడుము.

“యఱివాసిత్తైకైకుదం యఱియామున ముఱ్యసే

ఱిఱేత భద్రేనామ్నితాఱ్యాంనఱః పాహ్మిఱ్ఱాన”

ఱివలముఱిఱిఱ (దక్షిణావర్తశంఖమా) నీవు వెండిఱంగారు మొదలగు మెఱ
యుఱినుసులలో (ద్రవిడములలో), గవ్నాకువు (శ్రేష్ఠము), నీవు జాఱిలినుంఱి
పుట్టినదానవు. పోరిలోఱేరునంఱునీవు ఱూఱఱఱియుంఱువు. నీవందఱికి నే్మలు
ఱేయువాఱఱవు. (మహానుఱావుఱఱవు) కనుక నోకూఱతతైదువు తాయెత్తాఱ (శంఖ
మఱి) మాయుసుఱును హాయిగాఱ బొడిగించుము.

హిరణ్యనామే కోసిసోమాత్ త్వమధి జఱ్ఱిషే

రధేత్వమసిదఱఱత ఇషుధోరోఱనన్త్వం ప్రణఆయాంషితాడిషత్

తైదువదెబ్బతగిలినఱోట నెత్తురు గట్టించుటతైవేకువతఱియందుమఱిగించిన
లక్కతోళ్లమ (క్వఱిఱలాక్షోదకము) న్మంతరించి నెత్తురు కారుఱున్న ఱోటున్నడుగ

వలయును. పోటుతిన్నవానిన్ నెయ్యి పాలు కలిపి త్రాగించవలయు నామంతర మేమనఁగా.

“రోహణ్యసి రోహణ్య స్థశ్చిన్నస్య రోహణీ
రోహయే దమరున్ధతి”

ఓ యెఱ్ఱని (లక్క - లక్ష): నీవు మొలపించు దానవగుచున్నావు. కనుక నీవు కైదువనఱుకువలనఁ గారిపోవుచున్న నెత్తురు న్గట్టించి యోయడ్డులేని రాణి (దేవీ) యీగాయమున్మఱల బాగుచేయుము. ఓ దెబ్బతిన్నవాడా: నీ మేనిలోని యాఱవదినుసైన యెముకలయందలి నేయి (మజ్జి) బాగగున్గాక. నీ యొడలియందు జాఱిపోయిన కీలు (పర్వము) నీకిమ్మగుతీరునఁదిరిగి గూటంబడి యత్తుకొనుఁ గాక నీమేనదెబ్బవలన వ్రేలబడిరాలిన దొబ్బ (మాంసము) తిరిగి మొలచును గాక. నీవిఱిగిపోయిన యెముకతిరిగి యతుకుకొని గట్టిపడి యెప్పటివలె నీకు హాయినిచ్చుగాక.

“సంతేమజ్జా మజ్జాభవతు సముతే పరుషాపరుః

సంతే మాంజ పస్యవిసృంతం సమస్యపిరోహతు.”

ఓ (లక్క-) మందా: చెడిపోయిన వెండుకలు, నంట (చమకము), నెత్తురు, ఎముకలు మునుపటివలెఁబున్నము, మేనియందలి యేయే తక్కినవంతులు (కడమయంగములు) తెగిపోయినవో యాయన్నిటినిదిరిగియత్తుకొనునట్లొనర్చుము.

లోమలోమ్నా సంకల్ప యాత్వచాసంకల్ప యాత్వచమ్.

అస్మక్తే అస్థిరోహతు చ్చిన్నం సంధేహ్యోషధే.

ఓ దెబ్బలునఱుకులవలనఁ జెడినయొడల నొడ్డులువాఁడా యలమంతరము మందులచేవవలన తిరిగి బాగుపడిగట్టిమేనితోఁ బాన్పునుండివైకిలెమ్ము. గట్టియొడలు (సుచక్రిములు), గట్టికమ్ములు (సుపవులు-నేములు), గట్టి బండి కన్నులు (సునాభులు-అక్షచ్ఛిద్రములు) ఈతీరగుతేరు మిక్కిలి నడువఁదగి యుండునో యాలాగుననే నీవుకూడ గట్టియొడలు కలవాఁడవై చప్పునఁ బైకుఱికి హాయి గాఁ బరుగిడ సమకట్టుము (ప్రతిష్ఠితుఁడవగుము). “సడత్ తిష్ఠ ప్రేహి ప్రద్రవరథః సుచక్రిః సుపవిః సునాభిః ప్రతితిష్ఠోధక్వః”

ఓవెణుతురు - వెలుతురు చెట్టా: (నహదేవియను పేరుగల వృక్షమా) ఆడుది, కాపువాఁడు, చిప్పపట్టుకొని యడుగుకొనువాఁడు (కాపాలికుఁడు - సంకర జాతివాఁడు) మొదలగువారు కావించుచేటుపుచేతలు - చిల్లంగివలన బొడ మినగొడివె (ఉపద్రవము) లన్నియు నిన్ముట్టుకొనుటచేతనే తొలఁగిపోవును. నీవు మందు మ్రాకులకెల్ల దొరవు.

“ఈశానాం త్వాభేషజానాముజ్జేష ఆరభామహే
చక్రే సహస్రవీర్యం సర్వస్మా ఓషధేత్వా”

మందు మొక్కల్లో ఉత్తరేనొక్కటియే యెల్లమందు మ్రాఁకుల న్దనకులో
కువ కావించుకొనఁదగు మొక్క. ఓచిల్లంగిపెట్టుఁబడి తలడిల్లు తెగులుగొంటాఁ
(అభిచారదోషగృహేతుఁడాఁ) నీనలుకువలన్నియు నాయుత్తరేనుచేత న్దుడిచివైచె.
దను, పిమ్మట నెమ్మడింబొంది నీవు కలకాలము హాయిగా దిరుగులాడుము.

“అపామార్గ ఓషధీనాం సర్వాసామేక ఇద్రవశీ
తేనతే మృజ్జి ఆస్థితమధత్వ మగదశ్చర.”

ఉత్తరేను మొక్కయులుపు అరుఁదెవులు మొదలయినతాతతండ్రి తరముల
మండియు న్వచ్చునంటుతెవుళ్ల (క్షేత్రియములయిన క్షయ కుష్మాప స్మారాదిక
రోగముల) న్దుడిచివేయున్లాక. పగవారితిట్ల (శత్రువులుపెట్టిన శాపముల) న్లాడఁ
దుడిచివేయున్లాక. ఆలాగుననే దెత్తుల (పికాచముల) న్నోడుల్చున్లాక, ఆలాగు
ననే ఎద్దడి - నాదారు-నిపచ్చ-నిప్పచ్చరము-నెవ్వ-పంజె-పంజెతనము - పేదర్మి-
పేదఱికము - పేదఱిమి - బీదతనము - లిగాడు - లేమి - లేవడి - సీతరము -
సీద్రముల (ఆరాయ్యముల- అలక్షల)నెల్ల న్నోటిమ్మున్లాక.

అపామాగోఽపమాప్తుః క్షేత్రియం శపథశ్చయః
అపాహయాతుదానీరప సర్వాఅరాయ్యః

ఓవేణుతురాఁ యోఉత్తరేనాఁ మీయిర్వూరిలో నెవరైన నోజపగఱను (సహజ
శత్రువులను) నదుమన్నిల్లంగి చెఱుపుచేఁ తలన్గారిండు పగవారల (ఆగంతుక-అస-
హజ శత్రువుల) కొడుకులు మనుమలు మొదలగు వారలనెల్ల వానకారున-మొల
చులేఁత గఱి కపరకులలాగునఁద్రుంచివేయుము.

“ఉతోఅస్య బంధుకృదుతో అసినుజామిక్మత్
ఉతో కృత్యాకృతః ప్రజాం నదమి వాచ్ఛిన్తి వాషిక్తమ్”

ఓయేలికాఁ తెల్లజిల్లేడు వేరుగల తాయెతాఁ (సదాపుష్పమణి) నిన్దాల్చిన
వాడుఁ నింగినేలలందు జరిగినవి, జరుగుచున్నవి, జరఁగఁబోవునవెవ్వియైన పను
లెల్లఁ దెలిసికొనియన్నియు నెఱుఁగఁజాలిన వాఁడై యేవెఱుపునోందఁ బోవఁడు.

అపశ్యతి ప్రతిపశ్యతి పరాపశ్యతి పశ్యతి
దివమన్తరి క్షమాద్ భూమింసర్వంతద్ దేవి పశ్యతి”

ఓ యెఱ్ఱజిల్లెడవేరా! (సదాపుష్పిమూలమా!) నిన్ను తాయెతులోనుంచి నా కుడికైమడికట్టు - పోచి - పోచీ (మణిబంధము) న్నాలుకుని బాఁపఁడు, దొర, కోమట్లు (అర్యులు) న్మఱి యీ మాఁడిరుఁ బుట్టుతెగలకుఁ జెందనికాఁపులు (అనార్యులు) నలుపు చెఱుపుచేతలకు లొంగకెల్లవారి న్నాకులోఁకువ చేసికొని నింగినేలల జరుగు పనులన్నియు న్గనొనఁజాలువాఁడనయ్యెదను.

తాంమేసహస్రాక్షదేవో దక్షిణేహస్త అదధహత్
తయాహం సర్వంపశ్యామి యశ్చ శూద్రోఽతార్యః

ఇట్టువు - జుట్టువు దుట్టువు - వద్దిచెట్టు - అజశృంగీలత - (బప్తాద్రిలత) పెద్దతమ్మ మేముగైకొన్నంత (తీక్షశృంగి) నల్లద్రావుడు (రక్షస్సు)సోఁకుఁడు (పిశాచములు) మొదలయిన యిడుమల నడంచును.

“ఏయమగన్నోషధీనాం వీరుధాం వీర్యావతీ
అజశృంగ్యరాటకితీక్ష శృంగీవ్యౌషతు.”

యోగిరిష్యజాయథా వీరుధాం బలవత్తమః
కుష్మేహితక్మనాశనతక్మానంనాశయన్నితః

అనుమంతరముచేత మంచిచెంగలికోష్టు (కుష్టము) దంచి పొడిచేసి యావెన్నలోఁగలిపిన ముద్దన్నాళ్ళు మొదలుకొని నెత్తివఱకు న్నిందినుండి మీదికిఁదెగులు గొంటు మేనిపైరాసినయెడల నఱుఁదెవులు (రాజయక్షము)పులుము (పెద్దరోగము) మొదలయిన గడ్డుతెవుళ్ళు (అసాధ్యవ్యాధులు) చప్పున న్గుదిరిపోవును.

రాత్రిమాతానభః పితార్యమాతేపితా మహాః
సిలాచీనామవా అసిసాదేవానామసిస్వసా

అనుమిడియ (సూక్తము) చేత మంతరించి లత్తుక (లక్కలాక్ష) కలిపి మఱిగించిన యావుపాలు త్రాగించినయెడల కైదువవలనఁబడిన గాయములు దబ్బున మానిపోవును. అఁడుది నీళ్లాడఁజాలకున్నపుడు గాని బాలెంతతెగులున (సూతికారోగమున) నొగులునప్పుడుగాని

“బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్ విసిమతః సురుచోవేన ఆవః
సబుద్ధ్యా ఉపమా అన్యవిష్టాః సతశ్చయోని మసతశ్చవివః”

అనుమిడియ (సూక్తము) చేత మంతరించిన బువ్వన్నినిఫించవలయును. మఱియాలగుననే మంతరించి పేల (పిండి) జొప్పస్థాగింపవలయు నా రెండు తెఱఁగులు తెగుళ్ళునుదిరిపోవును.

ఈక్రింద వ్రాసిన మూడు మిడియల (మంత్రముల) జెప్పుచుఁ బాము కఱచినవాని జుట్టు ముడివేసినయెడల నెక్కడ నున్న చిలుము (విషము) అక్కడనే నిలిచిపోవును (స్తంభించిపోవును). తేనెబీగల నిప్పచెట్టు మొదటనున్న పారి (మన్ను) కలిపి నూటి నీళ్ళలోఁగలిపి పాముగఱచినవానిచేఁ ద్రాగింపవలయును. మఱియు నీబియినీళ్ళలోఁ గలిపి త్రాగింపవలయు నన్నిరకముల చిలుములు (విషములు) పోవును (నశించును).

౦॥ దిదిహి॥ మహ్యంవరుణోదివః కవివ॥ చోఖి రుగ్రైని॥ రిణామితే విషమ్
భాతమభాతముతసత్తమగ్రి భమిరేవధన్వన్నిజ జాసతే విషమ్.

౧॥ అలిగీ చ విలిగీచపితా చ మాతా చ
విద్మవః సర్వతోఽన్య ర్హసాః కింకరిష్యతః.

౨॥ ఉరుగూలాయా దుహితాజాతా దాన్యనిక్నాక్తి
ప్రతం కందద్రుషీకాం సర్వాసామర సంవిషమ్.

(అధర్వణంహిత యందాఱవ కాండములో) గుండెజుట్టు, నీటికడుపు (జలోదరము), (కామలరోగము - పిత్తరోగము) కుదుర్చుటకై పాటుచున్న యేటినిళ్ళు క్రిందుగా ముంచితీసి దానిలో నింటిచూరుమీద మొలచిన గడ్డిపోచలు తీసివైచి తెగులుగొంటువైఁ జల్లవలయు నించుక తాగించవలయు నప్పుడి మిడియన్జెప్పవలయును.

“హిమవతః ప్రస్రవంతి సింధౌ నమహా సంగమః
అపోహ మహ్యంతద్ దేవీద॥ దన్ హృద్ధ్యోత భేషజమ్.”

మంచుకొండయందున (హిమవత్పర్వతమందున) జుట్టి యొక్కలాగుననే కదలి (సముద్రము)లోఁ గలియుచున్న తెలియేఱు (గంగ) మొదలగు వఱదలు వీళ్ళు (నదులు) కీడులఱ్ఱుల్చు కతములు (పాపక్షయ హేతువులు) కనునట్టి యేళ్ళు-వీళ్ళు మాగుండెమంట న్మాన్సు మందున్మాకిచ్చుగాక.

యన్మేఅక్షరాదిద్యోత పాష్ట్యోః ప్రసదోశ్చయత్
అపనౌత్ సర్వం నిష్కరన్ భిషజాన్సుభిషక్తమా.

ఏతెవుళ్ళు నాకన్నులన్నొగిలించునో నా కాలిమడమం క్రిందు మీదులనే తెవుళ్ళునొప్పినలుపుచున్నవో దెల్పు నిలువు - ఉరువు - అడ దేవతారూపములగు వీళ్ళ నలుకువలన్నింటి న్చొగొట్టుగొప్ప మందగునాక.

మెదచుట్టు లేచుగడ్డలు - పుండ్లొక్కరకము లేక్క కేదియైదు వేటొక్క

రకము దెబ్బదేడు, మఱొక్కరకము తొంబది తొమ్మిది. మొదటి పుండ్లు పెడ తలనుండు నరములందు (మన్యలో) పుట్టును. రెండవరకము మెడనరములం (గ్రీవానాడులం) బొడమును. మూడవరకము మూపునరములందు (స్కంధ్య ములగు ధమనులందు) బుట్టును. ఈ మూడు రకముల మెడచుట్టు పుండ్లు (గండమాలలు) పరుసగా నీక్రింది మూడు మిడియలు (వేదమంత్రములు) చదువుచున్నకొలం దిన్మచ్చమాసిపోవును.

౧॥ పంచ చయాఃపంచా శచ్చ సంయంతి మన్యా అభి
ఇతస్తాఃసర్వానశ్యంతువాకా అపచితామివ.

కొత్తడి నెగ్గించు మాటలు (పతివ్రత స్థాపించు దురుక్తులవలె వాకములుఁ జెడునాక.

౨॥ సప్తచయాః సప్తతిశ్చ సంయంతి నైర్వా అభి
ఇతస్తాః సర్వానశ్యంతు వాకా అపచితామివ.

౩॥ నవచయాన వతిశ్చస్కంధ్యా అభి
ఇతస్తాః సర్వానశ్యంతు వాకా అపచితామివ
రుద్రస్యమూత్ర మస్యమృతస్య నాభిః
విషాణకానామవా అసిపితౄణాంమూలాదుత్థి తావాతీకృతనాశసి

తనంతదాసుకి నేలన్నడి పోయిన యావు కొమ్ము నైకొని నీళ్ళలోఁ బడ వైచి యాకొమ్ములోని నీళ్ళను “అస్థావ్ ద్యాః ॥” అనుమిడియ (సూక్తము) చేత మంతరించి నెత్తురు కారు తెగులు తగిలిన తెగులు గొంటు (రుధిరాస్రావరోగి) నెత్తురు కట్టిపోవుటకై వానిచేత ద్రాగించవలయును. మఱియత్తెగులు గొంటుపైఁ జీలకరించ వలయును

“అస్థావ్ ద్యారస్థాత్ పృథివ్యస్థాద్ విశ్వమిదంజగత్
అస్థుర్వృక్షే ఊధన్వ స్వప్నాస్తీ ష్టాద్రోగో అయంతవ.”

(గ్రహములు-గాములు) చుక్కలు (నక్షత్రములు) గలనింగి (దీప్తి-ద్యు లోకము) కదలక క్రిందనృడకున్నది. అన్నిదినుసుల కండ్ (ఆచారము) యగునేల నిలిచి యున్నది. నిలువఁబడి కూర్చిడు చెట్లు నిలుచుకొని యున్నవి. ఓనెత్తురు కారు తెగులు గొంటా : (వ్యాధితుఁడా!) నీయీ నెత్తురుగార్చు తెవులు మఱి నెత్తురుకార్చక నిలిచిపోవునాక.

ఎలుకలు, మిడుతలు, పిట్టలు, చీడపురుగులు, లేళ్ళు, ఆకువలు (శత్రుకములు), ఉడుము మొదలగు పంటచేలన్నిను మైతాల్పులనోగొట్టుటకై “హతంతదకమ్” అనుమిడియ (నూత్తము) చేత మంతరించి కలిపిన యిసుము సత్తులు (లోహసీసములు) గాని యిసుకన్నాని పంటచేలయందందందఁ జల్లిన యెడలన్నాని పైమిడియతో మంతరించిన యిసుక నా యెరుకలు మొదలయిన వుండు నెలపుల నల్లినన్నాని లేకెరుక మొదలగు నేమైతాల్పుల నేదానిదైనన్వేందుకల తాడుతోఁ గట్టి పొలమునడు మన్నాఁతి పెట్టినఁగాని యెల్లకిడులు న్నొలఁగి పోవును.

“హతంతదకం సమంకమాఖుమశ్వి నాచ్చింతం శిరో అపిపృష్ఠీశ్శణితమ్ |
యవాన్నేద దాన పినహ్యతాం ముఖమధాభయం కృణుతందాన్యాయమ్ ||

ఓకవలేల్పులారా : (అశ్వినీదేవతలారా) పంటచే నిన్నొఱుకు నెలుక కన్న ములో మీరుచొచ్చి యాయెలుకన్లంపుడి, యద్దాని తలరెండు ముక్కలు చేయుఁడి, దాని యిరువైపుల యెముకలన్నుఱుము కావించుఁడి, ఆయెలుక మాపంట న్దిన వీలుకానట్లు దాని నోరు కట్టివేయుఁడి, యిట్లు చేసి మాపంట చేలకే చెఱుపురాని వ్యక వెఱవెల్లనోగొట్టుడి.

(“మానోదేవాః” ||) అను (మంత్రము) చేత మంతరించిన యిసుకన్నాము తేలు మొదలగు వాని వలనఁ గలుగు వెఱపు (భయము) న్మాన్పుటకై యిల్లు పొలము మొదలగు చోట్లఁ జల్లవలయును మఱియన్లడ్డి పురిత్రాశ్శిండ్లు వీడులు మొదలగు విడిది గుమ్మముల న్లవలయును. ఆలాగుననే మంతరించి యావు వేడతో నిండ్లు వాకిలి గుమ్మములలికి కళ్ళాపు చల్లుట గడపల క్రిందఁబూడ్చి పెట్టుట చేయవలయును. లేక కిత్తు (అగ్ని) లో వేల్చవలయును. లేకుత్తరేను (అపామాగము) గాని, తిప్పతీగెన్నాని కల్పిన నీళ్ళన్మంతరించి చల్లవలయును

“ఇదమిద్వా ఉభేషజమ్” అనిపుండ్రను కుమర్చుటకై మంతరించిన ఆవు చ్చతో మొనచూపని పుండుపై రుద్దవలయును. ఆలాగున పండ్రపాఁచి (దంత మలము) న్పుండు పైరాయవలయును. ఆలాగుననే నుఱుగన్మంతరించి కుఱుపు పై రుద్దవలయును.

మానోదేవా అహిర్వరీత్ సతోకాన్స్సహ పూరుషాన్
సంయతం నవిష్పరదే వ్యాత్తననంయ మన్న మోదేవజనేభ్యః

ఓవేల్పులారా : చిలుమునోగొట్టు నేర్పరులారా : (విషప్రతికారకుశలు లారా :) పాము మమ్ముల న్గారింపకుండున్నాక (హింసింపకుండుగావుతను) మేము మాకన్న బిడ్డలతోడన్మనుమలతోడ, మమ్మునొల్పు పనివాండ్రితోడు

తనున్నారము. పాము తననోరు తెఱవఁజాలకుండున్గాక. పాము కఱచుటకై తెఱచిన నోరు మూయఁజాలకుండున్గాక. మంతరము (మంత్రము) చేప (సామధ్యకము) చేతన్నాము కట్టఁబడి యుండున్గాక. పాము చిలుము (విషము) నడంచులావుకల (సమర్థులగు) వేల్పుకవలకు (అశ్వినీదేవతలకు-దేవభిషక్కులకు-దేవజనులకు) మొక్కిక్కెదము.

“ఇదమిదోవా ఉభేషజ మిదంరుద్రస్య భేషజమ్
యేనేషు మేకతేజనాంశత శల్యామపబ్రవత్”

ఇదియే పుండు న్గుదుర్చగల మందు (భేషజము) ఇదేముక్కంటి (రుద్రుని) మందు. ఈ మందుచేతనే అంగమొలవేల్పు-ఎత్తులకెకి మీఁడు-కడలిబత్తలికదునే దారి-కప్పుతైదువ పెనిమిటి-కాటిఁజేడు-కాట్రేడు-కుత్తుకఁగందువాఁడు - కొండ యల్లుఁడు-కొండవీటి జంగము-కోడెరవుతు-గట్టువిల్కాడు-గట్టువిల్తుడు-గిత్తతత్తడి ఁజేడు-గిబ్బరౌతు-గుజ్జువేలుపుతండ్రి-గుబ్బలివిలుకాఁడు-చిలువతాలుపు - జడముడి జంగము - జాబిలితాలుపు - జాబిలితాల్పు-జింకతాలుపరి - జింకతాలుపు - తెల్ల నిదొర - తోలుదాలుపు - తోలుదాల్పు - దిసమొలవేల్పు - నెలతాలుపు - పాఁవతొడవుల వేలుపు - పొడలగింటెముదాల్పు - బుడుతనెలదాల్పు - బేసి కంటి - బేసికంటివేల్పు - మిక్కిలి కంటివేల్పు - మిన్నువాక తాలుపు - ముక్కంటి - ముక్కొటికలకంటు - మేలిమిమెట్ట విల్మేటి - వలిమలల్లుఁడు - వాకతాలుపు - వినువాకమోపరి - వెండికొండదునీడు - వేడికంటి - వేల్పు తేటిమగడు - వేల్పువణిగన్నతఁడు (రుద్రుఁడు). ఓక్కవెదురు కోలకు గడకు నూఱుములుకులు నాటిన యంబుచేత నెట్లు ముక్కొటికల (తివురముల) మచ్చ మాపుటకు వాడెను.

“జలాషేణాభిషింశత జాలాషేణోపసింశత
జాలాషము గంభీరేష జంతేననోమృడ జీవసే.”

నీళ్ళు (ఉదకము - జలాషము) అనఁగా నావుచ్చనురుగు (గోమూత్రోఘ్నము) నోపనివాండ్రారా : (పరిచారకులారా :) పై మంతరముచేత మంతరించి పుండు నెల్లన్నడుగుఁడి, ఆయావు యొక్క యుచ్చ-పంచితము నురుగున్నుండుపైఁజీలుక రించుఁడి. పుండును నలుకును గుదర్చగలమందిద్దియే. ఓముక్కంటి! యీ నీ మందుచేత మమ్ముహాయిగా బ్రతికించుము.

శంచనోమయశ్చనో మాచనఃకించ నామమత్
క్షమారపో విశ్వంనో అస్తుభేషజం సర్వంనో అస్తుభేషజమ్.

ఓ వేల్పా (దేవా) మాకు హాయియును, మాకెప్పుడు మానుదలయునగునుగాక. మాపిల్లలు న్నాపలు, మాతొడుకులు (వశువులు) మొదలగునునురులెల్లనై గుర్తిగూల కుండున్లాక. తెగులునకుగత మగుదొసం గడంగున్లాక. నింగినేలల మందలి దినుసులన్నియును మాకు మందులేయగుగావుతను.

“శమకాయచ్చత్వోషధిః సహదేవీరరుంధతి
కరత్ పయన్వంతంగోష్ణమయిక్ష్మ ఉతపూరుషాన్.”

ఓ వెలుతురుచెట్టా - వెలుతురుచెట్టా - (సహదేవీవృక్షమా) కోరిన మేలు నడులేకిచ్చెడి మందు మొక్కా : నీవు మాకు హాయినిమ్ము. మాయావులు పాలు మెండుగానిచ్చునట్లు చేయుము. మాపిల్లలు పనివారలు మొదలగు వారిని (మను ష్యంతోను - వుత్తరీభృత్కాదులను) గుంతెనివైపులులేని వారిగాఁజేయుము.

యదాపితః పృథివీతేవతా అనువహూషిక్ష్మణ్వన్న సురస్యమాయయా!
ఏవాతే శేషః సహపాయమకోకాంగేనాంగంసంసమకంకృతోతు.”

కట్టరిననాదెట్లు తనవారలన్ని కేల్పావుతో యత్లే యూజిల్లేదు వేరుతాయ
త్తనగట్టరిన ఏకామను - మగగుణిని (శేషమును) దబ్బుననాఁడు గుణికిఁదగు
నట్లు ఏగుఁకున్లాక.

[నాతలంపు (అభిప్రాయము) నింగినేలలమందలి దినుసులెల్ల యునురు (జీవము) న్నవి యునులు (ప్రాణము) లేనివియును గూడ మిన్ను, గాలి, పచ్చి, తడి, పారి (ఆకాశము వాయువు, అగ్ని ఉదకము, భూమి) ఈ యెచ్చు చెడులు (పంచభూతిములు) పరుసగా నీయైదింటి జాకలు (తన్మాత్రాలు) పరిచి (శక్తిము) తాఁకుడు (స్పృశకము) ఆడ - ఉరువు - నిలువు (రూపము) పిచి (రసము), పరిపు (గంధము) లనైకొను వీను (శ్రోత్రము), అంటు (త్పక్కు), కన్ను (చక్షువు), నాల్క (జిహ్వా), ముక్కు (ఘ్రాణము) లు గల మొకళ్ళకుఁ దగులు తెగుళ్ళ నెల్లఁగుమచగల మందులు మంతరించినన్గాని పని చేయఁజాలవు. మంతరము (వేదమంత్రము) మింటిపొడయగునులివు (ఆకాశ సుణమగు శక్తిము) కనుకను మఱియు నీనింగినేల లెల్ల (సర్వజగత్తు) వేల్పునకు లోనగును. (చైవవశము). వేల్పు మిడియకు (వేదమంత్రమునకు) లోనగును. అమిడియ (అమంత్రము) జన్నిగట్టునకు (బ్రాహ్మణునకులోనగును గనుక జన్నిగట్టే నావేల్పుని నల్లవేల్పు శ్రీకృష్ణుఁడు) పల్కుటనృట్టి కొన్నిముగొయ్యి తెగుళ్ళ (అపాఠ్యలోగముల) నోగొట్టుటకే మందు (మాఁకులఁజోలిలేకయే పిడియలే (వేదమంత్రములు మాత్రమే) చాలును గనుక మందు మాఁకులు

పనిచేయలేనిపట్ల మంధరి జన్నిగట్టు (బ్రాహ్మణభిషక్కు) మిడియయలవుః (మంత్రశక్తి) చేతనేగడ్డుతెవుళ్ల (అసాధ్యరోగముల) నోటగొట్టగలుగుట నిక్కము.]

పిల్లిపీచర (శతావరి) ఈ మొక్కలున్నచోట న్బులి యుండఁజాలదు. గనుక లేళ్ళు పీచరయున్నచోట తిరుగులాడును.

గాడిదె గడపర (పిండితకము) ఆకులు నమలిన పండ్లు గట్టిపడును.

“యావదంగినం పారస్వతం హస్తినంగాదక్షభం చయత్
యావదశ్వస్య వాజినస్తావత్ తేవధత్తాంపసంః”

గొఱబోతు (పరస్వత్తు), ఏనుగు (హస్తీ), గాలిగాడు (గాడిద) గుఱ్ఱములకు దమతమ పెంట్లన్నవగూడునపుడెంతలేసి బడ్లు (ప్రజనములు-శిశ్నములు) నిగిడి యెంతలేసి యుండునీకామకూడఁధాయత్తు మంతరము. మందులచేత (మణి మంత్రోషధములచేత) అంత పెద్దదై నిగిడి చెలువల కోర్కె తీరఁదన్నట్లాక.

మెడచుట్టు పుండ్ల (గండమాల) మీద వలమురినఁగఁదీసిన ముద్దన్నాని యేపిచొంగన్నాని “అపచితః॥” అనిమంతరించి పూయవలయును. అంబారు పిడుఁజు (జెలగ - జలూక) న్నాని బల్లి (గృహగోధిక) న్నాని యాపుండ్ల వరుస (గండమాల) కున్దగిలి నెత్తురు స్త్రీల్పించవలయును. “అపచితః” “ఆసుప్రసః” అని మంతరించి యెఱ్ఱని యుప్పు నూఁగిన పొడి యాపుండ్లపైఁ జల్లి యుమిసి తడుపవలయును. “గ్లోరితఃప్రపతిష్యతి”॥ అని మెల్లఁగా నోటననుకొనుచు (జపించుచు) మెడచుట్టు పుండ్ల వరుసపైనావుచ్చ - పంచితము (గోమూత్రము) రాయవలయును. లెస్సగా దోమిగడుగవలయును. పండ్లపాచి (దంతమలము) స్పృష్టించవలయును.

“వీహిస్వామ్॥” అని మంతరించిన నీళ్ళతో న్నాల్గుకాళ్ళయుష్మరుల (చః ష్వాత్తు) మెడచుట్టు పుండ్ల (గండమాల) పైఁజిలకరించ వలయును. ఆమంతరః చేతనే నేయివేల్చి యుల్లమునఁబూనికతో నాపుండ్లు మానిపోవున్లాక యని త చుకొని (మనసాసంకల్పించుకొని) యానేయి పుండ్లపై వేయవలయును.

“అపచితః ప్రప్రతత్తసుపణోవ సతరిఫ
నూర్యఃకృబోతు భేషజఃచంద్రమావో పోచ్చతు.”

కిడు వలన మెడకిందు పీడునల్లుకొని లేచిన గడ్డలాగా పీరుదఁ
డలి నివ్విడిచి చిలువతిండి (శ్మేనము) తన గూడునుండి పైకెగిరిపోవున.

ఓ మెడచుట్టు పుండులారా : పగటి వేల్పు (సూర్యుడు) మిమ్మున్నానున్నాక
(చికిత్సమీకుఁ జేయున్నాక)

“అసూతికారామాయణ్య పచిత్ ప్రపతిష్యతి
గ్లోరితః ప్రపతిష్యతి సగలుంతోన శిష్యతి.”

కంపుచీమెల్లపుడున్నార్చు నరము (రామాయణి) గల మెడచుట్టు కుటుపు
(గండమాల) దబ్బుననీమంతరపు చేవచేత (మంత్ర)సామధ్యముచేత) నీయొడలి
న్నిడిచి యొండుచోటికిఁ బరుగెత్తి పోవును. పుండువలనఁ గలిగిన వంత (గ్లో)
గూడఁబుండు మానిపోయిన తోడనె తొలఁగిపోవును. లేక పంచితమునఁబుండు
తడవఁబడు కతన జూబిలి యాపుండునోఁగొట్టును.

“వీహిస్వామాహుతింజుషాణో మనసాస్వాహామన సాయదిదంజుహోమి
ఈమంతరముతోడుకు (వనరముల) పుండ్లు మాన్పుటకై వాడవలయును.

“వరోవారయాతా అయందేవోవనస్పతిః
యక్షోయో అస్మిన్నావిష్టస్తము దేవా అవీవరన్”

ఈవి మొదలగు మంచి యోజల (గుణముల) నలరునో పూచకకాచుచెట్ల
(వనస్పతుల) యేలికయగు నీయులిమిరి మ్రోకుపేరుగల తాయెత్తు (మణి)
తప్పక దొరయఁబుదెవులు (రాజయక్షము) మొదలగు తెగుళ్ళనోఁగొట్టునాక.
ఈతనికే తెగులు తగిలెనో దానినంతయు నే్వలుపుఁజేడు మొదలగు వేలుపు
లందఁబున్నానెదరుగాక.

“ఇంద్రస్యవచ సావయంమిత్ర స్యవరుణస్యచ
దేవానాంసర్వేషాంవాచాయక్షంతే వారయామహే”

తాయెత్తునట్టెడు మేము (మణిబంధనకర్తలమగుమేము) ఓతెగులుగొంటాః
(వ్యాధితుడాః) నీయొక్క తెవులును వేల్పుఁజేని (ఇంద్రుని) అప్పణ - అప్పన -
ఆఁక - ఓజ - కట్టడ - తోడు - దురా - దురాయి - పంపు - పని - పనుపు -
పన్ను - ముదల - సెలవు (అజ్ఞారూపక వాక్యము) న్బట్టి పోఁగొట్టుచున్నా
రము. ఒక్క వేల్పుఁజేనిమాటయేకాదు. పన్నెండుగురు పగటివేల్పులు (ద్వాద
శాదిత్యులు) లోఁ జేరిన మిత్రుడను వేల్పువరుఁబడనఁబడు వేల్పుదురాయిన్బట్టి
యు దక్కిన వేల్పులందఱి మాటల చొప్పున న్నాడ నీతెగులునోఁగొట్టెదము.
నీకడుపులోని యెదార (వైశ్వానరాన్ని - జఠరాన్ని) బాగుగా వెలిగింపించి నీ
తెవుళ్ళనుదిర్చెదను.

“ఏవాతేఽగ్ని నాయక్ష్మం వైశ్వానరేణవారయే.”

“అపఞ్చద్వా ఉభేషజీరాపో అమీవచాతనీః

అపో విశ్వస్యభేషజీ స్తాస్తే కృణ్వంతు భేషజమ్.”

అన్ని మందులు నీళ్ల మాటులే (వికారములే) కనుక నీళ్ళే తెవుళ్ళనెల్ల న్గుదుర్చఁదగినమందు. కావుననే యెల్లతెవుళ్ళనీళ్ళులే పోఁగొట్టఁగలుగును, కాబట్టి యన్ని తెగుళ్ళనోఁగొట్టఁజాలిన మందగు నీళ్ళో తెగులు గొంటాఁ నీ నలుకువలనన్నింటినీ క్షేకుదుర్చున్గాక.

“అశ్వత్థోదేవసదనః॥” అనుమిడియ తృచము (తృణము) చేత మంతరించి దొరయఁబుఁదెవులు (రాజయక్ష్మము), పులుము (కుష్ఠరోగము) మొదలగు గడ్డు తెవుళ్ళనడంచుటకు చెంగల్వకోస్తు (కుష్ఠము) నూఱి యపుడే చిలికి తీసిన యావు వెన్నలోఁగలిపి తెగులు గొంటు మేనికెల్ల ని్రిందునుండి మీఁదికిఁ బూయవలెను.

“అశ్వత్థోదేవ సదనస్తృతీయ స్యామితోదివి
తత్రామృతస్యచక్షణం దేవాఃకుష్ఠమవన్వత”

“యాఓషధయః॥” అని మంతరించి పుల్లతీగ (సోమలత) న్నిప్పులోవేసి జన్నిగట్టు తిట్టి (శావము), నీళ్ళకడుపు తెగులు (జలోదరము - జతరామయము) తఱిగి పోవుటకై తెగులు గొంటునకుఁబొగ వేయవలయును. తేనెలోఁగలిపి పెరుఁగున్ద్రాగించవలయును. పాలుచల్లయున్గలిపి త్రాగించ వలయును.

యా ఓషధయః సోమరాక్షీబక్ హ్విశత విచక్షణాః

బృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో ముంచంత్యంహనః

జాబిలిచేనెలఁబడుచు వందలకొలందిన్గన్పట్టుచునుడువుజేనిచేత నాయాతెవుళ్ళ నోఁగొట్టుటకేపఁచఁబడిన తీగెమందులు పెక్కు తెఱఁగుల తెవుళ్ళ కాటవట్టు లగు కిడులనుండి మమ్మున్దప్పించున్గాక.

“దేవాఅదుః॥” అను మిడియ (మంత్రము) చే నునురులేని దినుసుల చిలుము (స్థావరజంగమ విషము) నోఁగొట్టుటకై పుట్టపారి (వల్మీకమృత్తిక) నైచ్చి మంతరించి నీళ్ళతోఁగలిపి యొడలికి పూయవలయును ద్రాగించ వలయును.

“దేవా అదుఃసూర్యో అదాద్ ద్యౌరదాత్ పృథివ్యదాత్

తిస్త్రిసరస్వతీరదుఃస చిత్తా విషదూషణమ్”

వేలుపులందఱునూడ నుల్లము లొక్కటి కావించుకొని (సచిత్తులము) యన్నిరకముల చిలుము (విషము) నడంచు మందిడుమనుగాక. వెలుగుతేడు (సూర్యుడు) చిలుమునడంచు మందొసంగున్గార నింగి (ద్యులొకము) యా మందిచ్చున్గాక, నెలవేలు పొసగున్గావుత. (ఇదా, సరస్వతి - భారతి) యను పేర్లనభ్యరంగిన మువ్వరు వేలువులా మందొసంగుమరుగాక.

“యథామనోమనస్కేతే॥” అని మంతరించిన పేలపింకిజావ తెమడ దగ్గు తెవులు మొదలగు తెవుళ్ళు తగ్గింపుటకై తినవలయును.

“యథామనో మనస్కేతైః పరాపత్యాతత్యాశుమత్
ఏవాత్వంకాసే ప్రపతమనసోను ప్రవాయ్యమ్.”

ఎట్లు తెలిపేగల యుల్లము యొక్క తలంపొదవినంతనే (బుద్ధితోగూడిన మనస్సు) తలంచినతోనె అన్నిచుక్కలకన్న మీదుగానున్న చుక్క (ధృవ నక్షత్రము) కు నూడబరిగిడునో యట్లే నీవోతెమడదగ్గు తెగులా! (కానశ్లేష్మ రోగాత్మికమా) తలంపువడితో (మనోవేగముతో) ఈ తెగులుగొంటు (కానశ్లేష్మ రోగిని) విడిచి పరుగిడిపొమ్ము.

“పిప్పలీక్షిప్తభేషజీ॥” అని మంతరించి మిరియము - మిరెము - మిర్యము న్లాని, పిప్పళ్ళ మోకిన్లాని వింటిగాలి తెవులు (ధనుర్వాతరోగము) తగిలిన తెగులు గొంటునినిపించవలయును.

“పిప్పలీక్షిప్త భేషజ్యా ఇతాతి విద్ధభేషజీ
తాదేవాఃసమకల్పయన్నియం జీవితతాఅలమ్”

(పిప్పలి - కణ) అనెడు రెండుపేర్ల నొప్పారు పిప్పలి మోడు మందు మొక్క తక్కిన మందు మ్రోకులనన్నిటి నూలును (తిరస్కరించును) లేక గాలి తెవులు (వాతరోగవిశేషము) న్బొగొట్టును. తెగులొక్కింతయున్నిగుల నివ్వక తగిలి వేయును. (అతివిద్ధయగును) వేలుపులు పాలకడలిన్ద్రచ్చినపుడి మందొక్కటి యెల్లతెవుళ్లన్నాన్ని యెల్లరన్నోరినన్నాళ్ళు మనుషజాలునని తెలిసి కొని కడుతెన్నగా నీమందునూర్చుకొనిరి. (కల్పించుకొనిరి).

“అసురాస్త్వాన్యస్య ఖనన్ దేనాస్త్వోదవపన్ పునః
వాతీకృతస్య భేషజీ మథోక్షిప్తస్య భేషజీమ్”

ఓ విప్పళ్ళమోడి! (పిప్పలి) నిన్ను దొలివేలుపులు (అసురులు - పూర్వ దేవులు) త్రీవ్విరి. వేలుపులు నిన్నెల్లయునురులమేలునకై పైకిఁదీసి తెచ్చిరి.

నీవెట్టిదానవనిన గాలి తెగులు తగిలిన (వాతరోగా విష్టమగు) మేనికిదగిన మందువు. మఱియును మేనియన్ని వంతుల (శరీరావయవముల) నెల్లఁబైకెగ రించు వినరుగాలి తెగులు (ఆక్షేపక వాతరోగము) న్దబ్బునవ్వాన్పఁగలమందువు.

“విద్రోధస్య బలా సస్యలో హితస్య వనస్పతే
విసర్పకస్యోషధే మోచ్ఛిషఃపిశితంచన”

ఓ పూచికాయని చెట్టా (వనస్పతీ) నాలుగువేళ్ళ (అంగుక్షముల) మోదు గుమొక్కా; యోమందా; (ఓషధీ) దామర విసర్పము - మండలాకారమైకుష్ఠ వ్యాధి) మొదలయిన తెవుళ్ళనుదుర్చు మందాయొడలిన్నగుల్చు నొక్కరకమైన తెగులునకు (విద్రోధిరోగమువకు) మేని చేవ(బలము)నైఱచు దగ్గువగరుపులంబు ట్టించు తెమడతె గులునకు (బలాసరోగమునకు - శ్లేష్మరోగమునకు), నెత్తురోడ్చు తెవులునకు (లోహితరోగమునకు), నరములనుండి యొడలిలోనంతటన్బాఁకెడు లోఁబులుము తెవులునకు (విసర్పకవ్యాధికి), ఈ రకమైన తెవుళ్ళకుఁగతము (నిదానము) గానుండు చెడు చియ్య (దుష్టమాంసము) కుళ్ళంట (మేని చమము) గాలి, వేడి, తెమడల (వాతపిత్తశ్లేష్మముల) నంట, నెత్తురు, నంజుడు మొదలగు దినుసుల (త్వగసృజ్మంసాదుల)ఁ జెఱచి దామర మొదలగు తెవుళ్ళు పొడుముచుండును గాన నట్టి తెవుళ్ళనొద్దలంటనూడఁ బెఱికివైచుము. నాల్గు వేళ్ళపొడవుగాఁ జెరిఁ గెడు మోదుగు మొక్కన్వేళ్ళతోఁ గూడనెఱికి తెచ్చి బాగుగాదంచిన ముద్ద దగ్గు, వగరుపు. పులుము మొదలగు ముగ్గొయ్య (అసాధ్యములగు) తెవుళ్ళన్నొగులు తెగులు గొంటు (రోగి) యొడలంతట న్బట్టించుచున్న యెడలఁగొలది పూటలలోఁ దెవుళ్ళన్నియన్మానిపోవును.

“యాతే బలాసతిష్ఠతఃక క్షేముష్కావపశ్చితౌ
వేదాహంతస్య భేషజంచీపు ద్విరభిచక్షణమ్”

ఓ మేనిచేవ (బలము) న్బొగొట్టు దగ్గువగరుపుల న్బట్టించు తెగులా : (బలాసమా!) చిరుగుడు - ఎఱ్ఱపులుము (రక్తకుష్ఠవ్యాధి - విసర్పము) దామర చిడుము మొగలగు చీడలు చంకలలో. వట్టలన్ - బీరిజములన్ (ముష్కముల - వృషణముల) నల్లు కొన్న తెగులు (బలాసము) నకు నేను మందున్గనిపెట్టినాడ నామందేదనఁగా ముండ్లవెలగగాని, ఓకిరేను - గంగరావిగాని, రేగుగాని (చీపుదుర్చు).

“యోఅంగ్యోయః కణోక్యయో ఆక్షోర్విసర్పకః
వివృహమో విసర్పకం విద్రోధంహృదయామయమ్”
షరాతముజ్ఞాతం యక్షమధురాంచంసువామసి.”

కాల్కేగవలందు వీనులందు (చెవులయందు), కన్నులయందు నల్లుకొని పలుతెఱగులు గానగపట్టు చిరుగుడు (విసర్పకము) నొడలంట నూడఁబెఱకి వైచెదను. అలాగుననే పూర్ణ తెగులు (విద్రోధము), గుండె తెగులునూడఁబోఁ గొట్టెదను. మఱియు నైలియఁబడక (అజ్ఞాతమై) మీదిమేని నుండి క్రింది మేనికి దిగఁబ్రాఁకు తెవులున్మళ్ళించి వెళ్ళఁగొట్టెదను.

“రథజితామ్” అను మొదలగు ముమ్మిడియల (సూక్తత్రయము) చేత మంతరించి తనకు లొంగని చెడ్డయాఁడుదానిన్ (దుష్టస్త్రిని) లోఁకువచేసికొనుటకై యాపెనడుచుతోవలో మినుపగింజల న్నాని (మాషముల), వేచిన జనప విత్తుల న్నాని చల్లవలయును. ఆయాఁడుదాని బొమ్మను వ్రాసి చదువునఁ జెప్పిన చొప్పున (సూతోక్తప్రకారముగా) విల్లు కోలలఁజేసి యాబొమ్మ తొమ్మునా యంబు న్గుమ్మపలయును.

౧॥ “రథజితాంరథజితే యీనామస్సర సామయంస్మరః
దేవాః ప్రహిణుతస్మరమ సామామనుశోచతు”

తేరివలన (రథమువలన) గెల్వఁబడిన మినుమను మందా! (మాషాభ్యో పధీ) తమయెక్కుడుల (వాహనముల) చేత నింగినేలలనెల్ల (విశ్వమంతయును) గెల్చుచు విసువు (వైరాగ్యము) పుట్టించు (తగులమున్నాన్పు - విరక్తిన్గావించు) (ఊర్వశియనంబడు) వినుమిటారి మొదలగు వేల్పు చెలుల (అప్పరసల) నొద విన యిక్కూటమి కోర్కి (కామము) నాయెడల లేకుంటచే నిచ్చెడిప (దుష్టస్త్రి) నన్దగులకున్నది. కావున నావలదొర - తలఁపుచూలియీపెనన్వలచి తలడిల్లు నటొ నర్చున్గాక.

అసౌమేస్మర తాదితి ప్రియోమేస్మరతాదితి
దేవాః ప్రహిణుతస్మరమ సామామనుశోచతు”

౨॥ యథా మమస్మరాద సౌనాముష్యాహంకదాచన
దేవాః ప్రహిణుతస్మర మసౌమామనుశోచతు.

ఈ మగవాఁడునన్ను నెల్లపుడున్దలంచున్గాక. నిన్ను వలచి యలరు విలుతు బారిన్బడుఁగాకయని యాగయ్యాళి యెల్లపుడు నాపైఁదగునట్లు వలదొర (మన్మ ధుఁడు) ఆపెన్బరిగొల్పున్గాక. ఆమెపైనే నొక్కపుడు న్మరులు కొననితెఱఁగు నన్నా చెఱుకు విలుకాఁడొనర్చున్గాక. నేనతని స్తోరనప్పటికతఁడు నన్వలచు న్గాకయని యామెనన్మరులొక్కనినా పొందునకు వ్యెఱులూరు చుండున్గాక.

“దేవీ దేవ్యామధి జాతాపృథి వ్యామసోషధే
తాంత్యానితత్త్వి కేశేభ్యోదృంహణాయఖ నామసి”.

ఓకాఁచిచెట్టాఁ ఉడునరా - నేలముప్పినీ మొదలగు (కాచమాచీప్రభృతికా) నేలపైనలరుచున్నావో గొప్ప మందు మొక్కాఁ నాజుట్టు కుదుళ్ళుగట్టి చేయుటకై నిన్ను నేను ద్రవి తీయుచున్నాఁడను.

తిరశ్చిరాజేరసి తాత్ పృదాకోఃపరిసం భృతమ్
తత్ కంకపపణో విషమియం వీరుదనీనశత్”.

కట్లపురుగు - కట్టెడ - మిడినాగు - (తిరశ్చిరాజి), నల్లత్రాచు (అసిత పృదాకువు) చిలుమును (విషమును), పులికోచ (కంకపర్వము) నంజును (విషమును) నీ (యష్టిమధుకము - అతిమధురము) పేరుగల మందు తీగ పోఁగొట్టునుగాక.

యఉభాభ్యాంప్రహర సిపుచ్చేన చాస్యేనచ
ఆస్యేనతే విషంకిముతే పుచ్చదావనత్

ఇక్కడ తేలుతో ననుచున్నాఁడు. ఓ తేలా ! నీవు తోఁకతో నోటితో రెండింటితోగూడఁ గుట్టుచున్నావు. కాని నీకు నోఁకన్నాని తోఁక వెండుకలన్నాని నంజు-చిలుము (విషము) లేదు కనుక నీకాటు కొంచెము కొంతసేపు నొప్పి చేయున్నాని మఱేమియు న్నేయఁజాలదు.

“అగ్నేత పస్తప్యామహ ఉపత ప్యామహేతపః
శ్చుతాని శృణ్వంతోవ యమాయుష్కంతః సుమేధసః”.

ఓ యైదార - వరువు - కణకు - డిగ్గి - తెఱ - తెఱ్ఱ - నిప్పు - నిప్పుక - మల్లె - వయిరవులు - వయిరాలు - వెరవులు - వైరాలు (అగ్గి) నీవెంతనట్టడ (నియమముగొని) నుండి యొడలెండబెట్టుకొని చిక్కెదము. (తపమాజికంచు కొందుము), ఆనోము - కాక (తపస్సు) చేత తిన్నగా వల్లించుకొన్న తొలుఁ బల్కులు (వేదశాస్త్రములు) వినుచు మాయుగము (ఆయువు) పొడిగించుకొని వలసిన న్నేండ్లు హాయిగాఁ దెల్వితేటలతో బ్రతికెదము.

అపేహ్యరి రస్య రివా అసి
విషేవిషమ పృక్థావిషమిద్వా అస్మక్థాః

ఓనంజా (విషమా) పాము కఱచిన వానినుండి తొలఁగి పొమ్ము. నీవెందు వలనఁబగ (శత్రువ) వగుచున్నావో వీనికే కాదందఱికిన్పుగవాఁడవేయగు

చున్నావుగా? కావున చిలుముగల చిలువ (విషవత్సపక్షము) తేనీవెక్కుము
చిలుమా! నీవేపామునకుఁ జెందినావో యాపామునకే యెక్కి యద్దానినే
తెగటార్చుము.

“యత్స్వపే అన్నమ శ్నామిన ప్రితరధిగమ్యతే
సర్వంతదస్తు మేశివంస హితద్ దృశ్యతేదివా”

కలలో నేనే కూడు తినుచున్నానో యాబువ్వ తెల్లవాఱున్నాన్నించకున్నది.
పగలైనన్గన్పట్టకున్నది. కలలోఁగుడిచినట్లున్న కూడంతయున్నాకు మేలే
(శుభమే) చేయునాక. కలలోఁగూడా కుడుచుటవలనఁ గలుగఁబోవు చేటిమిడి
య (మంత్రము) చేతనఱఁగిపోవునాక.

దగ్గు తెమడ తెగులున్నాచ్చు కొనుట కొఱకు “అవదివస్తారయంతి”॥ అని
మంతరించిన కూడు (అన్నము) న్గాని, పలచఁగాఁగాచిన పేలాలపొడి (పిండి)
గాని యారగింపవలయును. మంతరించిన మంచినీళ్ళనైనఁ ద్రాగవలెను. పగటి
వేల్పు (సూర్యు)నైననొలుపవలయు (సూర్యోపస్థానము) న్జేయవలయును.

“అవదివస్తారయంతి సప్త సూర్యస్యరశ్మయః
ఆహఃసముద్రియాధారాస్తాస్తేశల్యమసి స్రినన్”

ఒక్క వెలుఁగుతేని (సూర్యుని) వంతులే యేడుతెఱఁగుల పగటి వేల్పుల
గుచు వానన్గురియించుచున్నారా వాననీరో తెగులుగొంటా! నీదగ్గు తెమడ మొద
లగు తెవుళ్ళ (కాసజ్లేష్మాదిరోగముల) నోబ్బఁగొట్టుఁగాక.

“ఇవతే సురిహప్రాణ ఇహాయురిహతే మనః
ఉత్త్వాని ఋత్యాః పాశేభ్యోదైవ్యావాచాభరామసి.”

ఈ (మంత్రము) చదివిన యెడలఁ జచ్చిపడి యున్నవాఁడు బ్రతికి హాయి
గాలేచును. ఓ బ్రతుక నెంచినవాఁడా! (ఆయువు) నిమ్మని యడుగుకొన్న
వాఁడా! నీచూపు మొదలగు మేనివంతులన్నియు నిరిగి యుసురుకొనునాక.
అయిదు తెఱఁగులగు నీయూపిరి (ప్రాణము) మఱలనీమేన నలరునాక, మఱల
నీయు (ఉ) గమునీలో నుండుఁగాక. నీయుల్లము (మనస్సు) నీకుఁదిరిగి వచ్చు
నాక. ఇవన్నియున్నిన్ను విడిచి పైకిఁబోవ కుండునాక. ఓ చనిపోయినవాఁడా!
కీడువేల్పు (నిఋతినామకపాప దేవత) బిగిసిన త్రాళ్ళకట్టులనుండి యీ(దివ్య
మంత్రవాక్కు) చేతనిన్నిడిపించెదము.

“అగ్నేః శరీరమసి పారయిష్ఠ రక్షహాసినపత్నహః
అథో అమీవ చాతనః పూతద్రునాః మభేషజమ్”

ఈ (మంత్రము) కీడుల (అరిష్టము) ల నెల్లదొలగించి కాపాడఁ దగిన తాయెత్తు నందుంచుకొన చెట్టు దినుసున్నూచిఁ చెప్పుచున్నది. ఓ మోదుగుచెట్టా! నీవుడిగ్గి (అగ్ని) నలరారుచుందువు. నల్లద్రాగుడులన్ (రక్షస్సుల) దుదముట్టించెదవు. కనుక నోములుమోదుగా మాకోరికలన్నమ కూచుఁము.

“స్రాక్త్యేన మణిన ఋషిణేవ మనీషిణా
అజైషం సర్వాఃప్రతనా విమృధోహన్మిరక్షసంః”

ఈ (మంత్రము) చేత (మంత్రించి) బొట్టుగు - బొట్టువు తాయెత్తు (తిలక పుక్షమణి - సాక్ష్యమణి) తెవుళ్ళ నెల్లనోబొట్టును. పగఱ మూఁకల (శత్రు సైన్యముల) న్బాఱదఱిమి పోరున్నానును గనుక నీబొట్టుగు చెట్టు వేరువేసి మడికట్టు - మణికట్టు - మున్నయి (మణిబంధము - ముంజేయి) నలరించు తాయెత్తు (మణి) మమ్మెల్ల కీడులనుండి కాపాడున్నాక.

పాపట (సీమంతోన్నయకమము) కావించునపుడు “యాతేమాతా||” అని మంతరించి తెల్లవాలు పచ్చావాలు చూలాలి కొంగునఁ గట్ట వలయును”.

“యాతే మాతోన్మమాజః జాతాయాః పతి వేదనా
దుణామాతత్ర మాగృధద లింశ ఉతవత్సపహః”

ఓ చూలాలా! నీవు పుట్టిన తోడనే నీపెనిమిటికిఁ గిట్టని మొలక తెవులు (దునామరోగము) మొదలగు నలకువలు నిన్నంటకుండునట్లు పైగాఁదుడిచి వైచెను గనుక నిన్నంటువంటి తెవుళ్ళంటకుండున్నాక.

“మాసంవృతో మోపసృప డోరూమావ సృపోన్తరా
కృణోమ్యున్యై భేషజంబ జందుణాః మచాతనమ్”,

ఓ మొలక తెగులా! (దునామరోగమా!) యీచూలాలితొడల నడుమ నిలుకుచేయకుము. మడిగించకుము. తెల్లవాలు, పచ్చావాలు (జజము శ్వేతశితో భయవిధసషపము) కట్టుచేత మొలక తెవులడంచెను.

“యఃకృష్ణః కేశ్యసురస్తంబ జడత తుండికః
అరాయానస్యాము ష్కాభ్యాంభంస సోపహన్మసి.”

నల్లజుట్టువాడు (కృష్ణ కేశుడు), మొద్దుపుట్టువు (స్తంభజుడు), కీడ్పడు-
కొఱతపడు - డిగ్గుపడుమూతివాడు (తుండికుడు) ఈ మూడు తెఱగుల
యెరచిదిండ్లు - గరాసులు - సోకులు - సోకుడులు (అసురులు) ఈయెంటని
(ద్వేషింపదగిన) వారినెల్ల నీచూలాలివట్టల (వృషణముల) నుండి యుగజ్జల
నుండియు - మొలయిలుకులనుండియు న్నాఱుదఱిమెదము.

మోదుగు (పలాశము), మేడి (ఉదుంబకము), నేరెడు (జంబువు), తెల్ల
తెగడ (కాంపిలము), ఉచిత - ఉస్తై - ఉచింత (సృక్వంగ), (దిరిసెన - శిరీ
షము), చాగ (సృక్త్యము), ఉమిరిచెట్టు (వరణము) మారెడు (ఖిల్వము),
గంజాయి - జడగాజు - జంగిడము), (కొడనచెట్టు - కొండమెల్లె - కుటకము)
రావి (గృహ్యము), వేగిన (గలావలము), ప్రిబ్బలి (వేతనము), దూలగొండి
(శింబలము) (తామరదుంప - సివునము), నెమ్మిచెట్టు (తినినచెట్టు-స్యందనము),
కూరనెల్లిచెట్టు (అరణిక - అగ్నిమృధము), పిండిబండచెట్టు (అశ్మయోత్తము)
నందిచెట్టు (తున్యవు), తులసి - పూతదారువు - ఈచెట్లలోనే పది చెట్లకుఁ
జెందిన వేణ్డైనఁ దాయెత్తులో వేసి కట్టుకొన్న యెడల సఱుదెవులు దొట్టి యెల్ల
తెవుళ్ళు (యజ్మాది సర్వరోగములు) మానిపోవును.

— : అధర్వ వేదములో పదునొకొండవ కాండము : —

“మానోరుద్రితక్మనా మావిషేణమానః సంస్మాదివ్యేనాగ్నినా
అన్యత్రాస్మద్ విద్యుతం పాయైతామ్.”

చిచ్ఛఱకంటి (రుద్రుడా) - మమ్ము మిక్కిలి నొప్పించు నీకైదువ
(ఆయుధము) గులేకి (జ్వరము) మొదలగు తెవుళ్ళన్నాకుదగుల్చుకుము.
ఉసులుతీయు (ప్రాణాపహారకమగు) కదలకుండు చెట్ల మొదలగు దినుసుల
చిలుమునుండి (స్థావరవిషమునుండి) కదలాడును సురుల (ప్రాణుల - జంగమ
జీవుల) నంజు (విషము) నుండి యున్మమ్ముల నివ్వడిపించుము. నీకయిదువగు
(ఆయుధమగు) పిడుగున్నామీదఁబడ నివ్వెకెడారినిరుగు నాల్గు కాళ్ళమైతాల్పులు
మొదలగు వానిపై (ఆరణ్యపశ్యాదులపై) రాల్చుము.

“అనుహవంపరిహ వంపరి వాదం పరిక్షపమ్
సర్వైర్మేరిక్తకుంభాన్ తరాతాన్నవితఃసువ,”

ముందువెళ్ళుచున్న వాని నేరుపెట్టి కదలక వెనుకన్లూర్చున్న వాని పిల్చు
(అనుహవము), ఇరువైపులనున్నవారి పిల్చు (పరిహవము), కాలులుఁ పరుష

భాషణము - పరివాదము), అన్నివైపులనుండి యొక్కడికి వెళ్ళబోయినప్పటికి న్దుమ్ముల చప్పుడు (పరిక్షవము), ఉత్తకుండలు (రిత్తకుంభములు) పసిమీదఁ బోవుచున్నట్టి నాకిచ్చెడ్డవలనులకీడుల (దునిఁ మిత్తదోషములనుండి) నీవెల్లచుక్క వేల్పుల (నక్షత్రదేవతల) తోఁగూడియో పగచివేడఁ తొలగించుము.

“యద్ధిరణ్యం సూర్యేణసువణఁ పృజావన్తోమనవః పూర్వ ఈషిరే
తత్త్వాచంద్రోవచఁసా సంసృజత్యాః యుష్మాన్భవతి యోదిభతిః.”

ఎవ్వడు బంగారమున్నేనఁ దాల్చుచుండునో పెక్కిండ్ల తెగులు న్దుగులక హాయిగా బ్రతుకఁగలఁడు.

“శతకాండో దుశ్చ్యవనః సహస్రపణఁఉత్తిరః
దభోకాయ ఉగ్రీ ఒషధిస్తంతే బధ్నామ్యాయుషే”

చావునకు వెలుచుటకై యీ (దబ్బ - కొన్నె - దభఁ) తాయెత్తు పెరవు (మణిసాధనము) న్నికుఁగట్టు చున్నాఁడను.

“కృత్యాదూషణ ఏవాయమధో అరాతిదూషణః
అధోసహస్వాజ్జంగిడః పృణ ఆయాంషితారిషత్.”

ఈ తెల్లమద్దితాయెత్తు (జంగిడమణి) నాపగవారు పన్నిన కుట్రిలు చెఱుపు సేఁతల (కృత్యలు-అభిచారికో పద్రవముల) నన్నిటి న్నోగొట్టి మాడిగముల (ఆయువుల) హాయిగాఁబెంచు (అభివృద్ధిచేయు) న్నాక.

“సజంగిడస్య మహిమాపరిణః పాతు విశ్వతః
విష్కంధంయేన సాసహసంస్కంధ మోజ ఓజసా”

పైనిజెప్పిన చొప్పున గుఱుతులు (లక్షణములు) గల ఏఱుమద్ది(జంగిడము) అను పేరుతో కాశిపురమున బిల్వబడు మందు యొక్క గొప్పతనము (మహిమ) మమ్మునెల్ల వెలువులనుండి కాపాడుఁగాక. ఆగొప్ప (మహిమ) యెటువంటి దనఁగా కిళ్ళనొప్పుల గాలి తెగులు (విష్కంధము) అనఁబడు పెద్దనలుకువ తిరిగి మఱెన్నటికి న్నొడమఁజాలని తెఱంగుననాగాలి తెవులు న్నాపివడి (ఓజస్సు-బలము) తోఁగూడవెడలించును. జబ్బికి గాలి తెగులు (సంస్కంధాభ్య వాత రోగము) న్దానిచేపతో (సామధన్యము) తోఁగూడ న్నోగొట్టును. ఏఱుమద్దికి (జంగిడమునకు) కాశిలో జంగిడమని పిల్వబడునోషధి అట్టిచేప గొప్పతనము కలదు. దాఁపలిసిమలో (ఉత్తరదేశములో) (జంగిడము) అను పేరన్బిల్వఁ

బడు మందుమొక్క భూజడ, బుజపత్తిరి, మరులుజడ, రుద్రజట, నేలతొళసి, తెల్లవావిలి, ఏఱుమద్దిగాని జంగిడమని కాశీపురి - వారణాసి మొదలగు నుత్తర ప్రదేశములలోఁ జేర్కొనఁబడవచ్చును.

“ఉగ్రీత తేవనస్పత ఇంద్ర ఓజ్మానమాదధౌ
అమీవాః సర్వాశ్యాతయంజహిరక్షాంసోషధే.”

పూవులు పూయకయే కాచునో చెట్టా! వనస్పతీ, ఓ (జంగిడము) అనబడు మందా! (ఓషధీ) నీచేవ మఱేమందు మ్రాకునకైన న్లేదిందునకరయన్బనిలేదు (నాత్రకార్యవిచారణా) కతమేమన వేల్పుఱేడు (ఇంద్రుడు) నీయందు చేవను (ఓజమును-బలమును) పాదుకొల్పెను. కనుకనో (జంగిడమనఁబడు వనస్పతీ) మందుమొక్కలొంగునవి లొంగనివి (సాధ్యములు - అసాధ్యములు) అని వేఱుపచకెల్ల తెవుళ్ళనోగొట్టుము. మమ్ముగావుము. వెఱపులనుబట్టించు (రక్కసుల) నెగటార్చుము.

“హిరణ్య శృంగ ఋషభః శతాశరో అయంమణిః
దుశౌఁమ్నః సర్వాంస్త్యడ్ధావరక్షాంస్యక్రమీత్.”

బంగరులాగునఁగొనలతో నెల్లమందు మ్రాకుల మిన్నయైన పిల్లపీచరతా. యెత్తు మేనిపైఁబుట్టు చిడుము మొదలగు నన్ని చీడల నోగొట్టు (రక్కసుల) నందఱున్జక్కాడును.

“నతంయక్ష అరుంధతేనైనంశపథో అశ్నుతే
యంభేషజస్యగుల్గులోః సురభిగఁధో అశ్నుతే”

ఎవడు గుగ్గిలము - కౌశికవృక్షనిర్యాసము (బంక) పొగనీల్చుచుండునో యట్టి వానికే తెగుక్కిననలంచఁజాలవు. లాఁతి వారల తిట్లు (పరాభిశాపములు) తగులవు.

ఐతుదేవస్త్రాయమాణః కుష్ఠోహిమవతస్పరి
తక్మానం సర్వంనాశయ సర్వాశ్వయాతుధాన్యః”

మంచుకొండ చెంతనుండి (హిమవత్పర్వత సమీపమునుండి) మమ్ముఁ గాపాడుటకై యెంతయో చేవఁగలిగిన (కోస్తు - చెంగచికోస్తు - చెంగల్వకోస్తు కుష్ఠమనఁబడునోషధి) నూకడకు వచ్చునాక, మాకు దొరకినయో (చెంగలికోస్తా) నీవెల్ల తెవుళ్ళనోగొట్టుము మఱినివు రక్కసుల నందఱుదోలుము.

“యోహారి మాజాయాన్యోంగ భేదో విసల్పకః
సర్వంతే యక్షమంగేభ్యోఽహినికాహాంత్యాంజనమ్.”

ఓనల్ల తుమ్మికతాయెత్తున్నాల్చినవాడా! ముదిరి పోయినపుడు కుదుర్చుట వీలుకాని పాలుడు (పాండురోగము), కీళ్ళ నొప్పుల తెవులు (అంగధేదమున బడు వాతరోగము), మోకాళ్ళక్రిమిన నలముకొను పలుకరముల చిడుము పొక్కుల తెవులు (విసర్పకరోగము) నీయొడలినుండి నల్లతుమ్మికమందు (అంజనము - రిసాంజనము) తప్పక పోగొట్టును.

“ప్రజాపతిష్టాబధ్నాత్ ప్రథమ మస్త్రరంబీర్యాయకమ్
తత్ తేబధ్నామ్యాయుషేవచక్షస ఓజసేచబలాయచాస్త్రతస్త్రాభిరక్షతు”

ఓ తెల్లతెగడతాయెత్తున్నాల్చినవాడా! (అస్త్రతమహిభారక!) సంగినేలల న్బన్నిననలువ మొట్టమొదట నీకరకకాయమందిచ్చినాడు. తెల్లతెగడతాయెత్తు న్నట్టినాడు. తెల్లతెగడ (త్రివృత్తే అస్త్రతమను పేరన్బరగుచున్నది). ఓ తెల్ల తెగడతాయత్తున్నెకొన్నవాడా నీకు ఉగము (ఆయువు) పొదలుటకై (అభివృద్ధి పొందుటకై), నీమేనుదక్కు మీఱుటకై, నీయొడలి యెన్నిదవ దినుసగుచేచ (ఓజస్సు) కొఱకు, నీబలగము (భృత్వాదులు) పెంపు చెందుటకొఱకు, నీపగ వారణగారుట గుఱించియు నీవీతెల్లతెగడ (అస్త్రతమహి) నెల్లపుడునాల్చు కొనుము.

— , కృష్ణయజుర్వేదీయ బ్రాహ్మణము . —

“అపోవోక్షతిశాస్త్ర్యే” నీళ్ళుడుకునవంచును (ఉపశాంతిస్థలిగించును) చవిచే నేల (ఊసరక్షేత్రమున) న్పుట్టినగడ్డి మొదలయినవి మిక్కిలి చవికలిగియుండు చేతనవివాడుకొన్న నొడలికిఁజేవనిచ్చును. (ఎ) కూడువలస మేడిచెట్టు (ఉమం బరవృక్షము) పుట్టినది కనుక ప్రియ్యకై యజ్ఞము (కొఱకు) మేడిపుడుకలు వాడబడుచున్నవి. మేడిన్వాడిన వానికిఁ గూడు కలుగును.

పుల్లతీగె (సోమలత) న్దొల్లిగాయప్రిదేవత . హేఽపమేపరి (గరుత్మః) వేల్పులనోడించి తెచ్చినపుడు రాలిన బొట్లు (సోమరినవిందువులు) మోచగు చెత్త మొలిచెను గనుక నొడలను ప్రియ్యకి (యజ్ఞమునకు) మోదుగుమాదలు వాడినదెగుళ్ళనడంచును. మేనికి దక్కు (బ్రహ్మవచనము) పుట్టించును.

నలువ (ప్రజాపతి) (జమ్మి - శమీవృక్షము) నీడన్దాగి యుంటచేత నైదారతెవులు (అగ్ని పిత్రరోగము) నడంచుకొనెను. గావున (జమ్మి - శమి) న్వాడుట వలన (అగ్ని - పిత్రవ్యాధి) ఉడుకు తెవులు మానిపోవును. నలువ (ప్రజాపతి) పుట్టించిన కణకు (అగ్ని) ములువెలమచెట్టు (వికంకవృక్షము) న్నొచ్చెను గనుక ములువెలమచెట్టు దినుసు మందు పుచ్చుకొన్న వాని యొడలికి మంచితకుకు వచ్చును.

పిడుగుపడిన చెట్టు చెక్క నూటిన ముద్ద యొడలికి బట్టించిన యెడల వేడి పుట్టును. ఏడు సులులు (సప్తప్రాణములు) తలయందేకలవు. తలకాయ ముత్తెఱగులు - వెండుకలు (కేశములు), అంట (త్వక్కు), ఎముక (అస్థి), (పరి - ప్రిహి) కంటెన్నెదము (గోధుమపిండి) తినుట యెంతయోమేలు.

“సరస్వతీత్వామషువన్నభిష్టాల్” వెక్కుతీగె (సరస్వతి - జ్యోతిష్మణి) కోపు (సుర) పుచ్చుకొన్న యెడల విత్తనమును హెచ్చించును. (వీర్యపుష్టి చేయును) గోతినీక్కు (ప్రదరోదకము) త్రాగఁగూడదు. వేపుడు బియ్యము (ధానములు), నే చరిమిడి (కరంభము), నెయ్యలు (పరివాపము), పొల విలుగుడు - జున్ను (అమిక్ష) మందులుగా వాడిన యెడల దెవుళ్ళు మాని పోవును. ఈనిన పది పూటలొగాఁ దిరిగిన యావుపాలు వాడఁగూడదు.

పుట్టపారి (చెదపుట్టమన్ను) చేత వినెకి హెచ్చును. (శ్రీవణేంద్రియము బాగుపడును) చెవుడు పోవును. ఎండ్ల పోయిన యేటి వండుగాని - చెలుపు బాడె (కదళాము - సూదము) గాని పొలమున చెరివివేసిన యెడలబంట బాగు గాఁబండును. కారుపంది పెకల్చినపారి (పరాహవిహితమైన మృత్తిక) యుడుకు (తాపము) నడంచును బంగరు (హిరణ్యము) పుటము పెట్టిన మందు మేనిరోని విత్తనము (రేతస్సు) న్నొదవించును. నిప్పు (అగ్ని) రావిచెట్టు (అశ్వద్ధవృక్షము) లో నిమిడియున్నది. తనుక రావి చెక్క నీళ్ళతోఁ గడిగిననుబండ్లు మాని పోవును. మోదుగ (పలాశవృక్షము) అంట (విస్తరి) లోఁ దిన్న వారికి మంచి తక్కు (బ్రహ్మతేజము) వచ్చును. (ఎ)

పెరుగు (దధి) వాడిన వానికి విత్తనము పొదలును (వీర్యమువృద్ధి పొందును). అవుపాలు వాడిన వాని కుసులు (ఆయువు) పొడిగింపఁబడునావే యైదార (అగ్ని) కనుక నావు న్నొల్చు వాడు పెక్కిండ్లు బ్రతుకును. హాయిగా బ్రతుకును.

మంచుకొండనెత్తము - డెప్ప (హిరువత్పర్వతసానువు) యందు తీగ వలె బ్రాకెడునోకాతి పువ్వామాజొమ్ము తెవుళ్ళ నెల్ల న్నుదుచఁదగిన మందువు నీవు.

— : కంటితెవుళ్ళకు మంత్రము :—

కామిహైకాః కణమే పతంగాః మాంధాలాః కులిపరిమాపతంతి
అనావృతైనాన్రృధ మంతు దేవాః సౌవర్ణంచజన్మనువావిదేయ.

వేడి వలనన్నన్నుల (మిహైకలు - పతంగము) అను తెగుళ్ళ వలన వెండుకలను మిడుకలన్తోపించు తెవుళ్ళనెల్ల న్దమ నోచిగాలిచేతనే పోగొట్టుదురుగాక. పిట్ట యెట్లు మిక్కిలి దవ్వునందలి దినుసునైన స్థూడగల్గునో యట్టి వాడి చూపునాకు వెలయింతురుగాక.

— : కృష్ణయజుర్వేదతైత్తిరీయ జాగ్రహ్మణము ద్వితీయకాండము :—

పుల్లతీగ (సోమలత) నూటి వారుపు మీగడ (గంజితొరక - మాసరము), నానవైచిన పచ్చననిగలు (తోక్మము), మంగచెక్క మొదలగుతైపెక్కించు దినుసులు వేసి సారా (సుర) చేసి చవికై పెరుగుగాని చల్లగాని యాకోపు సారాయిలో గలిపి తగిసటుల బుచ్చుకొన్న యెడల నొడలికి మేల్చేయును.

యావ్యాఘ్రం విఘాచికా ఉభౌవృకందరక్షతి
శేశ్యేనం పతత్రిణిసితిహమ్ సేమంపాత్వఃహనః

తిండి యలుగ నివ్వకుండు తెగులు - పారుడు దోతుల తెగులు (వమనములు విరేచనములు పుట్టించు వ్యాధి - విఘాచిక).

పులికిన్తోడేయనకు, నెరసరికి (సింహమునకు) గర్జిద్దకు (శ్వేనమను పతత్రి - పక్షి) న్దగులనమలితనిన్దగుల కుండుగాక. పుల్లతీగె కోపు త్రాగిన (సోమాని - సోమయాచికి) కూడనిచాపు (అపమృత్యువు) రాబోదని నేనొట్టు పెట్టెదను. (శపథము చేసెదను). పుల్లతీగెపస చవి (సోమరసపానము) కలిపిన కూడు (ఇన్నము) కుడిచిన వాని చిత్తనము పొదలును (ఇంద్రియాభివృద్ధియగును.) గంగ రేగు పండ్లు ఓయ్యము పేరాలు పొడిచేసి పుచ్చుకొన్న యెడలు చేవ యెక్కును. “యవైకర్కంఘ్రిః ఓకిత్తి (అగ్ని) మాతెవుళ్ళ నెల్ల మాన్పు మాతెగుళ్ళన్నియు న్నాకడుపుచోని కణుకు (జకరాగ్ని) న్నన్న గిల్లించుచు బులుము (కుష్టు) మొదలగు గడ్డు తెవుళ్ళనేర్చును గనుకను, ఓ (యజ్ఞనీయాగ్ని) ముదిమివోగొట్టు మంచులతో మాయబుగుడు (ఉయవ్యాధి) నోగొట్టుము. హాయిగానే తెవుళ్ళన్దగులనివ్వక మమ్ము బ్రతికించుము.

తిండి (అన్నము) వలన నెల్ల పనిపాట్లుగడుచును గనుక బువ్వ (అన్నము) మిక్కిలి గొప్పగాఁ జెప్పఁబడెను. ఉనులు న్నెంచుగాలి (ప్రాణవాయువు) ముక్కు నోళ్ళనుండి వైకి వెడలు చుండును. మూడిగాలి (అపానవాయువు) క్రిందుగా వెడలుచుండు నిరెండు గాలులన్నిండి (అన్నజలము) చేతనే కదలాడు చుండును. (సంచరించు చుండును) కావున నారెండు స్థాడు పొడలే (అన్నాత్మకములే) అని చెప్పిరి. పస చూచువు (రసవైషమ్యము) న్నట్టి తెవులు వలన జరుపును గనుకఁదిండిమే (అన్నమే) త్తెలుట - కడ - కుంకుట - గిట్టింపు - గీటడంగుట - చక్కడంగుట - చాపు - తుది - తెగుట - తుంగుట - తెల్లుట - పొలి. పొలియిక మడియుట (మిత్తి-మృత్యువు) అని పర్కిరి. ఆతిండి వేల్పునే (అన్నదేవునే) ఐరేడుకుమండు (జీవాత్మవు - జీవనోషభము) అని యనిరి. ఇది నేల నెల్లవానితెక్కినదే (ప్రకృతప్రసిద్ధమే) తిండిమేముదిమికతము. (జరాహేతు) వనీ మనికి మినుకు చదువెఱంగిన జన్నిగట్లు (అయుర్వేదశాస్త్రాభిజ్ఞులగు బ్రాహ్మణులు) చెప్పుచున్నారు. తొండొక్కటిను తిండి చేత దబ్బున నెరపు (పలితత్వము) వచ్చుట మనికి మినుకునండు (అయుర్వేదమునందు) వెల్లడియే (ప్రసిద్ధమే). దోమెచియే - కూడే (అన్నమే) పిత్తునెఱుపునుండా (ఇంద్రియవృద్ధి ద్వారా) మైతాల్పుల స్పృష్టించునని (ప్రజల ప్రజననోత్పాదకమని) నొడవిరి.

“అన్నంప్రాణ మన్నమ సాన మాహుః” “పవిత్రాయభిషజమ్” నెమ్మది వేల్పుకొఱకు ఆరోగ్య భుద్ధాభి మాని దేవతా పీఠికై మందరి (భిక్షకు) నంటుకొనవలయును. “ప్రజ్ఞానాయకప్రదశకమ్” తఱినెఱుగుటకై (జోసి - జ్యోతిషుని) రప్పించవలయును. “పుస్తైగోపాలమ్” ఒడలు లావెక్కుటకై యాలకాపరి పొందు చేయవలయును. “రేణుసేజపాలమ్” ఒడలికిఁదచ్చు వచ్చుటకై మేఁత కాఁచరి స్నాతకమునను గా మేక పాలు త్రాగవలయును. మేఁతపోతునింటన్లట్లు కొనవలయును. “విరూపావిపాలమ్” విత్తనమునెంచు కొనుటకై గొఱ్ఱెపాలు త్రాగవలయును. “ఇరామైశినాశమ్” తిండి నమకూర్పు కొనుటకై సేద్యకాని వద్దకుఁ దోవలయును. “కిలాలాయసరాకారమ్” డప్పి తీర్పు కొనుటకై నీళ్ళకొఱకు కల్లు పెంటనంటవలయును. “వపుషేమానస్కృతమ్” సొగసుగా నుండుటకై మంచితలంపు నొనవలయును. “శీలాయాంజనీ....” మంచి చూపు కొఱకై కాటుక పెట్టు కంటి మందరి దరి చేరవలయును.

వెడపొడ (వికారరూపము) పొడఁగనుటకై మిక్కిలి పొట్టివాఁడు (అతి హృస్వఁడు) మిక్కిలి మిట్టవాఁడు (అతిదీఘఁమైనవాఁడు), కడుబొల్లివాఁడు (అతిశుక్లుడు) మిక్కిలి బక్కవాడు (అతికృశుఁడు) మిగుల దిబ్బవాఁడు (అత్యంసలుడు) మిక్కిలి కట్టివాఁడు (అతికృష్ణవణుఁడు), మిక్కిలియనుకు

వైనవాడు - పిదపదనైనవాడు (అతిశ్లక్షణుడు), మిగుల బొచ్చువాడు (అతి తోమశుడు), మిక్కిలి గిడనపండ్లవాడు (అతికిరిబుడు - అత్యల్పదంతుడు) మిక్కిలి పొడుగుపండ్లవాడు - మిక్కిలి మిట్ట పండ్లవాడు (అతిదంతురుడు), మిక్కిలి కనులు చికిలించుకొనువాడు - మాటి మాటికి న్ననుజెప్పలు మూయుచు నైఱచు చుండువాడు (అతిమిర్మిరుడు), జెప్పలు వాల్చుక మిక్కిలి కన్నులఁ దెఱచుకొనియున్నవాడు (అతిమేమిషుడు), పీరినంపజినిన్దొసటి వేల్పులకొఱతై (అరూపదేవతలన్గూచిఁ) ముట్టుకొనవలయును. చిక్కని దినుసుపైఁగోరిక పెట్టుకొను వేల్పు కొఱకు ముట్టుపిగి చూటమికిఁబనిపెరాని చూడువాని (జా మిని) నంటుకొనవలయును. ముందు కలుగఁబోవు పడుపు - చూడుదల - నయము - పొలి - మిగత - మిగిలి - మిగులు - మేలు - వాని (రాధము) కొఱకెదుచూచు కొను వేల్పునకై చిన్నపడుచు నంటు కొనవలయును. మంచి గాని చెడ్డగాని అనుగలము - తోడు నిక - వాసలు (సహవాసము) న్నట్టి వచ్చునని ("బహుజేబ్రాహ్మణ మాంధర్యే" "పతిశాస్త్రైకమూలమే" అనెడు పురుషమేధమంత్రముల తాత్పర్యము) నావొందికి రోపలన్వేలు కుప్పిరుగు గాలి వేలుపునృట్టుదలతో నెంతయో కొలిచి ముసిచిముద్దలగుచు గోరికంత వఱకు హాయిగాఁ బెక్కెండ్లు బ్రతికెదను.

“హితంప్రాణం మనసాఽన్వార భామహేప్రజాపతింయోభువనస్యగోపాః
సనోమృత్యోస్సాయతాం పాత్వం హసః జ్యోగ్ధీవాజరామశీమహి”

తల వెండుకలు మీనములు గొఱిగివైచును, గోళ్ళులీసి వేయును, పండ్లు తోమును. మునిగించును (స్నానము చేయించును) కిడుపాపుటకై కొత్తబట్ట కట్టించును నోరెత్తనివ్వకిల్లి (ఉపవాసము) వేల్పునగరు చిక్కుటకైచేయించును. చదలకాపుల పోగున నెలకొల్పుటకై (స్వర్గలోక సమష్టికై) మాపెల్ల మేల్కొనఁజేయును. “కేశశ్మశ్శ్రవపతే” పది మేనిదినుసుల (దశేంద్రియముల) యుగమునందు (ఆయువునందు) నెలకొల్పఁబడెను. గనుక రెండుకాళ్ళకన్నాకు మేనితాల్పు (పురుషునియునురు ఆయువు) నూజెండ్లు. “శతాయుఃపురుషఃశ తేంద్రియః ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి.”

కనుక గుఱ్ఱము నాల్గు కాళ్ళమైతాల్పుల (పశువుల) లో నెల్ల మిక్కిలి తిండిపోతు నివృత్తనము (ఇంద్రియము) హెచ్చుకలదియును. “తస్మాదశ్వఃప శూనామన్నాదో వీర్యావత్తమః”. ఏడుపూటలు (దినములు) తిండి లేకున్నవాని యేడుసురులు (సప్తప్రాణములు) తొలగిపోవును. రెండువీనుల, రెండుకన్నుల రెండు ముక్కుఁజెఱుమల, నోటనుండునుసురులు తల యందలి యేడుసురులు (సప్తప్రాణములు) “(సప్తవైశీషాఽన్యఃప్రాణాఃఽపి)”

తిండికి నంజుడు పనికిరాదనియేనలువ (ప్రజాపతి) మేనినేలు నెల్ల వేల్పుల లోగిత్తికి (అగ్నికి) నెయ్యి (అజ్యము), ముక్కంటి (మహాదేవునకు) తేనియ (మధువు), బియ్యము (తండులములు) వసువులను వేల్పులకు (రుద్రులకు) అడుకులు (వృధుకములు), (ఆదిత్యులకు) పేలాలు (లాజలు), విశ్వేదేవతలకు కలగలుపు (కరంబము), బొడుగులు - వేపుడు బియ్యము (ధానలు) (నక్షత్ర దేవతలకు), పొడిపిండి (సక్తువులు) సలువకు (ప్రజాపతికి), (చిలుసెనగలు) వేల్పుల కెల్లరికి (సర్వదేవతలకు), కొఱ్ఱనూకలు (ప్రియంగు.తండులములు) గుఱ్ఱముమేనినంతుల వెల్ల (అశ్వాంగము) లన్నియు దాల్చును. అనఁగా (ప్రజాపతి స్వరూపమువలన) నెల్లడించును గనుకఁజియ్య (మాంసము) తిన్నవారికెల్ల తెలుగుల చేటు తప్పదనియే ప్రాజదువులు నుడువుచున్నవి. కిత్తి (అగ్ని) మంచునోగొట్టుమందు. “అగ్నిరైవహిమస్యభేషజమ్”.

కమ్మనితావి పిల్చెడివారి కుసురులు (ప్రాణములు) పోవు. హాయిగా బ్రతుకుచుందురు (ప్రాణావైసురభయః ప్రాణానేవాత్మస్తథతే, నైభ్యఃప్రాణా అపక్రామంతి,”

పట్టతలవాఁడు (ఖలతి), చెమటయొడలివాఁడు (విక్లీధుడు), బొల్లివాఁడు (శ్రితి), పిల్లికనులవాఁడు (పింగాక్షుడు) వీరలతలలపైనీవేల్చి (హోమము) చేయవలయును. వారల పొడలు (రూపులు) కనటు - మకిల - ముటికిరొచ్చు (పాపము) కనుకఁగనటు (పాపము) నోగొట్టును. ఎటువంటి వాడటువంటి వానినే గెల్వలసి యుండును, ఖలతేర్విక్లేధస్యః”

బట్టలిచ్చుటచేత నుసురు (ఆయువు) పొడిగింపఁబడును “వాసోదదాతి, తేనాఽఽయుఃప్రతిరతే”. నేను మేపిన ప్రత్తిగింజలు (తెలికెపిండి) మొదలగు తినుబడి దినుసులు వలన గేదెననెంచునట్లు నాయిగిరికన్నకొనియో వేడి వేల్చిన న్గాపాడుము. “విభావసో, మహిషీవత్త్వద్ర్యిస్త్యద్వాజా ఉదీరాతే.”

తలముంగిల గోదానమనఁబడు శిరసులోనొక (భాగముపై) (బతుకు సురు) మేనితక్కులనొద్దలింపుట కొఱతై (జీవనాఽఽయువక్ష్మాద్ధివ చక్ష్మస్సుల యభివృద్ధి కాచించుటతై) నీళ్ళతోఁదడుపుదు. “ఆపడిందంతు జీవసేదీఘాన్యత్వాయవచన్సే” వేల్పుమంగలి (దేవశ్రువు) నగు నేను కైదువ (మంగలి కత్తి స్వధితి - క్షరము) తో తల వెండుకలు మొదలగువాని న్గొలుగు కొను చున్నాను. “ఓషధేత్రాయస్వేన స్వధితే” ఓషిసిమీ! వెన్నా! నీవావుపాల పనివి (గోపయఃకార్యమువు) నున్ననీతక్కుకలదానవు కనుక నాకు జన్నిగట్టు కళుకు (బ్రహ్మవచక్ష్మస్సు) వెలయించుము. (మహీనాంపయోఽసి) తొలుదొల

నేళ్ళనిండిన బిందె దగ్గరనుంచి, జన్నిగట్టు (బ్రాహ్మణుని) కుడివైపున, గూచుకొండ బెట్టి కిత్తిన్వేల్చి (అగ్నిహోత్రముచేసి) కవవేల్పుల (అశ్వినీదేవతల) నెమ్మి (అనుగ్రహము) నిట్లు పొందిన పిమ్మటమందరి (మానుషభిషక్తు) తెగులు గొంటున్నదుర్చుటకై మందివ్వ వలయును. (“తయోస్త్రీధాభైషజ్యోసంకాంప్రీంఽఅః”)

ఉపనిషత్తులు - కరోపనిషత్తు.

గుండెలోనున్న నూట యొక్క ౧౦౦ నరములలో నొక్కనరము తల కెక్కున్దానిస్పృష్టి చావులేనియునికి (అమృతస్థితి) కలుగును (శతంచైకాచహృదయస్యనాడ్యఃః”)

— : ఛాందోగ్యగోప్యపనిషత్తు : —

మహిదాసుడను కావితాలుపు (తపస్వి) పదాబివందన చేంట్లు జ్ఞు కంగలిగెను. “ఏతద్ధన్యవైతద్విద్వానాహమహిదాస ఇతిరేయః.... షోకంపషణ్ శతంజీవతి”॥

కలలో గుబ్బెతల - లేజవ్వనుల (స్త్రీల) న్ననుగొన్న వారలకొడమి (సంపద)లు కొనసాగుచుండును. “యదాకమకాసుకామ్యేషు స్త్రియతిస్వప్నేషు పశ్యతి సమృద్ధింత త్రాజానీయాత్తస్మిన్స్వప్ననిదశకానే” తిన్నతిండి ముతైఱగునందు (స్థవిష్ణము) అంత ముతక యంత ముదురు నన్నముగాని కాకున్నది (మధ్యమము) నంజాడు (మాంసము) చిన్న నలుసు (అశ్వము) ఉల్లము (మనస్సు) అగుచున్నది. “అన్నమశితంత్రేదా విధీయతే”॥ త్రాగిన నీళ్ళు ముతైఱగునందు ముతుక కాయడి (మూత్రము), నడుపాకము నెత్తురు, నలుసు సులు (ప్రాణము), తినినచేవ (తేజము) ముదుగెముక, నడిదిమూలగ (మజ్జ) నలుసు పలుకువాక్కు బువ్వ యుల్లముగా, తడి - నీళ్ళు (ఉదకము) ఉనులు (ప్రాణము) గా, చేవ - కిత్తి(తేజము) పలుగామాయును.

— : బృహదారణ్యకో పనిషత్తు : —

గుండెలోనున్న (పురీతత్తు) నాజడు పేగున కౌతలి యందలి తెబ్బది రెండు వేల నరములపన (సారము) ఎప్పుడు చేరునో యప్పుడే తలంపులు లేక హాయిగా, గూక్కున్ (సుషుప్తినందును).

ఊరి పంటదినసులు (గ్రామ్యధాన్యములు) పడి, ఎఱ్ఱబుడవడ్లు (పిఠి) ములువడ్లు (యవలు, గోధుమలు), నువ్వులు (తిలలు) మినుగులు (మాషములు) నల్లవడ్లు (అణువులు) కొఱ్ఱలు (పిఠియంగువులు), (గోధుమలు), చిలునెనగులు

(మసూరలు), కందులు (ఖల్వములు), చోళ్లు (ఖలకులములు) జన్నిగట్టు (శోత్రియిని) పెండ్లామునవయువాఁడా : జన్నిగట్టు - తిట్టు చేత విత్తనము నొఱగి (నిర్వీర్యుడై) చచ్చునావున నెల్లపుడు నిత్తిన్వేల్చు (అగ్నిహోత్రము చేయు) పాఱుని (వైదిక బ్రాహ్మణుని) యిల్లాలి నొరుఁడుకవగూడరాదు. “యమేవం ఐద్యాన్బ్రాహ్మణఃశపతి తస్మాదేవం విచ్ఛోత్రియస్యదారేణనోప హాసమిచ్ఛేత్.”

దినుసుల (భూతముల) లోనిగ్గు (రసము) నేల (పృథివి), నేల యందలి నిగ్గు నీళ్లు, నీళ్లు నిగ్గు మందులు (ఓషధులు) మందు మ్రోకుల నిగ్గుపువులు, పూవుల నిగ్గు పండ్లు (ఫలములు) పండ్ల నిగ్గు మేని తాల్చు (పురుషుఁడు), మేని తాల్చు నిగ్గు విత్తనము (రేతస్సు).

— : శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తు : —

ఉల్లమునరికట్టుట వలనఁ గలిగిన కణకుగా మాఱిన యొడలు (యోగాగ్ని మయమైన శరీరము) కలవానికిఁదెగులుగాని, ముదిమిగాని. చావుగానిరాఁబోదు. “నతస్యరోగోన జరాన మృత్యుః ప్రాప్తస్యయోగాగ్ని మయంశరీరమ్”. ఉల్ల మరికట్టఁబడుచుంటుకు మొదటి గుఱుతు మేను తేలిక (లఘుత్వము) అగుచుంటు నెమ్మది (ఆరోగ్యము) కలుగుచుంటు, కఠింక లేకుండుట (అలోలుపత్వము), ఒడలు తలుకెక్కుట (వణఁపప్రసాదము), విననింపగుట (స్వరసౌష్ఠ్యము) మేనన్లమ్మని తావి యెసఁగుట (శుభగంధము), కొద్దిగానుచ్చ పీయవెడలుట (మూత్రపురీషోల్పత), కనుబొమ్మలనడుమఁ జూపునిల్పుట, మింట దిరుగు చప్ప (భేచరీ ముద్రయగుచున్నది). ఆచప్ప (ముద్ర) తాల్చిన వానికి దెగులు గాని, చావు గాని, కూర్కు (నిద్ర) గాని, ఆఁకలిగాని, డప్పి (తృష్ణ) గాని కలుగవు. బ్రాహ్మదంతగఁతా దృష్టిముఁద్రాభవతి భేచరీ, నరోగోమరణంతస్య ననిద్రానక్షధాతృషా.”

— : ధాన్యబిందూపనిషత్తు : —

ఈ మింటి ద్రిమ్మరి చప్ప (ఈభేచరీముద్ర) నెఱిగిన వానికి సౌమ్మ రాదు. వాఁడు తెగులున నొగులఁడు. ఏపనినంటఁడు. తఱికి లొంగఁడు (కాల బద్ధుఁడుకాఁడు). ఉల్లము మింటఁదిరుగును. నాల్కమిన్ముట్టును. ఆఁడుదాని కౌఁగిటనిక్కికూటమి న్దేలుచున్నప్పటి కెవనికి విత్తనము (వీర్యము బిందువు) జూఱకెంత వఱకు నిల్చియుండునో యంతదనుక వానికిఁజూపు వెఱపులేకుండును. బిందుక్షరతినో యస్యకామిన్యాఽఽలింగితస్యచ, యావద్బిందుఃస్థితోదేహేతావన్మృత్యుభయంకుతః” మింటి చప్ప (భేచరీముద్ర) తోనున్నవానికి విత్తనము (వీర్యము)

బిందువు) జాతీపోవదు. ఒక్కప్పుడు విత్తనమాడుగుతీ(యోని) లోఁబడినప్పుడే రెండుకయిల (చేతుల) వ్రేళ్ళుకలిపి బుయ్యచప్ప (యోని ముద్ర) తాల్చిన యెడలఁదిరిగి యావిత్తనమున్నన యొడలిలోనికి లాగుకొనఁగలదు. ఆవిత్తనము తెలుపుగా నేఱుపుగా రెండు తీరులనునుండును. తెల్లనిది విత్తనము (శుద్ధము) అనఁబడును. ఎఱ్ఱనిది వెనుముట్టు నెత్తురు (యహారజస్సు) అనఁబడును.

బుయ్య (యోని)తో గసిరా-సిరాజి (విద్రుమము-ప్రవాళము) దిగివె నున్నముట్టునెత్తురు (యహారజము) నేలచోట (శశిస్తానమునందు) విత్తనము (బిందువు) ఉండును. ఆవిత్తును ముట్టునెత్తురును గలిసికొనుట మిక్కిలియెడల. విత్తనము (బిందువు) ముక్కంటి (శివుడు). ముట్టునెత్తురు (యహారజస్సు) నట్లు పట్టి (నత్తి-శక్తి). విత్తనము జాబిల్లి (చంద్రుడు). ముట్టునెత్తురు పగడిచేచ్చ (రవి). ఆయిదువుర కలియకవలన మంచియొడలు సమకూరును.

మేనియందలి వెంట్రుకలలెక్క ఇరవైయెనిమిది కోట్లు.

నల్లవేల్మిలొలుఁబల్కుల వలనుపిట్ట (తీతువు) కారుచదువు [తైత్తిరీయారణ్యకము]

నలువయిచ్చిన యునుఱునంతయు హాయిగాఁగుడిచెదము గాక. నను ముక్కువీనునొల్కయంతలెల్ల మాకలరారున్గాక. యబ్బాటుగాఁ జూచక మాజేండ్లు వేల్పులారా మిమ్ముగొల్పెదముగాక. “భద్రంకర్ణేభిః శృణుయామదేవాః” అని నీశులారాకాక(జ్వరము)వలనఁగలుగు నొడలిమంటన్నల్లారెదపుగాక. మాచక్కన యిక్కట్టు (ఇడుమ) రక్షః వాననీళ్ళు, మందుమాఁతులెల్లమారు మిక్కిలి హాయి నిచ్చుగాక. శివానఃశంతమాభవంతు, దివ్యాఆపటషడయః. పగడిచేచ్చనకుఁగల యేడు మిన్నులలో (రక్తులలో) నొక్కటి యెచ్చరినై నఁ చెలియఁబడుగాక. యద్దియేతక్కిన యామని (వసంతర్తువు) మొదలగు నాడతెలుగు. నామిఁ జలివేడులకున్నతమౌచున్నది. “సాకంజనా నప్తభసూహారేషుమ్” అని నల్ల (వర్షర్తువున) నొడమినకంటితెవులు చలువతఱి (శరదృతువున నెఱియింపఁబడిన) తొఱఁగుటవల మానిపోవునప్పుడు మంచుమొదలగు నద్వంద్యులది పెదలతముట్టులు (ఋతువుల) నేలెడు వేల్పుకొలది (సామర్థ్యము) “ఆక్షిమాభోర్భిరైతైః” చలువతఱియందు (శరదృతువునందు) మందివాపలసినహామి. పులకెడు నీల యంగరొల్లెలు (భక్ష్యవిశేషములు) మైలావుననై (పరిచిచ్చివోయి) పరిచిచ్చు నేలనన చలువతఱి (శరత్కాలము) హాయిగాఁ దినుటలెల్ల మంచియని నెల్లమని యించును. “అన్నే మశ్నీతమృజ్జీత, అహంవోక్షీవనచ్చిదే” అనినది (హామి).

తర్జును) లో నెల్లయునులు (ప్రాణుల) నొడవడఁకించు మంచుగాలి ముమ్మ
రము వీచుననుక నెల్లవారు నుఱికి వైనప్పటికి నుఱుకదుస్తులన్దాలచ తీఱదు.
“అభిధూన్వంతో ! భిఘ్నంత ఇవవాతవంతోమరుద్గణాః, అమృతోజేతుమిషుముఖ
మివసన్నద్ధాః సహదదృశేహ” చావులు (మృత్యువులు) నాల్గుతెఱఁగులు. పగటి
వేల్పు (సూర్యుని) రాకపోకలన్వరుసగా నునులు (ఆయువు) తఱిగిపోవుతోలి
ఉనులుగాలి నరములలోనడ్డాదిడ్డిగా మెలగుటవలన నట్టియిబ్బందిచేత కలుగును.
సావుమలిదిగాని యిద్దానిన్దాఁగోరినట్లు తనయాపిరి నరికట్టుకొనఁగల కావితాల్పు
(యోగి) మిక్కిలిపాటు తప్పించుకొనఁగలఁడు కనుక గాలి తగు పాటిది (మధ్య
మము) యీల్గుట (మృత్యువు) కడుపులోనిడిగ్గి (జఠరాగ్ని) యెప్పుడు సన్న
గిల్లునో (మందమగునో) యప్పుడు తెవుళ్ళు చెలరేగుటవలన చొలయివచ్చు
నిద్దా నిన్మందరులు (చికిత్సకులు) కొద్దిపాటి (అల్పప్రయాసము) చేతఁదప్పిం-
చఁగలరు కనుకఁగణఁకు (అగ్ని) తక్కువు పొలియక (మృత్యువు), జా బి లి.
(చంద్రుడు) మందులకెల్ల దొరకనుక నావేల్పునెనరు (అనుగ్రహము) లేమి
నునులు (ప్రాణులు) పొలియుదురు. కావునవెన్నెలఱేఁడు నాల్గుగిట్టింపు (మృ
త్యువు) వెలుగులఱేఁడైదవచావు. (హృతవ), “అముమాహుఃపరం మృత్యుం పవ
మానంతు మధ్యమమ్, అగ్నిరేవావమోమృత్యుఃచన్ద్ర మాశ్చతురుచ్యతే” పగటి
వేలుపు (సూర్యుఁడు) తనపొడవు క్రొంకులచే నెల్లనుసురుల (సర్వప్రాణుల)
కొక్కనాటియుగము (ఆయువు) తఱిగించును. “అసౌయోస్తమేతి, ససర్వేషాం
భూతానాం ప్రాణానాథా యాస్తమేతి, అసౌయ ఆపూర్వతినసర్వేషాం భూతా
నాం ప్రాణైరాపూర్వతి”. కన్పట్టుచున్నపగటిఱేఁడే (సూర్యుఁడే) నింగినేలల కెల్ల
కతమగువేల్పు (బ్రహ్మము) చదువు (శాస్త్రము) వలనఁదెలిసికొని యావేలుపు
నకుఁ బొడుపు క్రొంకుతలుల (ఉదయాస్తమయవేళలందు) వలగొని యెనఁడు
మ్రొక్కుచుండునో వానికొనిన మేళ్ళెల్లన్సమకూరును. “ఉద్యంతమస్తం యంత
మాదిత్యమభిధ్యాయన్కుర్వ న్బ్రహ్మణో విద్వాన్సకలంభద్రమశ్నుతే సావాది
త్యోబ్రహ్మేతి” పిల్లలన్మింగుమింటి మొసలి (దివ్యశిశుమారము) నెవఁడుకొల్చు
చున్నోండాడునో యట్టివాఁడు డబ్బాటుచావున్దప్పుకొనునవ్వాఁడు త్రోవలోనేమరు
పాటునఁదరుణముకానిగిట్టింపు (అపమృత్యువు) రానేరదు. వానికెల్ల చోట్లన్గోరి
నంత తిండిచేహారును. “యఏవంవేదాపపునర్మృత్యుంజయతి జయతి” వెదురు
కఱ్ఱనూతకోలగా వాడుకొనువాఁడుచేవగానుండును. “యద్వైణవీతేజోవై పేణః
వేర్మిడిగ్గి (హోమాగ్ని) కిన్బగటివేల్పున్నడు మనుండువాఁడు పుముతెగులు
గొంటుగును (కుఘరోగియగును) “సప్రవగ్యఃకంచాఽఽ దిత్యంచాంతరే యాత్.
యదంతరేయాత్, దశ్చమాన్యాత్” మేఁకపాలన్నితెవుళ్లనోగోట్టుననుక మేఁక
పాలు మిక్కిలిమేలు. “అజక్షిరేణాఽఽ చుక్రిణాతి, పరమంవా ఏత్వయః । యద
జక్షిరమ్” ముంత (పాత్రము) దొలుచుటకు వేడినీళ్ల న్వాడవలయును. “మదం

తీఖిః ప్రోక్షతి, తేజవీవాస్మన్దధాతి" మూడుతూరులేవలగొనవలయు (ప్రదక్షణముచేయవలయు) న్నాని సార్లవసారివలగొనరాదల్లొనర్చిన వాడులుపు (కుప్ప) వాడగును." యోవైపుమకన్యప్రియాః తనువమాక్రామతి, దుశ్చర్మావైసభవతి, యస్త్రిః పరీత్య చతుర్థం పర్యేతి". అందఱియొడళ్ళయందున్లొలులనులు (పాదము) చిల్లులేగాక బొడ్డుకూడఁబదవచిల్లియునులు (ప్రాణావకాశము) కందు. "నచైపురుషేప్రాణాః. నాఖర్థర్మమీ" దున్నిపితనక్కఱలేక తనంత మొలిచెడిచుందు మొక్కయోజిల్లేడుచెట్టూ (శిమిజావరి) పగతున్నెకలించి నొగిలించుము. ఓరంకడి కోడుచెఱత (మంచపుకోడుచెంగట) న్బుట్టు వెట్టిమేడి, పుట్టగొడుగా (తల్పజమ నెడుమందు - కాకిబొడ్డు. కాకిమేడి) నాపగవాని నిల్లువెడలఁగొట్టి కొంచలంచెదారుల నడుమనల్లాడు నటుచేయుము.

"ఉత్తుదశిమిజావరి, తల్పేజేతల్ప ఉత్తుద, గిరీ రను ప్రవేశయ." ఓమువలెడసినయునుకా (ప్రేతమా) నీకంటిమాపు వెలుగులఱేని (నూర్బుని) లోఁగలియుగాక, నీయట్లమెట్టె (ఆత్మ - మొందెము), ఊపిరిపైగాలి (బాహ్యవాతము) స్వేరుగాక, నీవుకూడ నీచేసికొన్న పాడి మేలిపనిన్నట్టి (ధర్మముచేత సుకృతముచేత) వేల్పునగరునకున్నేలకు (ద్యులోకమునకు స్థూలోకమునకు) నేగుము. నీళ్ళలోనైనఁజొరఁబడుము. ఆయావేల్పు లందుకింది నీకంటి మాపుమొదలగు కొలంది (సామర్థ్యము) నొడలిన్నింట (ద్యులోకమున)ఁగైకొల్పి తరవాత నిన్నే పొందును. గనుక నీకిసీమలో నీకింపునిమ్ము (హితము, మఖము)కలుగునోయచ్చు తికిఁబోయి మందు మ్రాకులలోఁ జొచ్చి యందునుండి (తద్వారముచేత) తలిదండ్రుల స్తుతి (ప్రవేశించి) యందందఁదగు మేనులనైకొని యా యెకళ్ళన్నిలుపుము (ప్రతిష్ఠుతుఁడవు కమ్ము)

"సూర్యంతేచక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మాద్యాంచగచ్ఛ..."

మిడుకెడసిన వానికి (ప్రేతమునకు) బొరుగులు - పేలగింజలు (భాదము), పాలు (కనపు - గడ్డి - అజానము) అతైనరు (చరుపు) గఱిక (మార్క), వెల్లు (కాశము), (కోన్న - దబ్బ - దభణ) ఇసుకమ్రాసు - ఉలిమిడి - ఉలిమిరి - మా వెలగ - మొగలింగ (రణవృక్షము) బంతపారికో (బంతమట్టితో)ఁగొల్పి చేసిన రాయి (ఇటిక), (జమ్మి - శమి), కారువడ్లు (యవలు) మేలు కలుగుటనై వాడెదరు.

"యాస్తేరావాః త్యామజా నౌషధీనాం.....

దుర్వాణా కాళానా స్తంబమాహర.....

దభాణా న్తంబ మాహార....., పరుణోవార
యాదిదం శమిశమయాస్మదఘాద్యేషాంసి.
యవయవయాస్మద ఘాద్యేషాంసి."

మంచుకొండమీది మూడు మూపురముల (కుకుదముల) యెడఁజిక్కు
కాటుక తెచ్చి కన్నులకుఁబెట్టుకొని నాపగవారిన్మా పెదను.

"యవాంజనంత్రైకకుదం జాత హిమవతస్పరి....." కూడు(అన్నము)
నుండి నింగినేలలన్నిరుగు మేనితాల్పులెల్లరు (పజ్జలు) పుట్టుచుందురు. తిండి
(అన్నము) చేతనే బ్రతుకుచుండురద్దానియందే యుసులు (ఆయువు) చెల్లిన
పిదపడిండుమరు. (అన్నముతో నేలయమాదురు) చేరెదరు. జవ్వయేమేనితాల్పు
లకెల్ల (భూతములకెల్ల) నక్కఱ - కతము కారణము. కనుక బువ్వయందఱికి
నమ్మందు (సర్వోషధము) అని చెప్పబడుచున్నది. కూడునేయందఱు న్నొందుచు
న్నారు. ఎవ్వరు బువ్వయేసింగి నేలలదినుసులం దెల్లనిండుకొని యున్నవేల్పు
(బ్రహ్మమని) కొల్చుచుందురో వారలకన్ని రకముల యంగరొల్లెల (భక్ష్యముల)
తిండిసమకూరును.

"అన్నాల్వైప్రజాఃప్రజాయంతే...."దానినుండి (పరబ్రహ్మము ఆత్మము
నుండి నింగి - మిన్ను - విన్ను - చదలు) పుట్టెను. నింగినుండిగాలి, గాలినుండి
డిగ్గి (అగ్ని) డిగ్గినుండి నీళ్ళు-తడి, నీళ్ళనుండి నేల (పుడమి-పృథివి)నేలయందు
మందుమాకులు (ఓషధులు), మందుమొక్కలనుండి బువ్వ (అన్నము), తిండి -
కూడు-బువ్వ (అన్నము) నుండి యుసురు (పురుషుడు - జీవుడు) కలుగును.

తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశః సంభూతః....., నేయి మొదలగు
వేలి చెడుదినుసులుంచుటకు ములువెలమకణ్ణతెడ్డు వాడెదరుకనుకఁ దిండిసరకులు
నిలువచేసికొనుటకు ఘులువెలమకణ్ణ ముంత మిక్కిలి మంచిది.

"యస్యలే కంకత్యగ్నిహోత్రోహవణి భవతి"

నింగినేల లెల్లనిజ్జే. "ఆహోవాఇద సర్వం విశ్వాభూతానాంపః

మొక్కుతొలు చదువులఁ దక్కుకారు చదువులు.
(ఋగ్వేదీయ తైత్తిరీ యారణ్యకము)

ప్రేలికి నాలుగేసి గుంపుల కాల్గేళ్ళగుంపులిరువది. కాల్గేళ్ళ ప్రేళ్ళిరువది,
జబ్బు, మెడకొంకి, కన్ను మొదలు కుడివైపువదియైదెడమ వైపువదియైదు కలిపి

మొత్తమేఁబది. బొడ్డుక్రింది మేనివంతులన్నియు నేఁబది. రెండు వట్టికాలివెనుకటి తట్లు. తొడ (పిక్కల) యతుకులన్గలిపి యిరువదైదు. ఈతరబడి న్నాల్గే లి డి ము సులన్నియు న్గలిపిన మొత్త లెక్కనూఱునడిమి యొడలిం (ఆత్మ) జేర్చినయొడలఁ దేలినటోకు - వెరసి - మొత్తమునూటయొక్క లెక్క మేనివంతులు. “భంచాం గుల యశ్చతుష్పర్వాద్వేకకక్ష సీదోశ్చాక్షశ్చాం సఫలకంచసాపంచ వింశతిః పంచవింశానీతరాణిహ్యంగాని తచ్చత మాత్మైకశతతమః॥ అచ్చట నూఱులెక్క యునుఱు (ఆయువు) మొదలయినదాని పొడ (ఆయురాదిరూపము), ఉగ్రము (జీవితకాలము) నూతేండ్లు కనుకను, ఉసుఱున్నవరకు కన్ను మొదలయిన మేని చెల్వపనిచేయును. విత్తనము (వీర్యము), చేవ (తేజము) జిగి (కాంతి) నిలుక డగా నుండును. వ్రేల్చువాఁడు (యజమానుఁడు) నూటయొక్కటి లెక్కను నిండించుచునుఱు మొదలగు మైదినుసులన్నిల్నుబుడును.

“యశ్చతంత దాయురిందిరియం వీర్యంతేజోయజమా ఏకశతతమ ఆయు ప్సిందిరియే వీర్యతేజసి ప్రతిష్ఠితః” మేడివంతు మంచితిండి.

“డిఃజోఁనాద్యస్యాపరుధ్యైః పిట్టతోఽత్ర యాతేబువెమక కుదు శ్చ కల్గి యిరువదొక్క లెక్క నుండును.

“తహిఁమాని ప్రత్యంచి సుపణఁ సపత్రాణిభవంతి” పిట్టలు తమదోఁ యూతచేత నేలమీదన్నాని చెట్టుమీదన్నాని గట్టిగా నిల్చుకొనిపిదప గొప్పయుంకింపు (ఉత్సాహము) మింటి కెగరుచుండును.

“సర్వాణి వయాంసిపుచ్చేన ప్రతిష్ఠితాః పుచ్చేనైవ ప్రతిష్ఠాయోత్పతన్తి” ఉచ్చబుడ్డ (నీరు తిత్తి - క్లోమము) గుండె కెడమవైపునుండు పచ్చనిచి య్జ (మాంసము) యుండ (ప్లిహము) మొదలగు కడుపులోని మామిడిపొమ్మ (వికృతు) లిరువదొక్కటి

“ఏకవింశతిహితా అంతరుదరే భిక్తతయః” ఉసుఱులు (ప్రాణములు) మేనిచిల్లులు తలయందేడుచాచుల (స్తనముల) రెండుబొడ్డు, కాల్మాడితోవ, కట్టి యులు మూఁడు వెఱసి పన్నెండు

“ద్వాదశవిధాన ఇమేప్రాణాః సప్తశిషమేచ్ఛాద్వోస్తన్యో త్రయోఽవంచోఽపి”

నూటముప్పదేండ్లకుఁజైగా నిలుజేడు (యజమానుఁడు) కత్తకఁగఁడు. “త్రిష్టుభగతీనాం సంపన్నానాం యావతీరావపనైతావం త్యాధ్వ మయ పోప షాణి జీవంత్యేతేన హైవాఽపపానేనాఽఽ యురాప్యతే

జేజేపట్టు - జేజేలపట్టు - జేజేలపాలెము - దివము - (దివి) - విను - పోలు - వినువలను - విన్నపోలు - వినోపిలు - వినవలను (వెల్లజూలల వీడు) - వేగంటికచ్చేరి - వేల్పుతెంకి (స్వర్గము)నుండి గాని, బిద్ద - బిద్దె - బిస్త (నరకము) నుండిగాని వానస్పర్శ నేలకు వచ్చినయునులు (జీవుడు) వడ్లు (ప్రీహి), కారువడ్లు (యవలు) మొదలగు తిండిదిననులలో నుండి తండియొడ లిస్తొచ్చును. ఆమగమేనియందు కూడు పస (అన్నరసము), నెత్తురు, నంజుడు (మాంసము) దొట్టి (మొదలుకొని) వరుసగా మాలుచు విత్తనము (రేతస్సు)గా నిల్చియుండునదియే మగకడుపు (పురుషగర్భము) నాబడును. “పురుషేహవా అయమాదితోగ భోజనవతియదేతద్రేతః”. మగవానియందలి చూలు (గర్భత్వము) గా నిలిచినయే విత్తనము (రేతస్సు) కలదోయదేయడుగులు మొదలుకొని తలవఱకునల్లయెల్లమేనివంతుల (అవయవముల) నిగ్గుగా (సారభూతమై) పైకి వెడలును. తనపోల్కిన్దనవిత్తన మున్మగవాడు తనకడుపులో దాల్చియుండును. ఇట్లు మగవాడు తన విత్తనము పోల్కిదన కడుపులోఁబెంచుచుఁదుంట విల్లుడిగ్గి (కామాగ్ని) చేతనావిత్తనము నిప్పువలనఁగరఁగు నెయ్యివలెఁ బల్చనయి గుండె లో నిరవుకొనునట్టి విత్తు (రేతస్సు)ను ముట్టయిన తరుణమున నాడు దానిబుయ్య (యోని) నుండి కడుపులోనికి మగవాడు విడిచిపెట్టును. పిమ్మట విత్తుచెల్వగు నింకొక్కయునునునిండుకొన్న (ఆవిష్టమగు) విత్తనము పొడయగు (రేతోరూప మయిన) యొడలిన్వాడుపుట్టించును. ఈతీరుగానాడు దాని కడుపులోవిత్తనము చల్లుటయే మేనితాల్పు (జీవుని) మొదటి పుట్టుక.

“తదేతత్సర్వే భ్యోఽగేభ్యస్తేజః.....”

మైతాల్పునకు (పురుషునకు) రెండడుగులు మొదలుకొని క్రింది పెదవివఱ కొక్కచీలిక (దళము) మీది పెదవినుండి నడునెత్తిదనుక రెండు. రెండుగాఁజీల్చి ఖడిన పెదురు బొంగువలె రెండుజీలికలు - పాయలై యొడలుండును. అంజలు .. అడుగులు మొదలుకొని క్రింది పెదవివఱకున్న మేనివంతునెల, మీది పెదవి నుండి నెత్తి దనుకనున్న యొడలివంతు (భాగము) దివము(స్వర్గము), ఈ రెంటి నడుమనున్న నోటితెఱపియేవినువలను(స్వర్గము)నకు నేలకున్నడు మగలమిన్ను (ఆకాశము) నోటికనుమ (ముఖచ్ఛిద్రము) యందునురు (ప్రాణము)పొదుకొని యుండును.

“పురుషోహవా అయంసర్వ ఆందంవిదలే భవత ప్రాణ ఆయత్తో” ఉసురు (ప్రాణము) మేనిపొక నిల్పుపెదురుబొంగు, “ప్రాణోవంశఇతివిద్యాత్”.

తక్కినవాని తొలుచదువులలోఁ జేరినపనస [ఐతిరేయ బ్రాహ్మణము]

వెలియూపిరి (ఉచ్చాసము) డిగ్గిపొడ (అగ్నిరూపము) మేనికివేడి పుట్టించును, లో యూపిరి (నిశ్వాసము) జాబిలియడ (చంద్రస్వరూపము) యొడలికి, జలవఁబుట్టించును. వేడిచలువలన్నురికొల్పు వాఁడుపగటిజేఁడు, ఆ రెండింటి నిల్పునదినేల. (భూమి) “ప్రాణాపానావగ్నిషోమా ప్రసవాయసవితా ప్ర తిష్ఠి త్యా ఆదితిః”.

తెలిపోయిన వ్రేల్మితల (యజ్ఞశిరస్సు) నిరిగిమేనికవర్చినవారు వేల్పు మందరులు (అశ్వినీ దేవతలు)

“తంసంభృత్యో చరశ్వినా విమం.....” పెరుగువ్రేల్పువాని తప్పువలన నిలుజేనికి (యజమానునికి) మెడచుట్టు పుండ్లతెవులు (గండమాలాఖ్య రోగము) పుట్టును.

“యద్విచ్ఛందసః కుర్యాత్తద్గ్రీవానుతద్గండం.....” చంద్ర (భాదిరము), మారేడు (బైల్వము) మోదుగు (పాలాశము) ఈ మూఁడుచెట్లు వరుసగా వేల్పునగరు (స్వగఁము). మేనిజిగిలావు శరీర పుష్టి (జ్యోతులు), చదువునేర్పుల లరించును.

“భారిదం యూపం ...” “బైల్వం యూపం....” “పాలాశంయూపం....” అబ్బాటుకొలఁదిచావు (ఆకస్మికాప మృత్యువు) నొందక నూతేండ్లయుసులుకోరు వాఁడు వందమొక్కుల చదువుల మిడియల (అపమృత్యు పరిహారమునకై) యేర్పర్చబడిన శతఋగ్వేద మంత్రవిశేషముల దుదముట్టఁజదవవలయును (పాఠాయణము - జపముచేయ వలయును). నూతేండ్ల యుసులు (జీవితకాలము) ఎవ్వనికుండునో యట్టివాఁడు వందేండ్లయుగమువాఁడు (శతాయువు) తాముచేసి కొన్న చెడుగువలన గలుగఁబోవు డబ్బాటుకొలది చావు (అపమృత్యువు) తప్పించుకొనఁగలిగినవారు నూతేండ్లు తప్పక బ్రతికెదరు. పదిగాలెక్కింపఁబడిన మేని వంతులు (ఇంద్రియములు) వేలువేలుగా నొక్కొక్కటివరుసగా బదినరములలో (నాడులలో) నడుచుచుంటచేతనన్నియున్గలిసి మొత్తముపై నూలుమేనివంతులగు చున్నవి. కావుననవిచేయుపనులు (వ్యాపారములు) నూలుగుట న్బట్టినూలుచేవల కలిమి (శతవీరత్వము) చెప్పఁబడును. కనుక నేర్పర్చఁబడిన పనసలు నూలుసార్లనుటవలన నూతేండ్ల యుసులుపట్ల వ్రేల్మినొనర్చువానికి (యజమానున నూలుకొలంది చేవలయుసులు (శతవీర్యశతాయువు) నిలుపఁబడును.

“శతమనూచ్యో మాయుష్కామస్య....” పుల్లతేగ వస (సోమవల్లీరసము) న్ద్రావివేల్పుతేడు వేర్మిన్మనన్మనతని(యజమానుని) పగవారలకు న్నీడులన్లూడ మాపును.

“యశ్చేంద్రః పితౄవృత్తాని జంఘనత పృనజన్యాని.....”

ఎగయూపిరి (ప్రాణము వేల్పుతేడు) ఎక్కడనుండునో యక్కడనేదిగ యూపిరి (అపానము - గాలివేల్పు) కూడనుండును.

“ఐంద్రీవాయవంశంసతి యత్రీవావ ప్రిణస్తదపానో యదైంద్రీవాయ వంశంసతి ప్రిణాపానా వేవాస్యతత్సంస్కరోతి”

వీనులు, ముక్కు, నాల్క, అంట (త్వక్కు) ఈనాల్గింటికంటెకన్నే ముందుగాఁబుట్టెను.

“మైత్రావరుణః శంసతి తస్మాదాహుశ్చక్షుః పురుషస్య పృథమం సంభవః సంభవతీతి.....”

తల్లికడుపునుండి పైకివెడలుకందు (శిశువు) తాలావుగానుండియు న్నల్లి బుయ్య (యోని) మిక్కిలి యిటుకైనప్పటి కాయాఁడుగుఱి న్నాడునల్పకయే పాడిగా (స్వభావమున్నట్టి) క్రిందికి దిగజూఁను.

“తస్మాజ్జాయాన్సన్గభః కనీయాంసంసంతం యోనింసహినస్తి బ్రహ్మణా హిసక్షత్రస్త్రవీభం....” మేడిపండుమిక్కిలి మంచితీండి. “డిగ్వా అన్యాద్యము దుంబరః” ఈతలంపు వ్రేల్మికి (యజ్ఞమునకు)ఁగటివేల్పు పాలకొయ్య - పాల గుంజ (యావము), నేల చచ్చొకపుడిన్నె (వేది), మందుమ్రాఁకులు (కొన్నె - దబ్బ - బహిఁ) పూయకకాచుచెట్లు (వనస్పతులు చితుకులు)-చిదుగులు - వేలిమి పుల్లలు - పుడకలు-పుడుకలు (ఇధ్మములు), నేలమీదినిశ్లేల్ల మడితడిచిలకరించు పిడత - పిడుత - బుడిగ - బుడ్డి-బుడ్డిగ-బోడిగ (ప్రోక్షణపాత్రములు,) తూర్పు మొదలగు వలనులు (దిశలు) గుడిచుట్టులు - గాలిగుడులు (ఘరిధులు), పైడిను సులెవ్వియున్నేక పోయినప్పటికిట్టి తలంప వేర్మి (శ్రద్ధాహోమము) చేతనే కొక కలన్నియున్నమకూరును.

“అసౌవాఅస్యాఽఽదిత్యోయావః.....” “నాకొలది సామధ్యముచెప్పెద వినుము. తక్కువయుసులు (అల్పయువు) కలయావున్నాఁడెండ్లు బ్రతికించె దను. నూతేండ్లయుగముకల యెవ్వనికైన పేయేండ్లు బ్రతుకిచ్చెదను.” శాతాయుంగాముకరిష్యం సహస్రాయుః పురుషమ్”

అటవెలది॥ తిండియునుఱు, గుడ్డ - తెంకి
 బంగరునగ, యొప్పిదంబు,
 తొడుకు - లొసగు పెండ్లి
 ఆలనుంగు కూతు - రలత,
 కొడ్కువెలుంగు కరణిఁ
 దండిమింటనిరవు కొల్పు.

“అన్నం హిప్రాణః శరణం హవాసోరూపం హిరణ్యం పశవో వివాహః
 సఖాహజాయాకృపణం హదుహితాజ్యోతిహా పుత్రః పరమేవ్యోమన్”

గీ॥ బిడ్డలేకున్నవానికే - వెరవులేదు
 ఈవయిపు తొణ్ణులున్నాడ - నెఱుగఁగలవు
 కనుకఁగోడియ తల్లితోఁ - గాని, తోడ
 ఁబ్బువులతోడుతన్నాని - పొర్లుంచుడు.

“నాపుత్రస్యలోకోఽస్తి తి తత్సర్వేషశవోవిదుః తస్మాత్పుత్రోమాతరంస్వసా
 రం చాధిరోహతి”

పండుకొనుట, మేల్కొనియు లేవకుంట, లేచియునిట్లు కదలకుండుట,
 ఇత్యేడలి తిరుగుచుమంచిపనులు చేయుచుఁదెగులులేకుండుటయినాల్గునణివలనఁ
 గలుగునునికులు (కాలకృతావస్థలు) వరుసగా (కలి,ద్వాపర, త్రేతా, కృతము)
 లనంబడు నిందుపండు కొంటకన్న మేల్కొంటనయము, మేల్కొంటకన్ననింటిలో
 మెలఁగుటమేలు, యింటిలో మెలఁగుటకన్న దవ్వులన్నిరుగుచుంటమంచి,

త్రేతా = త్రేతాగ్నులు.

కృతః = చేయబడినది = ఉపకారము.

ద్వాపరః = సంశయః = ద్వాపరయుగము.

కలిః = సొట్టయొడలు = కలియుగము.

“కలిః శయానో భవతి సంజిహానస్తుద్వాపరః ఉత్తిష్ఠం స్త్రోతాభవతి కృతం
 సంపద్యతే చరశ్చరైవేతి”.

విల్లచోట్ల నిరుగుచుండుటవలనఁ దేనెన్పొందఁగలఁడు. దీయని మేడపండ్ల
 వినఁగలఁడు. పడటివేల్పు (సూర్యుని) గొప్పకన్ననుమెప్పటి కలసటలేకెట్లు తిరు
 గుచుండునో.

“చరన్వైమధులిందతే చరన్స్వాదుము దుంబరమ్ ।

సూర్యస్యపశ్య శ్రేరూణం యోనతంద్రయతే చరంశ్చరైవేతి ॥

మ్రొక్కుచెల్లించని వానికిఁగడుపుబ్బతెవులు హరిశ్చంద్రునకువలెఁదప్పక వచ్చును. “అథహైశ్వర్యకం వరుణోజగ్రాహ తస్యహోవరంజజ్ఞే” వేల్పులన్వేడు కొనుపాడు (శునఃశేపుని) వలె చావుకట్లన్నిడిపించుకొనఁగలఁడు. మ్రొక్కుచెల్లించుపాడు హరిశ్చంద్రునిలాగునఁ దెగులునోబ్బఁగొట్టుకొనఁగలఁడు.

“తస్యహస్మచ్యుక్త్యుక్తాయాం విపాశోముముచే కనీయఐశ్వర్యక సోదరం భవత్యుత్తమస్యామేవ చ్యుక్తాయాంవిపాశోముముచే ఒగదఐశ్వర్యకఆస” పెరుగు, నెయ్యి, మొదవులు, గణిక మొదలగు మందుప్రమాకులు తినుటవలన మందులపన (ఔషధిరసము) అగును. తేనియ తేనెటీగలెల్ల పూవులనుండి తీసి కూర్చుటవలన మందుల నిగ్గుచున్నది. “అథయద్దధి మధుఘృతం భవత్యపాంస ఓషధీనాం రసోఒపామే వాస్మింసదోషధీనాం రసందధాతి”

మన్నిమిన్కున్కున్కు తొలుఁబలుకుల తలలనుండి [ఛాందోగ్యోపనిషత్తు చెప్పినది]

తిన్నకూడు ముత్తైఱఁగుల మాటును. లావుది (స్థవిష్ఠము) సలగము (పురీషము), నడుపాటిది (మధ్యమముయినది) చియ్య (మాంసము), మిక్కిలిపలుచని దుల్లము (మనస్సు).

తాగిననీళ్ళు ముత్తైఱఁగులగును. లావుదుచ్చ, నడిమిదినెత్తురు, సన్నపుది (అణిష్ఠము) ఊపిరి (ప్రాణము). తినినచమురు, వెన్న, చేపవేడిదనుసు, జిగట బందన (తేజము)లో లావైనది (స్థవిష్ఠము) ఎముక, నడిమిది మూలగ - చెక్కియము - చెక్కెము - ఊట (మజ్జ), సన్నము (అణిష్ఠము) నోరు - పలుకు (వాక్కు), కూడు మాటుపాటు (అన్నమయము) ఆద - ఉల్లము - ఉల్లల - తలఁపు, నీళ్ళమాటుదల (అపోమయము) ఊపిరి - గాలి (ప్రాణము), వేడి, డిగ్గిమాటుపాటు (తేజోమయము) మాట (వాక్కు). పెరుగు గిలకరింప - గిలకొట్ట - చిలుక, త్రొచ్చ - తరుచ (మధింప) గాఁబైకిఁదేలిన నులుగు (అణిష్ఠము) నెయ్యియగునటులఁ దినఁగాఁ బైకిఁదేలిన బువ్వనిగ్గుల్లము (మనస్సు) అగును. తాగిన నీళ్ళ పసయూపిరి (ప్రాణము) అవును. కడుపులోనికి వెళ్ళిన డిగ్గి (తేజము) నిగ్గుపల్కు (వాక్కు) అగును.

కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ బ్రాహ్మణము వ్యాఖ్యానములో, ద్రోవలో, బెరుగుబాన (బ్రహ్మసంధత్త) కనుపడుట మంచి గుఱుతు (శకునము)

బంతి॥ నిప్పనెయిన్నిని - నెయ్యిమైనేయి
కతమయిమనకుసు - ర్కలిగించి యెదుగు
ఆలకమ్మని గొన - బైననేద్రావి
కావుమిల్చేనిగొ - డ్కని దండ్రువలెను.
("ఆయుదాఁ ఆగ్నే ॥")

కడుపునందలి యెదార (జఠరాగ్ని) తిండిదినుసులు కూడు పప్పు నేయి మొదలగు మందులచే వెలుగుచు, బెరిగి మాకు సొగసైన తెల్లని యొప్పునైలివి తేటలనెంపుకావించి నింగినేలలందలి మాయడుమలెల్లనోగొట్టును. ("త్యామగ్నే ప్రిదిప" ॥ "ఘృత ప్రితీకం ॥") కడుపుకిత్తి (జఠరాగ్ని) న్బాగుచేసికొనువారు నూతేండ్లుగాని నూతేండ్లకు బైగా (గాని) మంచి మందుచవి (జీవనోపధామృతము) ద్రావుచుహాయిగా బ్రతుకఁగలరు.

(శత శరర్భ ఆయుషేవచఁ సేజీవాత్వైపుణ్యాయ) మంది కందఱికి దలయందలి యెదుదొలకలందేడుసులు (సప్తప్రాణములు) ఉండును. (సప్తవైశిషాఁశ్శాః ప్రాణాః)

బంతి॥ వెలుగులతోడగు న్వేల్పులబువ్వ.
(అకోఁవైదేవానా మన్నమ్) -

కూడంతయెక్కువకాని తక్కువుగాని తినకతగు పాశముగాఁ దినవలయు నట్లైనచో నట్టితిండి తిన్నగా నొడలికి పట్టితెగులు తగలనివ్వక కావలసిన చేప (పుష్టి) గలిగించును. (మధ్యతోఁన్నమశితంధినోతి). తల (శిరస్సు) వెండ్చి కలు (లోమములు) అంట (త్వక్కు) ఎముకలు (అస్థులు) ఈమూడు దినుసుల న్గలిగియుండును. "త్రివృచ్చిరోఛవతి, త్రేధావిహితం హిశిరః, లోమ, ఛవీ (ఛవీ స్త్వక్), రస్తి" ఒడలులావైన తలలావుకాదొడలు చిక్కినదల చిక్కిపోవదొడలె ట్లున్న దలయొక్కలాగున యుండును. "నమేద్యఁనుమేద్యతి, నకృశ్యతోఁను కృశ్యతి". వడ్ల (ప్రీహి) కంటె, న్నారువడ్ల (యవల) కంటె నైదము (గోదుమలు) నయము. "నవావీతేవ్రేహయోనయవాయద్గోదూమాః" నూతేండ్లుమంది (మానిసి) కుసులు (ఆయువు) తెలిపనులన్గావించునొడలి పదిదినుసులు (దశేంద్రియము లలో) కన్ను మొదలగు దినుసుల కొక్కొక్కంటికిఁ బదిసరముల (నాడుల

యందు నడక మాటుపులన్నట్టి నూలుమేనిదిన్నులు (శతేంద్రియము) అగును.

“శతాయుః పురుషః శతేంద్రియః ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి”

ఏబదేండ్లవఱకు దొలియుగము (పూర్వాయువు) తఱవాత మలియుగము (ఉత్తరాయువు) “ఉత్తరాయుషి” తినెడియూరు మందుదినుసులేడు. నువ్వులు మినుములు, వడ్లు, ఉలవలు (యవలు), చిలువడ్లు, కొఱ్ఱలు, సైదుమ (గోదుమ పిండి). కారుదినుసులేడు. వెదురు, తోక వడ్లు (చామలు - శ్యామాకము). గువ కలు - గునుకలు - గొలివెలు - గోళ్ళగొండిలు - దూసరులు - బదపటలు (అమ డలు - నివ్వరి - నీవారము), కారునువ్వులు - వలిసెలు (జతికలములు). వట్టి వడ్లు (వట్టివరి - గవేధుక) ఆళ్ళు (మాకకటిక) ఇట్లుదుక్కిపంటలేడు, దుక్కిలేని పంటలేడు.

కల్లరికి నీటికడుపు తెవులు రాకమానదు. “అన్యతేఖిలు వైక్రియ మాణే వరుణోగృహ్ణతి”

గోతిలోనినీళ్ళు త్రాగరాదు. వాననీళ్ళుత్రాగగూడదు (“తస్మాత్ప్రదరాదు దకం నాచామేత్, నవషణ్ణధారాస్వాచామేత్తదాన ప్రదరోదకమ్”)

ఆపీనిన పదినాళ్ళలోపుగానద్దానిపాలు త్రాగరాదు. “దశమారాత్రి జాత తంనదోహన్” ఆవున్నిగి (అగ్నిహోత్రము)గానెంచి యగ్నించువాడు నూతేండ్లయుసులులోపున చిలుచావు అల్పమృత్యువు నకులోబడకహాయిగా బ్రతుకు ను, “గౌర్వా అగ్నిహోత్రం, యవీవంవేద గౌరగ్నిహోత్రమిత్రమితి. ప్రాణా పానాభ్యాం”

దేవవారు బంక (గ్ధాగరము) యనెడు కమ్మతావిదినుసు బొట్టుపెట్టుకున్న యాడుదానికి మగవాడు లొంగిపోవును. అధహసీతాసావిత్రి సోమంరాజానం చకమే “తస్యాఉహస్థాగరమలంకారం కల్పయిత్వా ముఖ్యేలంకృత్య, ఎవ్వడైన నానామముంచుకొని యేదొర నైనననకులోకువ చేసికొనగలడు.

“నయశ్చామయేతప్రియఃస్యామితి....” (నీలిమందు - వసపు) పూసికొన్న చున్న యెలనెఱిసిన వెండ్చుకలు నలుపెక్కునెల్లతెలుగుల తెల్ల పొడలపులుము (కుష్టు) మానిపోవును.

“న క్తంజాతాస్యోషధే.... కిలాసంచపలితంచ.... అసితంతే నిలయన్మ.... అస్థిజస్యకిలాసస్య...., సరూపానామతే మాతా”.

బం॥ మంచుకొండనుబట్టు మందారపువ్వు
మాన్చు మాదబున మాగుండె తెవులు ॥

యత్తేనుజాతే హిమవత్సు భేషజమ్....., అదోగిరిభ్యో అధియత్పదావసి..”
ప్రొగులు వీనులన్లుట్టిపెట్టుకొనునగలుసుఱునొడిగించును,

“ఆయురసి విశ్వాయురసి....” కలక, మిఱుమిట్లుకొనుట మొదలగు కంటి
తెవుళ్ళకు నోటి యుబ్బ తగల్చిన నన్నపుగుడ్డ వేడితోఁ గన్నులు కాచుచున్న
యెడల మానిపోవును.

“కామి హైకాఃకణమేపతంగాః, మాంధాలాఃకలిపరిమాపతంతి.....” అఱ
కము - అఱుకువ - అఱ్ఱయము - అఱ్ఱ - మఱ్ఱి - మఱ్ఱియ - పాఱుడు - బేది-
కక్కుపారుల తెవులు (అజీవిషాచిక) వఱడు, పులి, డేగ, నెఱసరి -వీనికతిండి
(సింహము) కన్గడుపులోని డిగ్గి (జఠరాగ్ని) యెక్కువుగా నుండుటవలనఁ దగు
లదు. ఆతెగులీయిలు తేనికిదగులకుండునుగాక.

“యావ్యాపుం విషాచిషా....” నైదము(గోదుమపిండి) రేగుపండ్లుకలిపి
తిన్నయెడలఁదెవుళ్లనోఁగొట్టు మందగును. “అజోధామ్రానగోధామైః క్వలై
భేషజమ్” పేలపిండి, రేగుపండ్లముద్ద తీయని చల్లలోఁగలిపి తిన్నయెడలఁ
దెవుళ్లనోఁగొట్టును.

“యజైః కకంధుభిః, మధులాజైన మాసరమ్” మేనన్బంగారు నగలు
తాల్పువారు పెక్కిండ్లు హాయిగా బ్రతికెదరు.

“ఆయురసి విశ్వాయురసి, సర్వాయురసి, సర్వమాయురసి”ఓడిగ్గి(అగ్ని)
మాకడుపులందుండు కిత్తి (జఠరాగ్ని) న్నన్నగిల్లించు తెవుళ్ళ నోఁగొట్టుము.
ముదిమినానివ్వకడ్డెడునెల్ల మందులచేతనఱుదెవులు (క్షయవ్యాధి), మమ్మంట
నివ్వకుము. మాకేతెవులు నానివ్వకహాయిగా మమ్ముబ్రతికించుము.

“అగ్నేత్వమస్మద్యుయోధ్య మీవాః.....” ఓముక్కంటిః మాకు నీవిచ్చి
నఱుందలవలన మేమునూఱుమంచుతఱులు-వందేండ్లు హాయిగాబ్రతికెదముగాక.

(“త్వాదత్తే భిరుద్రశంతమేభిః, శత హిమాఆశీయభేషజైః”)

తిండిచేతనే మీదిగాలి కొండిగాలులు (హిజాపానములు)

రెండును దిన్నగా బనిచేయును. చెడుకూడుకుడుచుటచేతఁజూపువచ్చును. మంచి తిండి హాయిగాఁ బెక్కెండ్లు మననిచ్చుబ్రతుకు మందగును.

ఈ మాటయందఁజెఱిగినదే. మందుచదువకు (ఆయుర్వేద శాస్త్రజ్ఞులు) లయిన పాఱుండు (బ్రాహ్మణులు) కూడేముదిమితెచ్చునందు రొక్కరకము కూడుతినుటవలన దబ్బున నెరపుకలుగునని యునురుమిన్కుల (ఆయుర్వేదము) వెల్లడించుచున్నది. కూడేయొడలికిఁ జేవపుట్టించి బిడ్డలన్లనఁజాలునలపు (శక్తి) న్గలిగించును. “అన్నం ప్రాణమన్నమపాన మాహుః”

ఇరువదినాల్గవచుక్క (శతభిష నక్షత్రమున) నుట్టినవారు గొప్పమందరు లై (వైద్యులై) పెక్కెండ్లు హాయిగా బ్రతికెదరు. (“తన్నోనక్షత్రం శతభిష్టు షాఙమ్”)

ఎవనితల పుట్టెయైన నెనిమిది చిప్పలతో నతుకఁబడియుండును. “తస్మా దష్టాకపాలం పురుషస్య శిరః”

వాననీళ్ళు, నూతినీళ్ళు మడుగు - కొలను - తిరుకొళంబు నీళ్ళు, ఏటినీళ్ళు నాఁబడి నీళ్ళు నాల్గరకములుగా నుండును. “చతుష్టయ్య అపోభవంతి”

చెంబుతలయతఁడు - చెమరించువాఁడు - బొల్లివాడ్బిల్లి చూపులవాఁడు - చెనటి (ఖంతేర్విక్లిధన్యు) గుచ్చిపుటంటకు (త్వక్కునకు) ఁదెగులుతగులునపుడు నెత్తురుపోయు మందివ్వవలయును. “పౌష్ణంచరుం నిర్వపేత్, యదిశ్లోణఃస్యాత్”

ఉలిమిడిచెట్టు కొయ్యముంతతో నీళ్ళుత్రాగువానికాకలి తగ్గిపోవును. జర రాగ్ని మందమైపోవును. “అగ్నిర్వాఇదం వరణశాఖయా ఒవారయంత” ఉలిమిడిచెట్టు చెక్కయఱగఁదీసి యొడలికిఁబూసికొన్నయెడల నిప్పుచుఱుకదు. తస్మాద్వరణోభిషజ్య ఏతేనహిదేవా అత్మానమచాయన్త” పెరుగుతోఁ గలిసిన నెయ్యి (ప్రషదాఒఒజ్యము) విత్తనము (రేతస్సు) మగగుఱి కుడివైపు నుండి పడును, “దక్షిణానూరూనభిషించంతి దక్షిణదోహిరే తస్నిచ్యతే” కల్లరితెల్లపులుము తెవులు పొందును. “అనృతం హిసోఒవదత్స ఏషఃశ్విత్రః తినుబడిదినుసులనెల్లఁ దేనె (మాక్షికము) మిక్కిలి మేలయినది (“పరమస్యాన్నాద్యస్య.... యన్మధు”) మేడిచెట్టుకింద నెల్లపుడి సంద్లతోఁ బొట్టనించుకొనువాఁడే తెవులున్దగుల కెవ్వరి ప్పొపున్గోరకహాయిగాఁ బెక్కెండ్లు బ్రతుకును. “ఉమంబరేవ సత్యగుణాదుం బర ఊజమేవావరుంధే” నూతేండ్లు హాయిగా బ్రతికిన వానికన్నగొప్పవాఁడిం కెవ్వఁడు న్నాడు. నూతేండ్ల బ్రతుకే చవితనము (అమృతత్వము).

“ఏతద్వావమనుష్యాఽమృతత్వంయత్ సర్వమాఽఽయురేతి వసీయాన్య వతి” కారు (అడవి) పంటలనే తినవలయును (తస్మాదారణ్య మేవాశ్నీయాత్: శతపథ బ్రాహ్మణము) చెట్టునఁబుట్టు ఆకు, పువ్వుకాయ, పండు (వృక్ష్యము), తలపుట్టె పెంకులనడిమి చియ్య (మాంసమున) కు నెదడు (మస్తిష్కము) అని పేరు. తిన్నతిండి నన్నినరములకున్నంచి యిచ్చెడిగాలి పంపకపు కరువలి (వ్యా నము) నాఁబడును. వ్రేలికణుపులు మూఁడిటికొలఁపఁజు నేలలోనే మందుమొ క్కత పేళ్లు చొచ్చియుండునో యామందువేళ్ళలోఁ బెరుమాల్లు (విష్ణుమూర్తి) నెలకొనియుండును. (ఓషదీనాం తదుతథాన కుర్యాత్ విష్ణుమన్వహిదంస్తస్మా ద్వేదినాఁమ)

బం॥ నింగినేలలనెల్ల నెలకొనుదినుసు
లన్నియున్మందులే - యారసిచూడ,

“ఋతవఓషధీః పచన్తీద సర్వంయు ఏవమేతు మగ్నిమృతుష్వా భక్తం వేద” నేలయందలి దినుసులెల్ల తడిపొడివాసి న్రిండేరకముతడివిజాబిలి, పొడివి డిగ్గి (అగ్ని) “ద్వయం వాఇదంనతృతీయమస్తి, ఆద్రఃఽచైవశుష్కంచ, యచ్ఛు శ్కంతదాగ్నేయం యవాధ్రీః తత్సౌమ్యమ్”

(అధర్వవేద సంహిత) లోఁ దెవుళ్లన్నాన్పు

పెరవులు - మందులు.

కాక నీరుడి తెవులు, (అతిసారము), ఇరువాయికట్టుతెవులు (మూత్రోపురీ షబంధనరోగము) మాన్పుటకై (ముంజగడ్డితో) దేనినతాడు కరక చలువయిసుక (కపురము)లతోఁబూసి మగయాడుగుఱులలో నెక్కించుట. ఎలుక త్రొవ్వెనచాచి (మంటిపై) నట్టితెదులు గొంటుకుట్టియమోయఁ గూర్చుండఁబెట్టుట, మంచువేళ్ళ ముఱగించిన నీటి () ద్రాగింపవలయు నీమడియ (మంత్రము)అను చుండవలయును. “యదాద్యాంచపృథీవీం చాన్తస్తిష్ఠతిరేజనమ్, ఏవారోగంచాస్త్రా వచాన్తస్తిష్ఠతు ముంజభత్” ఓనీరుడి (మూత్రరోగము) పారుడు (అతిసారము) తెవులు గొంటా (రోగి) నీకడుపులోపల నిలువయై పొంగిపోవైన యుచ్చనేరి పైగలగల చప్పుడు చేయుచు వడివడి (ఈమంత్రోపుబలముచలన) న్నారిపడిపోవు న్నాక. “విద్యాశరస్యపితరం పజన్తం శతవృష్టియమ్, తేనాతేతన్వే శంకరం పృథివ్యాంతే నిషేచనం బహిషే అస్తుచాలితీ”, “విద్యాశరస్య పితరం మిత్రం శతవృష్టియమ్, తేనాతేతన్వే శంకర పృథివ్యాంతే నిషేచనం బహిషే అస్తుచాలితీ” నింగినేలల యునుఱులకెల్లఁ దండియగు పగటిపేల్పు నీనీరుడు తెగులున్వట్టున

నోబ్బెగొట్టు న్నాక, రేయివేల్పు (వరుణుడు) నీనీరుడు తెవులునోబ్బెగొట్టెడున్నా
వుతను. “విద్యాశరస్య పితరం వరుణం శతవృష్ణమ్॥” జాబిలి నీనీరుడి తెవులునోబ్బె
గొట్టుగాక. “విద్యాశరస్యపితరం చంద్రమ్॥” వెలుగులతేడు నీనీరుడి తెవులు
నడంచుగాక. “విద్యాశరస్య పితరం సూర్యమ్॥” ఈమిడియలు (వేదమంత్రము)
లనుటవలన నీరుడి తెవులునోబ్బెగొట్టుచేప (మహిమము) కలదు. ఉచ్చతిత్తిలో నరి
కట్టబడి పేర్చెగులలోఁ బోగయిన కాలమ్మడి (మూత్రము) యంతయున్దప్పక
దొలదొల జాతికిందఁబడి పోవునట్లైమిడియలు (వేదమంత్రములు)చేయఁగలవు.
ఓనీరుడు తెగులు గొంటా (మూత్రవ్యాధి పీడితుఁడా)నిండినచెరువునకు మదుము
తెఱచునట్లే యినపపాళా (కడ్డి - లోహశలాక) నీకామకోవి (మేహననాలము)
లో దూర్చెదను. తప్పక నీయరికట్టబడిన యుచ్చయంతయు న్బలబలపైకి కాఱి
పోవును. “ప్రతేభినద్మి మేహనం వత్రికం వేశత్యా ఇవ, ఏవాతేమూత్రం
ముచ్చతాంబహిబాళాలితి సర్వకమ్” ఓనీరుడి తెగులుగొంటా నీక్రిగడుపునందు
మూసికొని యున్న (పొత్తికడుపు బస్తిని) కన్నమునైఱచెదనపుడు కడలి నీళ్ళుప్పు
తేటిలోనికివలె నీయుచ్చ నీమగగుజీ నరములోనికిఁ బొడుచుకొనివచ్చి బలబల
క్రిందఁబడిపోవును. విషితంతే బస్తి బలం సముద్రస్యోదధేరివా, ఏవాతే మూత్రం
ముచ్చతాంబహిబాళాలితి సర్వకమ్” ఎక్కుపెట్టబడిన వింటినుండి యెగచబడిన
అలుగు - అల్లు - కోల - తూపు - లకోరి (బాణము) ఎట్లువెంటనేగుఱికిఁదగు
లునోయట్లేనీయుచ్చయొక్కుమ్మడి న్బొదబొదక్రిందన్నాఱిపడును, యదేషుకాపరా
పత దవస్సప్తాధి ధన్వనః॥” నీళ్ళలోఁబ్రతికించుమందు చవి (అమృతము)కలదు.
“అప్స్వంతమృతమపు ణేషజమ్” మాడప్పిటీర్చి మాతెవుళ్ళనెల్ల మాన్చిమీవెఱపు
లనోబ్బెగొట్టి మాకన్ని తెఱగులన్మంచి నీళ్ళు హాయికావించి మాబ్రతుకు న్బొడిగిం
చుగాక “శంసోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పితయే, శంయోరభి స్రవంతునః”
తెవుళ్ళనెల్లదప్పకకుదుర్చు మందుదినుసుల పొడయగుడిగ్గి (అగ్ని) నీళ్ళలోవి
మిడియున్నది. (అనిసోముడగ్నితోఁ బలియ....“అపు మేసోమో అబ్రవీదంతర్వి
శ్వానిభేషజా, అగ్నించ విశ్వశంభువమ్” ఓ నీళ్ళులారా మీరు నా మేననైవుళ్ళెవ్వి
యున్దాకనీక నివ్వనిమందుతో నింపుడు. నేను బెక్కిండ్లు హాయిగాబ్రతికివెలుగు
లతేనిన్గొల్చుచుందున్నాక. “ఆపఃప్రణీతభేషజం వరూధంతన్వేమమ, జ్యో
త్స్వసూర్యందృశే” ఎడారిలోనినీళ్ళు చవుటినేల (ఉషరము-దన్వన్యా)నీళ్ళు,జోకు
నేల(అనూపము) నీళ్లు నూతినీళ్ళు ఏళ్ళు చెఱువులునుండి తెచ్చి బానలలో నిలువ
చేసిననీళ్ళు, వాననీళ్ళు మాకు మేలుచేయుగాక. “శంసఆపోధన్వన్యాశము సంత
నూప్యాః శంసఃఖనిత్రిమా ఆపః శముయాః కుంభఆభృతాః శివానః సంతవా
షికీః” కల్లరికి (అన్యతవాక్కునకు) నీటిపొట్టతెగులు (జలోదరరోగము)
తప్పకవచ్చును, కల్లరిపైనీటితేనికి (వరుణునకు) గినుక (కోపము) వచ్చును.

గనుక దబ్బరాడక నీటితేని నొనియాడు వానికి నీటి పొట్టతెగులు కుదిరిపోవును.

“యదు వక్తాన్తంతి హ్యయావృజినం బహుకాఙ్కస్త్యా సత్యధమఃకోముం
చామి వరుణాదహమ్” నిల్లాడఁజాలక నొప్పులువడునిండు చూ లా లి బు య్య
(యోని) న్నెడల్పు కావించెదమో నిల్లాడించువేల్పాకడుపులోని బిడ్డతల ముందు
గాఁ బైకివచ్చుతీరుగానా బిడ్డనొదవికొని యున్నమావి (జరాయువు) నైఱచి
హాయిగాఁబురుడువచ్చునట్లు చేయుము. “సూషామ్యాహోఽతువియోనిహాపయా
మసి. శ్రధం యాసూషణేత్వమవత్వం బిష్కలేస్సజ”, కనఁజాల కిడుమనృష
నిండు చూలాలా! (గభిఁణి) నీయుచ్చ పడుత్రోవనే గాక (మేహనమును) దాని
కండ (ఆధారము) గానున్న బుయ్య (యోని) న్లాడఁదెఱచి చులకనగా (సుళు
వుగా సులభము) బిడ్డపైకి వెడలునట్లు చేసెదను. అచ్చోటున (యోని) కిరువై
పుల బిగిసికొని బిడ్డనెలువడనివ్వకిరియించు నరములన్లాడ సడలించి వదులుకా
వించి యాదారి న్లాడ వెడల్పుచేసి తిన్నపరెదను. తల్లిబిడ్డన్లాడ వేఱుగా నేర్పా
టు సల్పుటయేగాక బిడ్డనొదవిబిగియ మూసికొని యున్నమావి (జరాయువు)
న్విప్పికడుపుతిత్తిలో నుండి బిడ్డన్దప్పించెదను, (బిమ్మటమావిమాడఁగ్రింపజడిపో
వును. “వితేభినద్మిమేహనం వియోనింవిగ వీనికే, విమాతరంచ పుత్రించవికు
మారం జరాయుణావజరాయుపద్యతామ్”.

పగటివేల్పు (సూర్యుఁడు) ఒక్కతనవెలుగు (తేజము - ఓజము) నేఁగాలి,
డిగ్గి (అగ్ని) జాబిల్లి (చంద్రుడు), చెలువుల ముతీరులఁగావించి మేనితాల్పుల
నెల్లఁబొదవుకొని గాలి (వాతము), వేడి - కణఁకు (పిత్తము), తెమడశ్లేష్మము
లనఁబడు ముక్కిడుల (వాతపిత్తశ్లేష్మాత్మకత్రిదోషముల) నెసంగించు ముతైఱఁ
గుల వేల్పులు తానొక్కఁడేయై యంతట నిండుకొని చెలువారుచుండును గనుక
ముక్కిడుల తార్మాలువలనఁ బొడమిన తెవుశ్లేల్ల (దోషత్రయోద్భూతరోగము)
లన్నియున్బగటివేల్పున్వేడుకొన్నయెడలఁ దప్పక కుదిరిపోవును.

‘జరాయుజః ప్రథమఉస్రియోవృషావాత భజాస్తనయన్నేతి వృష్ణ్యా, సనో
మృదాతితన్వజుజుగోరుజన్య ఏకమోజస్త్రేధావిచక్రమే” తలనొప్పి, గుండెకు
త్తుకలనొడము దగ్గుతెవులు (కాసరోగము). ఒడలికిళ్ళనన్నిటివలనఁబుట్టిన దగ్గు
తోఁగూడిన యరుఁదెవులు (క్షయరోగము - శ్లేష్మరోగము), గాలి. వేడి, తెమడ
కిడులు మూఁడిటన్గలుగు తెవుశ్లేల్ల (వాతపిత్తశ్లేష్మత్రయ జనితము) లగునెల్లతెఱఁ
గుల నలుకువలు, మబ్బువలనఁబుట్టిన (అభ్రజము) లయిన తెవుళ్లను వాననీళ్ళ
వలనఁ గలుగు రొంప (శ్లేష్మము) తెవులు, గాలి తెవుళ్ళు (వాతరోగములు),
వేడి (పిత్తము) వలన నొదవినకాఁక (జ్వరము) మొదలగు నుబ్బుతెవుళ్ళు
ముక్కిడుల (త్రిదోషముల)ఁజెలరేఁగిన యన్నిరకముల తెవుశ్లేల్ల నితైగులుగొం

ఋను (రోగిని) విడచి యెడారులందలి చెట్లకు న్నొండల కెవ్వరున్నిరుగాడని (మనుష్య సంచారములేని) నిట్రాతిమెట్టలకుఁ బట్టి పోవున్నాకః యోవెలుగులతోడ నిన్నెల్లపుడు వేడుకొందుము మాతెవుళ్ళనెల్లన్దబ్బిన బోగొట్టుము. ఓవెలుగులతోడః నిన్ను గొల్వని పిననారులన్నీవు కాపాడనొల్లవు. నీకుమ్రొక్కుట తప్ప నిన్ను మఱెత్తెన నిన్ను గొల్చు వెరవులేదు. నీయడిదమగు పిడుగునకు న్నూడ మ్రొక్కి డెదము. ఓవేల్పులతోడ నరములకెల్ల నాటపట్టగు బొడ్డువలె నీవుమింటి మబులకెల్ల నండగానుంటనీయున్కిపట్టు తెలిసికొన్నారము. “పవతోనపాన్నమ ఏవాస్తుతభ్యంనమస్తే హేతయేతపు షేచకృత్యాః విద్యతేధామ పరమంగుహాయత్ సముద్రే అంతర్నిహితాసినాభిః”.

[వేల్పు తొలుబల్కుల యజుర్వేదము] లోఁజెప్పబడిన మందులు

మంది (మనుష్యులు) డిగ్గినుండి (అగ్నిద్వారా) కమ్మతావిగల వేళ్ళదినుసులు గాలిన్గలిపి గాలితోఁగూడిన కమ్మతావి (సుగంధము)వలన నెమ్మది (అరోగ్యమును) గొప్పతడవు బ్రతుకు (దీఘజీవితమును) బొందుచున్నారు. తేడు పెక్కుతెలుగుల మందరులన్దనయొద్దనుంచుకొని కాపాడుచుండవలయును. ఆ మందరులుమంచిమందులతోఁ దెవుళ్ళన్గుదుర్చుచుండవలయును. “అత్వాజిఘర్మి”.

నిక్కమే పల్కుచు నెల్లపుడిగ్గి (అగ్ని) న్గూర్చి మందుల న్గూర్చిన చదువులనాటితీటి కోపు (మద్యము) న్దప్పఁద్రాగక తెగుళ్ళన్మాన్చుచుందఱునైకేండ్లు మనవలయును.

“ఋతగుం సత్యమమృతగుం సత్యమగ్నిం”

తల్లిదండ్రులు తమయాడుపిల్లలకుఁకూడ మందులన్గూర్చిన చదువుమప్పిన యెడల నప్పడుచులు తాముచూర్చగిలినప్పుడు నీళ్ళాడునపుడు కావలసిన మందులు వాడుకొని తెగులు గొంట్లు (రోగిణులు) గాక హాయిగా బిడ్డలతోఁగూడఁ బెక్కేండ్లు హాయిగా బ్రతికెదరు. “ఓషధయః ప్రతిగృహి”

మగవారుగాని మగువలుగాని తాము తెగులుగొంట్లు కాకుంటకొఱకు (రోగములు తగులకుంటకై చీకటి తప్పు పంపు, పడుచుఁజేత - పడుపు - బజాఱము - బాజాఱము - రంకు - రంకాట - అంకు - వెలిచవి నల్పఁగూడదు.

“విపాజసౌప్యధునాయు నక్తిసిరా”

నెయ్యివేసి పొగించిన పలురకముల కూరలు, కుడుములు మొదలగు తిను
బడి దినుసుల వంటబాగుగా నేర్చినవంట పుటస్థూర్చుకొనవలయును.

“యస్తే ఆద్య”

మగవారుగాని యాడువారుగాని బాగుగా వంటనేర్చుకొని మంచితిండితిని
తెగులు దగులక హాయిగా నేల దున్నిపండించుకొనుచు, బెక్కెండ్లు గట్టియొడళ్ల
తో బ్రతుకవలయును.

“కామం కామదుఘే”

మంది (మనుష్యులు) తగినమందులు వాడుకొనుచొడళ్ల కనువగు తిండి
(పథ్యము) తినుచు పూనికన్మంచి నడువడి కలవాటు గొనుచు, ద మ మే ను లు
తెగుళ్ళనగులనితీరునగాపాడుకొనుచున్న న్నానిపాడి (ధర్మము), ఒడమి(అర్థము)
కోర్కు (కామము), పెంద్రోవ ముగితి - ముత్తి-మోక్షములనుబొందజాలరు.

“శతంవో అంబ”

ఆడుది మగవాడు నొండొరువుల మంతనము - ఒంటిపాటు - కందువ
(ఏకాంతము)గా మాట్లాడుకొన్నపిమ్మట న్నావించుకొన్న పెండ్లి (గాంధర్వవివా
హము) వలన నాల్మగలు హాయిగాబెక్కెండ్లు బ్రతికెదరు.

“ఉత్తాయ బృహతీ”

రెండుకన్నాకులు (మనుష్యులు) అందఱు నొక్కతెగ (ఒక్కజాతి) కే
చెంది తమలోదాము కొద్దిగొప్పతెన్నుకొనకాడువారు న్మగవారున్నాడమేటిచదు
వరులై కల్మిలేముల నొండొరువుల న్గలసి మెలయుచున్న న్నాని వారికొండొరిమిక-
చెలిమి (ఐకమత్యము) కుదురదు. అందఱునందఱలోదాము పొత్తుతోనుండిన న్నాని
హాయిగా మననేరరు. నేలలోని దినుసుల దెలిసికొనదగు చదువు భూగర్భవిద్య
(వైద్యము) నేర్చిన న్నాని తెగుళ్ళనగతుఱ (శబ్దపుల) న్నాడ నడంపజాలరు.
గుఱ్ఱమెక్కి పగవారినెట్లుగెలిచి హాయిగా నుండనగునో యట్లే యెల్లమందుదిను
సుదినుచుదగుపాటిగా (పథ్యముగా) గూడుకుడుచుచుబెడుకోర్కుల నడంచు
కొని (జితేంద్రియులై) తెవులు దవులక (ఆరోగ్యముగా) నిమ్మళముగా నెమ్మది
నొని మనుచుందురు,

“ఓషధీప్రతి”

వడ్లు మొదలగు కూరగాయ గింజదినసులు యెట్లు మేనులనెంచునో యటులే తల్లులు తమపిల్లలకు మంచిచదువునేర్పి తామునమ్మబిడ్డలున్నాడ నొండొరుల చేరికన్తాయిగా మనఁగలరు.

“ఓషదీరితి”

తగిన మొనగాని (సేనాపతి) యాతచేత నెట్లుజేడు లాతిసీమలన్నగవారి నెలిచి యేలుబడినొని యొప్పారునోయటులే గొప్ప మందరి (భిషక్కు) వలన నుసుఱుతొలుఁజదువుల (ఆయుర్వేదము) నేర్చుకొని యెచ్చోట మంచి మందు మ్రాఁకు దినసులు చిక్కునో వానినీసి తెచ్చుకొని మంది యందఱునమ్మలోఁదా మొండొరుల (అన్యోన్యము) కామందులయోజల (గుణముల) నైలుపుకొని వాడు కొనుచు మేలు పొందుచుండవలయును.

“యత్రౌషధః సమగ్మతు”

ఈమిడియన్ (యజుర్వేదమంత్రము) బట్టి తెవుళ్ళన్గుఱుతించుట (నిదాన ముచేయుట), తెగుళులన్గుదుర్చు వెరవు (చికిత్సావిధానము) మందు పుచ్చుకొని తగినట్లు కూడుకుడుచుతెఱుగు (ఔషధపథ్యసేవనము) మందులయోజ నైలిసి కొంట (ఓషధిగుణజ్ఞానము) మందులుతగునట్లు వాడుకొనుటచేతఁ నైగుళ్ళన్మా న్చుకొని మంది పొందవలసిన కలుములు (పురుషార్థములు - ధర్మార్థ కామమోక్ష ములు) చేకూర్చుకొనుట యందఱున్దొలుతచేసికొనవలసినపని.

“అశ్వావతీ సోమావతీ మూజాయంతీముదోజసా”

“ఉచ్చష్మా ఓషధీనాంగావో”

ఏయేపనులు చేయుటవలనఁదెవుళ్ళు వచ్చునో యాయాపనులు మానుకొన వలయును.

యాఃఫలినీయాః.

ఇలుజేనివలన (గృహాధికారి) నదలింపఁబడిన దొంగవలె మందు పుచ్చుకొ నుటచేతఁతెగులు పటాపంచలగును. కల్వముబాగుగాఁ గైగవతోనూతిన ముందు తిన్నఁగావాడుకొనుటచేత నరుఁదెవులు (రాజయక్ష) మొదలగు తెగుళ్ళనోఁగొ ట్టుకొనుటకు యెల్లపుడున్బానుకొని (ప్రయత్నించి) హాయిగానుండవలయును..

“అతివిశ్వాపరిష్టాస్తేనఇవ”

మొదవులెటు తమలేగలన్కంది (మనుష్యుల)న్గూడఁబాలిచ్చి పెంచఁగలవో
యటులనేయొరెండు కాళ్ళకన్నాకులారా (మనుష్యులారా) మందులు మీ యొడ
ళ్లనుల్లములన్గూడఁదెగుల్గులనివ్వక కాపాడిపెంచఁగలుగును. యె వ్వ రు త గి న
కూడున్మందులన్గుడువకుందురో వారు వరుసగా (క్రమముగా) చేప (బలము)
మంచితెలివి (విజ్ఞానము) దొఱఁగుచుఁజెడిపోయెదరు. కనుక నెల్లరెల్లపుడు న్దగిన
మందులు పుచ్చుకొనుట కలవాటు పడవలయును.

“యదమానా జన్నగామోషధీః”

చదువులలో (శాస్త్రములలో)ఁజెప్పిన చొప్పున మందు పుచ్చుకొనెదరేని
యొడలివంతుల (అంగముల) నుండి తెవుళ్ళనోబ్బఁగొట్టుకొని తెగులుగొంట్లు నిమ్మ
ళముగా (నిరోగులై) యుందురు.

యాస్యోషధీః పశ్చిసప్తధాంగమంగ”

మందినందఱున్మందు పుచ్చుకొనుటచేత నూపిరిన్నిన్నగా నడుపుకొనుటచేత
(ప్రాణాయామముచేత), కాలినడకన్దిరుగుచుంట (వ్యాయామముచేతను) తెవుళ్ళ
నోబ్బఁగొట్టుకొని హాయిగా నుండవలయును.

“సాకం యక్ష”

ఇల్లాండ్రిల్లాండ్రతోఁగలసిమెలసి పొత్తుగొని యొండొరుల న్నాపాడుకొను
తీరున మందులొండొంటన్గూడిక కావింపఁబడి తెవుళ్ళ నన్నింటి న్మాన్పునోమగు
వలారా స్త్రీలారా మీలో మీరొండొరువులకు మందుచదువు మప్పుకొనుడు.

“అన్యాయో అన్యాయవత్వన్యన్యస్యస్య”

వేల్పుచేత (ఈశ్వరునిచేత) నెల్లయుసురులు హాయిగా బ్రతుకుట కొఱకు
నైవుళ్ళన్మాన్పుటకొఱకు న్బండ్లు కాఁచునవి, పండ్లుకాయనియవి, పూచునవి పూ
యనివి, యగు మందుఁద్రాఁకులు పుట్టించఁబడినవో మగయాడువారలారా (మను
ష్యులారా) మీరందఱామందులుసురు తొలుచదువులన్బట్టి (ఆయుర్వేదానుసార
ముగా) వాడుకొని యెల్లతెవుళ్ళనోబ్బఁగొట్టుకొని చెడునడువడికి న్దవ్వుగా (దూర
ముగా) నుండి యెల్లపుడు తప్పకపాడి (ధర్మము) సల్పవలయును. చదువరులు
(విద్వాంసులు) ఎల్లవారికిన్మంచిమందుల చదువు చెప్పవలయునందువలన నంద
ఱికి న్నావలసినయన్నాళ్ళు హాయిగా బ్రతుకునమకూరును. ఏనాటికిన్గాని యెవ్వ
నివలన న్గాని మందులు పాడునల్పఁగూడదు.

“అవపతంతీర వదల్దివ”

ఎవడు తగిన తిండి, మంచినడువడి కలిగి యొంటిపాటున మంతనమగు చోట వేల్పుకొల్పునఁజొక్కియుండునో వాడెఱుకన్నించారి యెప్పటికిన్ హాయి గా నుండును.

“యుంజతేమనఉత”

ఉల్లము నరికట్టుకొని యెల్లపుడు నే్వల్పు కొల్పుమైమఱచిన వాడెన్నటి కినెడనియిమ్మున నలరారుచుండును. ఎవరుగాని నింగి నేలలన్ననుచున్దాల్చుచు నేలకడిములలరారనంతట నిండుకొని హాయి నిడువేల్పున్దొల్చుచుందురో వారేహాయిగందురొరులుచెడుదురు, మింటనెగురుతెక్కలయెక్కుడుల(విమానముల)న్నేర్పునఁబన్నుకొని కోరినచోట్లకు రాకపోకలు సల్పువారుహాయిన్దొరు. డిగ్గి(అగ్ని) నీళ్ళన్నట్టి మింటనెగురుపనులు చేయునేర్పుకలిగియుందురో వారు హాయిగాఁదమ కోరినచోటకు వెళ్లగలరు. గొప్పచదువరులనే వెంబడింపవలయున్నాని ములుచలన దువడిన్వెన్కొనఁగూడదు. డిగ్గి (అగ్ని) దొట్టి దినుసులయోజ (గుణము) న్గని పెట్టి యెల్లపుడెచ్చరికతోఁ దమకోర్కెలనెఱుకగలవారు నెఱవేర్చుకొని యిమ్ము గొనవలయును. మెఱపు (విద్యుత్తు) న్వాడుకొను వెరవుగననివారలు గాని తమ కోరిన గొప్పపనులు తక్కిన ముక్కుడులు జేయనేరరు. నింగినేలలన్ మెఱపు నిండుకొనని దినుసేలేదు ఎవడు చదువరులకు నెచ్చెలియై, యందగాఁడై మంచి నడువడికలవాడై చిఱునగుమూతి నలరుచుండునో యట్టివాడే చదువరి మేల్బొందియై చదువులొరుల కున్మప్పదగినయయ్యవారు - పంతులు(ఉపాధ్యాయుడు) కాఁజెల్లును, మగవానికి గాని యాడుదానికిగాని వెలిచవి (వ్యభిచారము) కన్న నుసులు (ఆయువు) న్దరిగించునది, పేరున్జెఱుచునది మఱేపనియున్నాదు కనుక రంకు మానుకొని మంచి నడువడిన్దొని నూతేండ్లందఱును హాయిగా బ్రదుకవలయును. ఆలుమగలొండొరుల జగడమందైన నెడయక కలిసి పగతుఱ న్గలువవలయును. ఆలుమగలొండొరులన్మక్కువగొని మంచినడువడి కలిగి తమ యొడళ్ళ నుల్లములన్గూడ నెమ్మదికావించుకొని తగినపిల్లల న్గనవలయును. ఆడువారు తప్పకుసురుతొలుచదువులు (ఆయుర్వేదము) నేర్చుకొనవలయును. మందుచదువున నారితీఱినన్దాని వారలకుఁ దమతెగుళ్ళన్మాన్పుకొనుటకుఁగాని కూడికహాయి (కామసుఖము) న్బొందుటకుఁగాని తగిననేర్పు (సామధ్యము) కలుగఁబోవదు. ఆపడుచులకు (కన్యలకు) వేఱేబడి యాబడికెంతో దవ్వుగా పెండ్లికాని పడచు వాండ్రొక వేఱేబడి యుండవలయునాడు వారలకాడు వారే మఱియు మగవారలకు మగవారలే చదువునేర్పవలయును. ఆలుమగలు తప్పనాడుదొండు వానిన్మగవాడొండాడుదాని న్గనుంగొనఁగూడదు. ఆడుది చెడిపెను (రంకు) దానిన్మగవాడురంకుబోతుని (వ్యభిచారిని)ఁజేరరాదు. పగటితేనినే (సూర్యునే) యందఱున్దొల్పవలయును. వేల్పువలె నెవ్వఁడెల్లవారి న్గాపాడఁజాలునో యట్టి దొడ్డవాడే తేడుగా నుండవలయును.